

SZENTEK ORSZÁGA

REGINA
SANCTORVM

✻ S. ✻
PETRVS

✻ S. ✻
BENEDICTVS

LACZIKA FERENC
BOLDOG,
VIANNEY JÁNOS
ARS-I PLÉBÁNOS
ÉLETE
1786-1859

CORONA
SANCTORVM

✻ S. ✻
PAVLVS

✻ S. ✻
STEPHANVS

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KIADÁSA

josuif

BOLDOG
VIANNEY JÁNOS

ARS-I PLÉBÁNOS

É L E T E

(1786—1859)

IRTA

LACZIKA FERENC S. J.

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST, 1925.

Nihil obstat.

Dr. Nicolaus Tótfőssy
censor dioecesanus.

Nr. 2799.

Imprimatur.

Strigonii, die 11. Septembris 1924.

Julius Machovich
vic. generalis.

Imprimi potest.

Nr. 147/1924.

Budapestini, 1. Sept. 1924.

Eugenius Somogyi S. J.
Praep. Prov. Hungariae.

Kiadja a Szent-István-Társulat.
Stephaneum nyomda és könyvkiadó r. t. Budapest.
Nyomdaigazgató : Kohl Ferenc.

ELŐSZÓ.

QVAE STULTA SUNT MUNDI, ELEGIT DEUS. Miket a világ balgatagoknak tart, azokat választotta Isten.“ (I. Kor. 1, 27.) Szent Pál apostol ezen szavai jutnak önkéntelenül az ember eszébe, ha lélekben végigtekint Vianney életén. Az isteni kegyelem csodaművet akart alkotni belőle a felvilágosodott XIX. században, belőle, az egyszerű falusi gyerekből olyan apostolt nevelni, ki még a párizsi „*haute société*“ tagjait is vissza tudja hódítani a praktikus keresztény életnek. És hogy a kegyelem e műve szembeötlő és letagadhatatlan legyen, a természet adományaival csak mostohán áldja meg őt és azt a kevés talentumot is soká parlagon heverteti. Vianney akkor kezd tanulni, mikor más növendékpap már a nagyszeminárium küszöbét lépi át. De még akkor is csak kínosan halad előre. Sőt tanulmányaiban oly kevés sikert ér el, hogy seminarista korában többször abban a veszélyben forog, hogy a papi méltósághoz vezető út elzárul előtte.

De lépéseit, törekvését ugyanaz a végtelenül bölcs, isteni Gondviselés vezeti, mely az Ágostonokat, Jeromosokat, Nagy Gergelyeket, akvinói Tamásokat, lojolai Ignácokat hívta meg Isten országának terjesztésére. Vianney ugyan nem ilyen lángelme. Nem egyszerű művekben, az emberi lángész elévülhetetlen alkotásaiban fogja a kereszténységet, a krisztusi tant a minden oldalról rászakadó ellenséggel szemben meg-

védeni, létjogosultságát vitatni és benne az isteni elem mellett a legnemesebb *emberinek* kivirágzását bemutatni; nem is fog évszázadokra szóló, a kor követelményeivel csodálatos összhangban álló és istenileg termékeny szerzetesrendeket, intézményeket alkotni. De szívében ugyanaz az égő, határtalan istenszeretet honol, mint ama nagy testvéreinek, társainak szívében.

Ez a szeretet lövelli ki meleg sugarait, melyek titokzatos vonzóerejükkel még a távolból is hozzávonzzák a lelkeket, a nép gyermekeit épúgy, mint az egyetemi képzettségű egyéneket és ez a szeretet olvasztja le szívükről a bűn jégkérgét, melegíti fel akarattjukat és világosítja meg elméjüket praktikus keresztény életre. Ez volt Vianney gondviseléses hivatása és ebben ki is merítette erejét *ars-i** falucskájában.

Életének tanulmányozása sok vigasztalást ad főleg a modern lekipásztorkodás terén buzgólkodó társainak. Vianney példája bátorítja őket és mintegy biztos zálogát alkotja annak, hogy — ha még oly kevés a munkás, ha még oly óriási a munka, mely Isten országának modern apostolaira vár és ha még oly óriásiak a követelések, melyekkel magasztos hivatásuk jár — mégis a biztos siker reményével és áldásos működésre való kilátással foghatnak munkába, hacsak époly alázatosság, önzetlen lelkület, Istenbe vetett bizalom és a lelkek iránti áldozatos szeretet vezérli őket, mint Vianney-t.

*

Az *ars-i* plébános kedves és lebilincselő alakjával kevéssel a halála után az életrajzírók is kezdtek foglalkozni. Munkatársa és bizalmasa, *Monnin* abbé, már 1866-ban kétkötetes műben tette közzé mindazokat az érdekes adatokat, melyeket személyes tapasztalatából

* Ejtse: Ársz.

és mások közléséből összegyűjthetett. A legvelősebb, rövideje mellett is a legtartalmasabb és hőset tárgyi-lagossága mellett is igazán vonzó színekben festő élet-rajzát azonban egyik rokona, *Vianey József*, írta meg „A boldog ars-i plébános” címmel. Ez a mű rövid né-hány éven belül 25 francia kiadást ért. Művünk meg-írásában szorosan követtük ezt a kiváló életrajzíró-t.

Vianey élete az egyéni lelki kiképzés szempont-jából is olyan sok érdekes és tanulságos intelmet és jótanácsot tartalmaz, hogy már csak emiatt is kívána-tos volna, hogy életét minél szélesebb körökben is-merje meg a magyar társadalom.

ELSŐ FEJEZET.

A családi nevelés.

VIANNEY JÁNOS, a francia világi papság dísz- és büszkesége, 1786 május 8.-án született Dardilly-ban, a lyoni egyházmegyében. Apja Vianey* Máté volt, Vianey Péter és Chavarray Mária fia; anyja pedig Beluze Mária, Beluze Péter és Tabard Mária leánya. Kis földecskéjük és lakóházuk volt Dardilly nagyközségben, amely páratlanul csendes vidéken fekszik, Lyon városának tözsomszéd-ságában. A jövőendő ars-i plébánosnak már két nő- és egy fitestvére volt és utána még egy fiúval és leánykával áldotta meg Isten a szülőket. A keresztségbn a János-Mária nevet kapta.

Felsőbb tanulmányait meglehetősen előrehaladott korban kezdte. Ámde ezen, a papi méltóságra közvetlenül előkészítő kiképeztetés előtt más kiképeztetésben részesült, amely látszólag nem olyan közvetlenül készítette elő a papi pályára, de fontosság dolgában nem maradt el ama másik mögött. Ugyanis mélyen vallásos, keresztény környezetben nevelkedett.

Az alamizsnálkodást a keresztény szeretet iskolájában tanulta meg. Mikor esteledni kezdett, a szegények, koldusok csoportokba verődve jöttek atyja házához: ez tál levest kért, az meg helyet a pajtában, hogy éjjelre tető alatt legyen. Olykor tizenketten-tizen-

* A *Vianney-Vianey* írásmódot illetőleg v. ö. a könyv végén levő jegyzetet.

öten is összejöttek a házban; egyesek a nagy kandalót állták körül, amelyben rőzsecsomók szította vidám tűz patlogott, mások meg az ajtó küszöbén pihentek meg. Olykor még a nagy bögre sem futotta ki az összes jelentkezők részére: ilyenkor az apa a magáéval toldotta meg a porciók számát.

Egy alkalommal *Labre* szent Benedek is azon szegények között volt, kiket Vianey megvendégtelt házában.* János még nem született a világra. A szent bizonyára buzgó imában kérte Isten áldását erre a vendégszerető házra: lehet, hogy éppen az ő kérésére ajándékozta meg Isten a szülőket ezzel a fiúval. Hiszen ő megígérte, hogy még a nevében nyújtott pohár vizet sem hagyja jutalom nélkül. Valóban királyi jutalom volt ez a szegény földművesnek, aki mindennapi kenyerét megosztotta a szegényekkel.

A kis János már kora fiatalságában jelét adta annak, hogy a szegények iránti bőkezűségében még a szülőkön is túl fog tenni. Már mint fiúcska apja házához vezette azokat a koldusokat, kikkel az úton találkozott. Ha maguktól jöttek, eléjük sietett: ajtót nyitott nekik, vállukról leemelte a tarisznyát, a hátizsákot, rongyos ruhájukat édesanyjának vitte, ki hamarosan elvégezte a szükséges javításokat. A saját korabeli gyermekekre különös gondot fordított: a magától találtból toldotta meg porciójukat. De tudta azt is, hogy az ember nem csupán kenyérből él; azért gondja volt arra is, hogy a hit igazságaiban kioktassa őket.

Ő maga az anyatejjel szította magába azokat. Később kijelentette, hogy nem emlékszik arra a napra,

* *Labre* szent Benedek 1748 márc. 26.-án született Amettesban. Franciaországban. Igen szigorú bűnbánó életet élt. Gyalogszerrel bejárta Francia-, Olaszország és Svájc összes hfresebb búcsújáróhelyeit. A legnagyobb inségben halt meg Rómában, 1783 ápr. 16.-án. IX. Pius 1860-ban boldoggá, XIII. Leó pedig 1881-ben szentté avatta. Ő úgyszólván a szegények és koldusok égi pártfogója.

amelyen a szent Szűzet megismerte és megszerette: mert ő mindig ismerte és mindig szerette égi Anyját. Az Isten iránti szeretettel együtt ez volt szívének első nyiladozása. A jámbor édesanya először is Jézus és Mária szent nevének kiejtésére tanította a dadogó gyermekajkat. Kezecskejét kezében tartva, megtanította a kereszttetésre és imára kulcsolta kacsóit. Mélyen a szívébe véste és meggyőződésé tette benne azt a tudatot, hogy a bűn a legnagyobb rossz, amely az embert a földön érheti. Ez az egyszerű parasztasszony egy fennkölt gondolkozású királynő, szent Blanka, IX. Lajos (szent Lajos) francia király anyjának mondását ismételtette, persze anélkül, hogy azt sejtette volna: „Nagyobb bánat nem érhetne a földön, mint az, ha látnom kellene, hogy valamelyik gyermekem súlyos bűnnel bántja meg a jó Istent“. Egyszer a kis Jancsinak ismételve ezeket a szavakat, mély meghatottság hangján hozzátette: „Jancsikám! Bánatom még sokkal nagyobb volna, ha te volnál az a szerencsétlen“.

A kis Jancsi volt édesanyja kedvence. Már születése előtt Istennek ajánlotta fel őt. Mikor a felcseperedő gyermekben felismerte a jámborságra való különös hajlamot, ápolta, növelte azt. Fia ezért megható hálával adózott neki. Élete alkonyán egyik paptársa szerencsét kívánt neki ahhoz, hogy már olyan zsenge korban nyílt meg szíve az imának, az Istennel való társalgásnak szeretetére. „Édesanyámnak köszönhetem azt“ — mondá az ars-i plébános. — „Ő mindig nagyon jámbor, erényes nő volt.“ Egy másik alkalommal, ugyancsak édesanyjáról beszélve, ugyanazon paptársának azt mondá: „Az erény az anyák szívéből könnyen talál utat a gyermekek szívébe: ezek szívesen teszik azt, amit másokon látnak“. Mikor plébániája családanyáit ki akarta oktatni, hogyan neveljék gyermekeiket keresztény módon és keresztény szellemenben, követendő például mindig azt a nevelést helyezte szemük elé, amelyben ő maga részesült.

Ilyen kiváló katolikus anya vezetése alatt a fiatal János már zsenge gyermekkorában nagy jámborságra tett szert. Apró gyermek volt még, amikor egyszer eltűnt. Soká keresték, végre az istálló egyik sarkában találták, térdenállva: annyira el volt merülve az imába, hogy még édesanyja hívó szavát sem hallotta. Ha imádkozni akart, mindenütt tudott imádkozni. Imádkozott az úton, amikor munkába indult: imádkozott a mezőn, amikor juhokat őrzött; imádkozott a szántóföldön, míg kapájával forgatta a föld rögét. Ebéd után társai lepihentek fa vagy szekér árnyékába. Ő is velük tartott, mert nem akart különködni. De amíg azok szundikáltak, ő szíve egész hevével imádkozott. Az imát kötelességének nevezte: de az nemcsak kötelesség volt számára, hanem szórakozás is, sőt életének legnagyobb gyönyöre. Az imából merített erőt arra, hogy kitartással ássa, forgassa, művelje azt a nehéz, kövér földet, amely Lyon vidéke lakóinak olyan bő termést ad.

Később már a szőlőbe is kivitték. Az első napon a kemény munkától holtra fáradtan tért haza. Másnap, hogy újult kedvvel és erővel tudjon a nehéz munkába fogni, szent fortéllyal élt. Kis Mária-szobrot helyezett egy szőlőkaróra, néhány lépésnyire attól a helytől, ahol munkáját megkezdte. Erre a Mária-szoborra emelte szemét: onnan merített erőt és munkakedvet és így — imádkozva és kapálva — haladt előre. Amikor elérte a szobrocskát, ismét néhány lépéssel odébb helyezte és újra vidoran hozzálátott a kapáláshoz, ajkai pedig imát rebegtek. Így ment az egészen estig. Azon a napon már csak úgy égett a munka kezében: még nagvbátyját is megelőzte. Ezután is mindig az imában kereste azt a csodaszert, amely karja erejét megtízszerezte.

Felfogásában kiváló józanság és önállóság jellemezte: majd teljesen különvált az emberektől és a nap egy részét Istennel való benső társalgásban töltötte:

majd barátainak is azt a merész ajánlatot tette, hogy csatlakozzanak hozzá és végezzék vele együtt jámbor áhitatgyakorlatait. „Milyen boldog voltam“ — mondá néhány hónappal istenes halála előtt, — „mikor csak három jubom és egy számaram fölött kellett örködnöm. Akkor szívem kívánsága szerint imádkozhattam.“

Mikor a kis János értelme nyiladozni kezdett, Franciaországban bezárták a templomokat. Épen akkor szorult volna leginkább a pap támogató kezére; de szomorodott szívvel kellett látnia, hogy a papokat száműzik, földönfutókká teszik. Mily szörnyű megpróbáltatás a jámbor fiú életében! De épen ebből a megpróbáltatásból sarjadzott papi hivatása.

Ez értette meg vele igazán, hogy milyen égető szükség a lelkek nevelése; mily siralmas, szánalomraméltó állapotban van az a nyáj, amelynek nincs pásztor. Egész lelkében megrendült, mikor látta, nap-nap után tapasztalta, hogy kis játszólársai — kiknél nem pótolta jámbor, értelmes anyja a hitoktató szerepét — a vallás dolgában milyen gyászos tudatlanságban leledzenek. Isten ügyéért való buzgósága már akkor arra vitte, hogy gyenge erejéhez képest pótolja a hiányt. Rögtönzött oltár körül gyűjtötte őket egybe; majd nyájas hangon felszólítá őket, hogy mondják el vele együtt az imákat. Azután elbeszélte nekik azt, amit édesanyjától tanult. Többször naiv buzdító beszédet is intézett hozzájuk: „Kedves gyermekek, legyetek jók! Szeressétek a jó Istent!“ A kis szónok buzgalma oly őszinte, oly közvetlen volt, hogy apró hallgatói közül senkinek eszébe nem jutott, hogy elnevesse magát. A jó anya örült, hogy ezen fiatal ajkak által a keresztény tanításnak legalább egy töredéke jutott el azokhoz a szegény pástorgverekhez, kik most már nem hallgathatták azt a falu templomában.

A kis János tehát tapasztalhatta, hogy milyen végzetes hiányt jelent a plébániában a lekipásztor

távolléte; de másrészt alkalma nyílt arra is, hogy igazán apostoli lelkületű papok munkáját, fáradozását is kellően értékelhesse. A halálbüntetéssel fenyegető tilalom ellenére egész Franciaország területén tovább folyt a lekipásztorkodás, sőt a lyoni egyházmegyében ez egészen rendszeresen szervezve volt. A püspök (Mgr. de Marboeuf) általános helynöke (Linsolas) az egyházmegye 800—900 plébániáját 40—50 misszióra tagolta fel. Ilyen missziós központot Écully-ben is szerveztek, mely helység Lyon és Dardilly között fekszik. Ezen a területen Royer és Chaillon, Balley és Groboz működtek mint misszionáriusok. Az előbbieket szerzetesek voltak, az utóbbiak világi papok. Mind a négy hajthatatlan energiájú, szinte vakmerő ember volt. A francia forradalom legvéresebb napjaiban százszor meg ezerszer tették kockára életüket, csak hogy a hitükhöz hű maradt katolikusoknak a vallás vigaszait nyújthassák. Mind a négyen Écully-ben telepedtek le: külön laktak, munkásoknak öltözve jártak a nép között; pajtákban vagy az erdők tisztásain tartottak istentiszteletet és kereszény oktatást. Vianey Máté és felesége gyermekeikkel együtt gyakran jártak el ezekre a titkos összejövetelekre: hiszen a hely nem volt messze tőlük. Vianey édesanyja különben is Écullyből származott; ugyanott tartózkodott férjhezment nővére is. János így többször közvetlen-közelről láthatta azokat a papokat, akikről tudta, hogy vérdíj van kitűzve fejükre. Mindenki tudta róluk, hogy az utolsó szálig halálra vannak ítélve. Ezek a bátor lekipásztorok különben maguk is remeghettek életükért; hiszen amikor közbe-közbe alábbhagyott az üldözés, nem rejtőzködtek annyira: kilétüket megtudták olyan emberek is, kik csak a véres napok visszatértét várták, hogy feljelentsék őket. És ezek a véres napok nem egyszer visszatértek. De a veszély újabb felélédeése csak fokozta a misszionáriusok buzgóságát; fokozta azt a tiszteletet és csodálatot is, amellyel a hívek

önzetlen buzgalmuknak adóztak. Így tehát nem csodálkozhatunk azon, hogy az ars-i plébános olyan magasztos eszményképet alkotott magának a papi hivatásról.

Kitörölhetetlen emlékekkel vésődött szívébe az a nap, amelyen — ilyen drámai körülmények között lefolyt istentisztelet után — lelke érdekében először fordult a papi hatalomhoz. Édesanyjával együtt Groboz szentmiséjén volt. A misszionáriusnak feltűnt, hogy a fiú milyen bámulatos összeszedettséggel és áhitattal kísértette a szent cselekmény egyes részeit. A szentmise után magához hívatta. Kérdéseire János megmondta nevét és korát: 11 éves volt.

— És mikor gyóntál utoljára? — kérde a misszionárius.

— Még sohasem gyóntam — hangzott a válasz.

— Még soha?! Nos, megtennéd-e azonnal?

János kész volt. Csak Isten tudja, hogy ezen első gyónásában milyen szavakat váltott a pappal az, ki később olyan sok bűnös vallomását fogadta. A későbbi ars-i plébánosnak egy nyilatkozata legalább sejteti azt velünk: „Mikor fiatal voltam, nem ismertem a rosszat: csak a gyóntatószékben, a bűnösök ajkáról ismertem meg azt“. A szentgyónás után a misszionárius meghagyta neki, hogy azonnal készüljön a szentáldozásra. Szülei ezért Écully-ben hagyták; de előre nem látott akadályok folytán elmaradt az ünnepség. János visszatért szülei körébe. A következő évben újra visszaküldték Écully-be: 15 más gyermekkel együtt járt el a keresztyén oktatásra. Nemsokára felvirradt az első szentáldozás nagy napja is. Az örvendetes esemény Pingon grófné kastélyában ment végbe. A fiatal áldozók már kora hajnalhasadáskor gyűltek össze. Épen szénatakarítás ideje volt: szénával megrakott szekerek álltak az ablakok előtt és védték meg a kiváncsi tekintetek elől azt a 16 engedetlent, kik a törvény szigorú tilalma ellenére arra a „gonosztettre“

vetemedtek, hogy Urukat Istenüket merték szívükbe fogadni.

Milyen nagy lelki örömmel, elragadtatással járulhatott az élet Kenyerének vételéhez az, aki a legjobb volt közöttük! Összeszedettsége által bizonyára csodálatra ragadta kis pajtásait. Hiszen már az előző napokban, amikor buzgó imában látták őt, megilletődve mondták egymásnak: „Nézzétek a kis Vianney-t; őrzőangyala társaságában ostromolja az eget“.

Néhány évvel később a fiatal János más ünnepélynek volt szemtanúja, amely egészen más keretben játszódott le. Ez is eltörölhetetlen nyomot hagyott lelkében. Azon a napon már mi sem akadályozta a vallási lelkesedés, buzgóság szabad, diadalittas megnyilatkozását. Dardilly tornyában allelujás örömhangozon szóltak a harangok; az utcasarkokon virágfűzerek keresztezték egymást a magasban. Az út rózsaszírmokkal volt telehintve. A falu lakói a *Pange lingua*-t zengedezve kísérték a legmélt. Oltáriszentséget, amelyet diadalmenetben vittek körül a falu utcáin. A forradalom rémnapijai elmúltak: újra megnyitották a templomokat és Franciaország a régi idők pompájával ünnepelte az Úrnap körmenetet. János is elragadtatással szemlélte a kath. szertartások pompáját. De örömébe bánat is vegyült. Hiszen tudta, hogy az egyházüldözés megtizedelte a papok sorait. Amikor látta, hogy a tömegek milyen mohón hallgatják Isten ígését, szíve elszorult és aggódva veté fel magában a kérdést: Lesz-e elegendő apostoli lelkületű pap, buzgó hithirdető, ki az éhező seregeknek az evangéliumi tanítás kenyerét kiosztja. Szíve egész hevével kérte Istent, adjon elegendő lelkipásztort a falu népének. Isten meghallgatta imáját; meghallgatta úgy, ahogy azt a fiatal János nem is sejtette még. De az isteni Gondviselés egyelőre még falusi környezetében hagyta őt. A falusi élet és a szülők példája még nem árasztotta reá nevelő erejének egész hatását.

Első szentáldozása és tanulmányai megkezdése között több év folyt le: ezek ugyan nem bővelkednek feljegyzésre méltó eseményekben, de lelki élete haladásában számottevő tényezők: fiatalkori erényei ekkor indultak nagyszerű fejlődésnek, virágzásnak.

Felebaráti szeretetét már most a gyengédségnek az a természetfölötti finomsága jellemezte, amelyen könnyen fel lehet ismerni az igazi életszentséget, amint bizonyos mélyenszántó gondolatokban, eszmékben azonnal felismerjük a lángészt. A forradalom korántsem apasztotta meg a Vianey házába sereglő szegények számát. János már most, ebben a korban, mindig azokat részesítette előnyben, kiknek külseje undorító, visszataszító volt. Nagy öröme és gyönyörűsége telt abban is, hogy szolgálatukra bocsáthatta párját ritkító kezügységét: szinte játszva készített mindenféle apró-cseprő tárgyakat, sőt még elég jól sikerült szobrokat is tudott formálni. Megtisztította ezeket a szegény nyomorultakat sártól, piszoktól; rongyos ruhájukat kimosta, megszáráttatta és kijavíttatta. A pajtában, a szalmán készített nekik pihenőhelyet. Majd visszasietett a házba és gondosan megtisztította a helyet, ahol ezek a szegény teremtések megpihennek, nehogy undort keltsen testvéreiben vagy másokban. De még ezzel a szamaritánus szeretettel nem elégedett meg: otthon, szegényes viskójukban, odujukban is meglátogatta Dardilly szegényeit. Amiye volt, szétosztotta közöttük. Szülőiben, testvéreiben is felkeltette az érdeklődést a szegényebb sorsúak iránt. Kivitte, hogy édesatyja — ki különben is bőkezű volt — olyan alamizsnákat adjon, amelyek még a dúsgazdagéval is vetekedhettek. Arca ragyogott az örömtől, ha atyja ilyen vagy hasonló meghagyást adott neki: „Menj, fiam! Vigyj fát annak a szegénynek. Rakj a szamar hátára annyit, amennyit elbír“.

Jámborsága is szabad szárnyra kelve fejledezni kezdett a megihletés áramlatának ama hatása alatt,

amelyet a vallásos élet felújulása a falvakban ébresztett. Minden kínálkozó alkalmat felhasznált, hogy jámborságát kielégítse. Ha szerszámot vitt kijavításra, vagy más megbízatásban járt a szomszéd községben, mindig betért Isten házába is. Ahányszor tehetette, megjelent a szentmisén. De Istennel való társalgása sohasem íródott a mindennapi munka rovására: ezt tartotta legfőbb feladatának, szent kötelességének. A szántóföldön mindig ő volt a legelső; nála jobb, kitarthatóbb munkást nem ismertek. Templomba sem kellett mennie, ha buzgó imában Istenhez akarta emelni szívét: folytonosan imádkozott és ezt szóbeli imák elmondása nélkül is megtette. Igaz, hogy szerette a hagyományos keresztény imákat: a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet, az Úrangyalát, az olvasót; de gyakran egész imája abban állott, hogy Krisztus Urunk csodái, szavai, szenvedése felett elmélkedett. Jámborsága élesztésére, táplálására főképen az esti időt használta ki. Minden este a Szentírásból vagy a szentek életéből olvasott néhány oldalt édesanyja és Katalin társaságában; ők voltak a család legjámborabb tagjai. János rendszeren még folytatta az olvasást, amikor azok nyugalomra tértek.

Csodálatosan jólelkű, szolgálatrakész, szelid és türelmes volt. Éles megfigyelőképességgel áldotta meg Isten. Értett ahhoz is, hogyan kell egy-egy célzó szóra vagy megjegyzésre talpraesetten visszavágni; de azért ajka soha sértő szóra nem nyílt; mindenki iránt jószágos, előzékeny volt. Nem egyszer megtörtént vele, hogy alázatosan, mentegetődzés nélkül fogadta a szemrehányást, amelyet nem érdemelt meg. Vidámsága olyan természetes volt, hogy láttára a szemekben kigyúlt az öröm. Angyali tisztaság sugárzott egész lényéről. Mikor társaságba érkezett, elnémultak a gonosz, piszkos nyelvek.

A földhöz ragadt népnek ez a gyermeke nagy szeretettel munkálta a földet, melynek örökségképen reá

kellett szállnia. Foglalkozása nagyon változatos volt: búzát, rozst, tengerit vetett, aratott; fűvet, herét kaszált; a szőlőben ásott, kapált, szőlővenyigét nyesett; fát vágott, hasított stb. A természettel való foglalkozásban megfigyelőképessége finomodott, képzelőtehetsége meggazdagodott. Ebben a mindennapi életben halmozta fel azon festői képeknek és hasonlatoknak gazdag raktárát, amelyek később olyan elevenekké, szemléltetőkké tették híressé vált keresztény tanításait. Ez az élet főképen az isteni Gondviselésbe vetett hitet és bizalmat erősítette benne. A Gondviselés szinte kényszeríti a földmívest, hogy jelenlétét, munkálkodását mindenütt felismerje: verejtékes munkája, hosszas fáradozása sikerét csak az Ég áldásától várhatja, vagyis az olyan természetes tünemények kedvező összejátszásától, amelyeknek irányítását Isten egészen kivonta az emberi tudás köréből.

Vianney eközben elérte a 17-ik életévet. Játsszótársai gyakran jósolgatták róla, hogy pap lesz. Anyjának is ez volt szíve vágya. Maga János is gondolt a papi pályára: ez a gondolat az utóbbi időben parancsolólag lépett fel szívében, gondolatvilágában. Gyónatatótyja tanácsát kérte ki az ügyben: ez határozottan javasolta, hogy kezdje meg azonnal tanulmányait. Anyja és nagynénje, az écully-i Humbert Margit, nagy örömmel értesültek az ifjú János tervéről: de az atya eleinte hallani sem akart a dologról. Először Katalin számára kellett összegyűjteni a hozományt: azután legidősebb fiát kiváltani a katonáskodás alól. Így nem gondolhatott arra, hogy még a fiatalabb János számára is fedezze a papnövelde költségeit. Jánost lesujtotta ugyan az elutasító válasz, de azért nem veszítette el bizalmát. Hiszen ő nem könnyelműen, nem fiatalos felhevülés tűzében határozta el magát arra, hogy életét egészen Isten szolgálatára szenteli.

1805-ben végre teljesült szíve kívánsága. Balley, Grohoz egykori társa az écully-i missziós házban, a

konkordátum megkötése után Écully plébánosa lett és a papnövendékek számára iskolát nyitott. János csekély költség mellett végezhetett ott előkészítő tanulmányait. Vianey Máté, az anya unszolására, végre beleegyezett abba, hogy fiát bemutatja Balley-nak. Ez eleinte, előrehaladott kora miatt, vonakodott őt felvenni; de amikor közelebbről szemügyre vette Jánost, így szólt apjához: „Felveszem a fiút! Ne aggódjék, barátom! Ha nem tudja viselni a költségeket, viselem majd én!”

Balley új tanítványa nagyon keveset tudott abból, amit egy növendékpap 19 éves korában tudni szokott. Csak a számtanban, történelemben és földrajzban voltak elemi ismeretei. Ezt a keveset Dardilly-ban és Écully-ben sajátította el első szentáldozása előtt. Ez volt ismereteinek egész tárháza. A hiány tehát óriási volt; és János mégis jobban elő volt készítve hivatására, mintha 10 esztendő-t töltött volna az iskola padjain.

Lyon vidékének ezen csendes magányában Isten nem szónokot készített elő a párisi *Notre-Dame* számára, de még egyháztanítót sem. Mert ha akkortájt szüksége volt a francia egyháznak ékesszavú, az igazság meggyőző erejével felvértezett apologétákra, kik (mint egy *Lacordaire*) a hitetlenek szofisztikus támadásaival szemben megvédjék a katolikus dogmákat, akkor talán még égetőbb szükség volt jó falusi plébánosokra, kik az életszentségnek minden ékesszólásnál hatásosabb, meggyőzőbb erejével bizonyítsák be a falu népének az evangélium örök, megdönthetetlen igazságát, amelyben nem hittek többé! Az isteni Gondviselés sok ezer ifjú között épen a dardilly-i fiút választotta ki arra, hogy ezeknek az isteni terv kivitelére szükséges szentéletű papoknak példaképévé legyen. Ezért rendezte élete folyását úgy, hogy ilyen egyszerű környezetben szülessen, hogv csaknem 20 éven át a földművesek fáradságos életéből vegye ki a

részét. Azért hagyta olyan sokáig egyszerű parasztszülők iskolájában, amelyben megtanulta azt, amit más iskolában nem tanult volna meg, t. i. hogyan kell igazán szeretni az Úr Jézust és a szegényeket. Ezt kellett először és minden más tudománynál alaposabban elsajátítania, hogy majdan sikeresen tölthesse be hivatását.

MÁSODIK FEJEZET.

A papi nevelés.

TANULMÁNYAI ideje nem volt más, mint a megpróbáltatások, megaláztatások szakadatlan láncolata. Ezen megpróbáltatások előtt meg nem értő csodálkozással kellene megállnunk, ha bámulatos életének egész lefolyása nem adná meg a kulcsot azok megértéséhez. Istennek napnál világosabban az volt a szándéka, hogy ebben a később annyira kiváltságolt lélekben a kevélységnek még csiráit is kiölje. A kegyelem remekművét akarta megalkotni későbbi működésében, azért világosan elének helyezte tanulmányai fogyatékoságát, hogy természetfölötti megvilágosító kegyelmei annál szembezőköbbek legyenek.

Vianney nem volt rossz tehetség. Ha fiatalabb korban kezdi tanulmányait, bizonyára szép sikereket ért volna el. De későn fogott hozzá és fogyatékos elemi iskoláztatására nem lehetett szilárdan továbbépíteni.

A kezdet nagyon kínos volt: a leckét csak nehezen tanulta meg; ami keveset megtanult, azt hamar elfelejtette. Pedig a tanítás jó volt és a jó tanárt feladata sikeres megoldásában segítette egy ismétlő órát adó bölcselethallgató, aki szintén kitűnően értette a dolgát. Ha János tanulmányai közben valamin fenn-

akadt (ez pedig úgyszólván minden lépésnél megtörtént), egyik társához, *Loras Mátyáshoz* fordult. Ez a Loras Mátyás kiváló tehetségű növendékpap volt, aki később valóra váltotta a tehetségéhez és erényes életéhez fűzött reményeket: *Dubuque*-ben püspöki székhelyet alapított és az Egyesült-Államokban „*Nyugat apostolá*”-nak megtisztelő címét érdemelte ki.

Vianney jóakarátát tehát mások jóindulata is támogatta; de azért a latinnal nem tudott zöld ágra vergődni. Természetfölötti eszközökhöz fordult, hogy azokkal nyerje ki az Ég áldását. Gyönyörűség volt nézni, amikor a szent tanuló a jámbor tanárnak szolgált az oltárnál. Vianney sokat imádkozott és alamizsnálkodott is. Ha az úton szegénnyel találkozott, minden pénzét odaadta neki. Az önszeretet ellen is minden adott alkalommal küzdött: a plébánián a házi-szolga teendőit vállalta: fát vágott, kapált a kertben. Érzékeinek azt juttatta, ami kellemetlenül hathatott rájuk. Nénijét, Beluse Margitot, Humbert Ferenc feleségét, kinél szálláson volt, kérte, hogy a levesbe csak kevés fűszert tegyen. Ezzel beírta és szomorú volt, ha nem tettek meghagyása szerint.

Ezen megpróbáltatások között vette fel azt a szentséget, amely az értelem Lelkét adja. Az állam feje, Napoleon, Fesch Józsefet, anyja fitestvérét, helyezte Dél-Franciaország legelőkelőbb egyházi székebe. Az új érsek egyházmegyéje látogatását végezte és közbe bérált is. 1807. nagybőjtjében Écully-be érkezett. A körülfekvő falvakból csoportosan kísérték el az ifjakat, leányokat, felnőtteket, kik bér málkozni jöttek. Ez a derék falusi nép már régen nem látott püspököt. A rendkívül zord tél ellenére is hosszú sorfalat alkottak az út mentén, melyen a püspök hintóját várták. Mikor mesziről észrevették, térdreborultak a magas hóban. Az ünnepi alkalomra összegyűlt újjongó néptömeg jelenlétében vette fel Vianney is a bér málás szentségét. Ezen alkalommal csatolta János nevéhez a

Keresztelő előnevet. Így azon szent oltalma alá helyezkedett, ki sáskákkal táplálkozott és méltatlanának mondotta magát arra, hogy az Üdvözítő saruja szíjját leoldja, de egyúttal azon eltökélt akaratának is kifejezést adott, hogy az önmegtagadás és alázatosság folytonos gyakorlása által szerzi meg azt a kegyelmet, hogy végre ő is kiszolgálója lehessen annak a szentségnek, amely a lelkeket új életre támasztja.

De mintha annyi alázatos ima és könyörgés sem lágyította volna meg Isten szívét: a siker még mindig elmaradt. Ez a kemény megpróbáltatás végre levette a lábáról: kedve szegetten kételkedni kezdett hivatásáról. Kérte előljáróját, engedje vissza szüleihez. De ez ellenezte szándékát: „Hová akarsz menni, kedves fiam? Hiszen tudod, hogy édesapád is csak azt kívánja, hogy otthon tarthasson. Ha látja, milyen szomorú vagy, milyen levert a hangulatod, többé nem is enged el hazulról. Akkor azután búcsút mondhatunk terveinknek, búcsút a papi méltóságnak, búcsút a lelkek üdve munkálásának!”

Ez a rövid néhány szó újra felbátorította Vianney-t. Elhatározta, hogy bármibe kerül is, megostromolja az Eget. Fogadalmat tett, hogy gyalogszerrel elzarándokol a Cévennes-ek nagy apostolának, Régis szent Ferencnek sírjához és hogy az egész úton — Écully-től La Louvesc-ig* — koldult alamizsnakenyérrel él. Ez a zarándoklat hosszúira nyúló kálváriajárás volt: a tagbaszakadt, jól megtermett fiatalembert kóbor munkakerülőnek nézték mindenütt és így több jutott neki a gyalázó szóból, mint az alamizsnakenyérből. De rendületlen hite és törhetetlen bizalma végre elvette jutalmát: visszatérte után mintegy várársütésre eltűnt értelmének előbbeni renyhesége, úgy hogy maga is csodálkozott a váratlan fordulaton. Ezért élete végéig nagy kegyelettel és hálával adózott

* Ejsd: la luvé.

Régis szent Ferencnek. Ars-ban, a plébánialakban állandóan ott volt a Szent képe; a templomban pedig szobrot állíttatott neki.

De az öröm nem tartott sokáig, mert alig hogy véget ért az első megpróbáltatás, jött a második, mely nála gyöngébb jellemet megtört volna.

Napoleon csak azokat az egyházi személyeket mentette fel a katonai szolgálat alól, kik már felvették az egyházi rendeket. Fesch bíboros azonban kieszközte, hogy egyházmegyéjében ezt a kiváltságot a papnövendék és papi intézetek tanulói is élvezték. Így Vianney-t sem hívták be, mikor korosztálya szolgálati éve elérkezett. 1809-ben azonban a Spanyolország elleni hadjáratra olyan sok katonára volt szükség, hogy Napoleon minden előbbi kiváltságot megszüntetett. Így Balley tanítványa is megkapta a behívást. János nagyon szívére vette ezt az újabb megpróbáltatást. Az öreg Vianey — fia kétségbeesésének láttára — végső nagy áldozatra szánta el magát: drága pénzen helyettest keresett. Nemsokára akadt is egy fiatalember, ki erre vállalkozott; néhány aranyat felvett foglalóba. De másnap Vianey ajtaja küszöbén találta a pénzt; az ajánlkozónak pedig nyoma veszett. Így a fiatal Vianney-nak kellett bevonulnia. Ez a csapás annyira hatott rá, hogy ágyba döntötte. Előbb a lyoni, majd a roanne-i kórházba szállították. Még jóformán fel sem épült, mikor ezrede megkapta a parancsot, hogy a spanyol határ felé vegye útját.

Itt ékelődik be az ars-i plébános életébe az az epizód, amely nem egy tisztelőjét zavarba hozta. Első életrajzírója, *Monnin* abbé, a felelősséget elhárítja tőle azáltal, hogy az isteni Gondviselés csodálatos beavatkozására hivatkozik. Tehette ezt azért, mert nem állt elegendő adat rendelkezésére; no meg talán azért is, mert sehogyan sem tudta szívére venni, hogy hőse olyasvalamit követett volna el, ami megrovásra méltó. Mondjuk el egyszerűen, hogyan történt az egész.

A roanne-i kórházban néhány jóakarója, ki tudta róla, hogy növendékpap, azt az ajánlatot tette neki, hogy megszökteti olyan rejtekhelyre, ahol senkisének akad rá. Így akarták kivonni a hadkötelezettség terhei alól. De Vianney habozás nélkül, határozottan visszautasította az ajánlatot. A szökés gondolata tehát távol állt tőle azon nap reggelén, amikor ezrede útnak indult.

Hajnalhasadáskor a templomba ment. Ott, az istentiszteleten kérte Isten áldását útjára. Hogyan, hogy nem, annyira elmerült imájába, hogy csak későn érkezett vissza a kaszárnnyába. Ott megtudta, hogy társai már kora hajnalban elindultak. Az újoncok parancsnoka eleinte börtönbe akarta őt záratni, de a fiatal katona jóhiszeműsége és ártatlansága olyan szembeszökő volt, hogy további megjegyzés nélkül hátára rakta a borjút és meghagyta neki, hogy siessen ezrede után. Vianney nekivágott az útnak és egész nap gyalogolt. Ez az erőltetett menetelés ismét levette a lábáról: napnyugtakor holtra fáradtan szállást keresett. Ekkor eléje toppant egy fiatalember, levette hátáról a borjút és ajánlkozott, hogy elkalauzolja őt. Vianney ráhagyatkozott és jóhiszeműleg követte. De ez nem a táborba vezette, hanem az Allier és Loire tartományok határán fekvő, nagy erdőségek közepében rejtezkedő *les Noës** helységbe.

A Cévennes-ek ezen vidéke csak úgy hemzsegett a katonaszökevényektől. Vianney fiatal kísérője maga is az volt. Itt olyan környezetbe került, amelyben átkozták a császári rendszert és senki bűncselekménynek nem minősítette azt, ha valaki a Napoleon által elrendelt sorozások alól kivonta magát.

Vianney mindjárt a megérkezését követő napon jelentkezett a falu bírójánál. Ez, amikor megtudta, hogy az újonnan érkezett ifjú tanulmányokat is vég-

* Ejsd: le noá.

zett, örült, hogy olyasfajta ember akadt keze ügyébe, akire az akkori falvak nagyon rászorultak. Akkoriban ugyanis mindenfelé nagy hiány volt tanítókbán. Fel-szólította tehát Vianney-t, hogy nyisson iskolát és hogy az esetleges rendőri nyomozást tévútra vezesse, a Vincent Jeromos nevet tukmálta rá. Így lett tehát katonaszökevénné a fiatal Vianney, a noés-i hatóság sürgető tanácsára.

Vincent Jeromos Robin falucskában rendezkedt be *Fayot* özvegnél. Ez a nő méltó is volt arra, hogy ilyen vendéget fogadjon házába, mert alázatos, elrejtett életében is olyan kiváló mértékben egyesítette az összes keresztény erényeket, hogy az ars-i plébános később kijelentette, hogy egész életében nem találkozott olyan szentéletű személyekkel, amilyenek Balley és Fayot özvegy voltak, pedig, amint mondá, „sok szenttel és szent nővel volt alkalma megismerkedni“.

Vianney robin-i működése sikeres és áldásos volt. A fiúkkal olyan megnyerő modorra és hozzáértően bánt, hogy a legtöbb egész délutánját is nála töltötte. Akkor ugyanis egy másik, sokkal érdekesebb és a dél-előttinél jóval kellemesebb tanítás kezdődött: az Új-szövetségből és a szentek életéből vett történeteket beszélt el nekik. Szavának varázssereje a fiúk által nemsokára átterjedt a falubeliekre is, úgy hogy rövidesen az egész falu iskolájába szegődött. Noés plébánosa örült leginkább, hogy pasztorációjában ilyen kiváló munkatársra akadt. Figyelmeztette Vianney-t, hogy buzgalmához méltó működést fejtene ki, ha Isten dicsőségére irányítaná azokat a téli estélyeket, amelyek gyakran pajzán, sőt frivol játékok között teltek el. Vianney hajtott a buzdító szóra. Estebéd után majd ebbe, majd abba a házba kopogtatott be; mindenütt tisztelettel fogadták, ő pedig érdekfeszítő és épületes elbeszélésekkel tartotta ébren hallgatói figyelmét.

Mikor elérkezett a nyár és a mezei munkák elszólitották mellőle tanítványait, ő is felajánlotta két karját előbb szállásadójának, majd a szomszédoknak. Most már a noës-i szántóföldek is — mint egykor Dardilly határa — szemtanui voltak annak, hogyan imádkozott szüntelenül azért, hogy jobban dolgozhassék.

Écully-ben és Dardilly-ban már mindenki halottnak vélte, csak volt tanára nem. Balley sohasem kételkedett abban, hogy az isteni Gondviselés sok lélek megmentésére szánta tanítványát. Szülei ellenben vigasztalan keservben gyászolták fiúkat. A gyermekük elvesztése fölötti fájdalmat még csak betetézte az, hogy szünös-szüntelenül csendörök zaklatták őket, kik következetesen csak azt hajtogatták, hogy a szülők rejtették el a fiút és emiatt bírsággal és börtönnel fenyegetődztek.

Végre, több hónapig tartó kínos gyötrődés után, megtudták, hogy mi történt a fiúval. János komoly mellhártyagyulladásba esett, mert a mezei munkában túlerőltette magát. Közben *Fayot* asszony is megbetegedett: gyógyfürdőbe menet Dardilly-n keresztül vitte útja. A szülőknek levelet hozott a fiútól. Az anya örömkönnyeket hullatott. Az apa örült is a hírnek, meg nem is; örült annak, hogy fia életben van, de bántotta, hogy szökevény lett. Azért felszólította, hogy haladéktalanul szolgáltassa ki magát a katonai hatóságnak. A kellemetlen ügyet végre többek jóakarata simította el. Vianey legkisebb fia, Ferenc, ajánlkozott arra, hogy sorozási kötelezettsége idejét megelőzve, önként beáll katonának, ha bátyja háromezer frankot utalványoz neki örökségéből. Az újoncok parancsnoka (ugyanaz, ki Jánost börtönbe akarta vettetni) elfogadta a cserét. Így János nevét véglegesen törölték a hadkötelesek lajstromából.

Az a hír, hogy a „szent” — ahogy nevezték — távozni fog, mélyen lesújtotta Noës lakóit. A fájdalom

mat azonban ennek az igazán keresztény érzelmű lakosságnak szívében enyhítette az a tudat, hogy szeretett tanítójuk most már nyugodtan folytathatja tanulmányait és Isten szolgálatára való készülését. A falu minden házából szerény adományok özönlöltek hozzá, mert ezek a derék emberek maguk akarták összeadni a jövődő falusi plébánosnak házi felszerelését. Még papi öltönyt is adtak neki és egy szegény asszony, kinek csak egy süldője és kecskéje volt, a süldő árának elfogadására kényszerítette őt.

Vianney Écully-ben folytatta félbeszakított tanulmányait. Ebben az időben halt meg édesanyja. Ez a derék keresztény anya keltette fel fiában a papság utáni vágyat; ő támogatta és biztatta azokban a nehézségekben, amelyekkel terve kivitelében találkozott és most, mikor újabb nehézségek tornyosultak a látóhatáron, meg volt fosztva attól a gyengéd szeretettől, amely olyan erős támasza volt.

1812. november havában *Verrières*-be küldték filozófiai tanulmányai befejezésére. Amióta Napoleon bezáratta Franciaország összes papnöveldeit, a lyoni egyházmegye területén ez volt az egyedüli kis szeminárium, amely újra megnyitotta kapuit. Ott még keservesebb csalódások és megpróbáltatások vártak rá. Ekkor már 26 éves volt. Olyan osztályba került, melybe vagy 200 tanuló járt: valamennyi nála fiatalabb. A filozófiai tanfolyamot rendszeresen latinul adták elő. Vianney-nak ez nagy nehézségeket okozott: tanulmányaiban elmaradt, nemsokára az utolsók közé került, sőt teljesen alkalmatlannak ítélték a latin kurzus hallgatására. Hat társával együtt francia nyelvű kurzusra került. Lehet valaki az alázatosság mintaképe, mégsem veszi szívesen, hogy épen ő legyen az, akiből mindenki tréfát üz. Az ars-i plébános később bevallotta, hogy *Verrières*-ben „egy kicsit“ szenvedett. Aki tudja, hogy milyen szerényen, tartózkodva beszélt önmagáról, az ezt az „egy kicsit“ „keservesen“-re

fogja fordítani. Ő persze alázatosságában nem gondolt arra, hogy társainak háromnegyed része vele szemben más előnnyel nem bírt, mint hogy frissebb emlékezőtehetsége volt. Azt meg egyáltalában nem gyanította, hogy magát a filozófiát is érdekesebben és praktikusabban lehetett volna előadni. Szentül meg volt győződve, hogy tehetségtelen és ezt nagyon szívére vette. Ebben a jámbor környezetben még jámborsága sem tűnt fel eleinte, úgy hogy sokáig sem tanuló társaitól, sem tanáraitól nem hallott biztató szót. De a lelkek üdvéért való buzgósága most sem hagyta cserben: hősiezen kitartott és mint Écully-ben, úgy Verrièresben is haladni kezdett.

De a kellő előkészültség híján tanulmányait még sem végezhetette a kívánt sikerrel. Ezt ő maga is világosan belátta, amikor a kis szemináriumból a nagyba lépett át és az egész bölcséletből vizsgáznia kellett. Gyengesége tudatához hozzájárult még, hogy latin nyelven kérdezték. Fesch bíboros jelenléte is zavarólag hatott rá: izgatottságában teljesen megzavarodott és egy árva szót sem tudott. Így azután nyilvánosan ráolvasták a lesújtó ítéletet, hogy kellő ismeretek híján nem vehető fel a lyoni egyházmegye kötelékébe.

Balley mindazonáltal kieszközölte, hogy a végleges elutasító ítélet kimondása előtt bízzák gondjára védencét. Néhány hónappal később Vianney az egyházmegye érseki helynökének és a nagy szeminárium igazgatójának jelenlétében újabb vizsgát tett: ez alkalommal kielégítette bíráit. Ez a néhány hónap csakugyan elegendő volt arra, hogy a szükséges filozófiai képzettségre szert tegyen. Ennek az a magyarázata, hogy Balley-ban olyan mesterre talált, akinek talán kevesebb filozófiai tudása volt, mint a verrières-i professzoroknak, de aki sokat és megfontoltan olvasott az élet könyvében és kitűnően értett ahhoz, hogy tanításának a felfogást megkönnyítő, praktikus színezetet adjon. Ebben a praktikusan tudományos iskolában

Vianney esze csakhamar megnyílt. Még 1814 folyamán a nagy szemináriumba léphetett.

Ott is, mint Écully-ben, nem tanulmányai által tűnt ki, hanem inkább jámborsága, mindig derült hangulata, jósága, a szabályzat iránti tisztelete és annak pontos betartása által. Theologiai tanulmányaiban különben époly gyenge tehetségnek bizonyult, mint a filozófiai kurzuson. De a nagy szeminárium igazgatója, *Gardette* — aki kiváló emberismerő volt, — legkitűnőbb tanítványát, *Duplay*-t jelölte ki Vianney szobatársául. A leckéket együtt ismételtették. *Gardette* előre látta, hogy ezt a két lelket szoros barátság kötelékei fogják egymáshoz fűzni. A közös, barátságos megbeszélésekre az egyik élénk esztét és gyors felfogóképességét hozta, a másik pedig jámborsága tüztét. Mind a ketten jövő hivatásukra jobban elkészülve távoztak onnan. *Duplay* idővel a lyoni nagy szeminárium igazgatója lett.

Franciaországban oly nagy volt a paphiány, hogy már 1814 májusában gondoltak arra, hogy alszerpappá szenteltetik, noha még csak néhány hónapot töltött a teológián. De lehet-e a későbbi szegényvállalás veszélye nélkül a magasabb egyházi rendekhez engedni azt, aki oly kevés sikert tudott felmutatni az egyházi tanulmányokban? *Courbon*, az érseki helynök, személyesen akarta őt megvizsgálni: a vizsgálat kielégítő eredményre vezetett. „Annyit tud, mint sok falusi plébános“, mondotta magában és amikor a szeminárium vezetői eljöttek, hogy döntése felől tudakozdjanak, azt kérdezte tőlük:

— Jámbor-e a fiatal Vianney? Tudja-e elmondani a szent olvasót? Tiszteli-e a szent Szűzet?

— Jámborság dolgában ő az első. Az egész szemináriumban nincs párja.

— Nos hát akkor felveszem őt a felszentelendőkhöz. Isten kegyelme majd pótolja a többit!

Július 2-án szentelte alszerpappá *Simon* Kolos,

Grenoble püspöke, Fesch bíboros helyettese. Mikor az újonnan felszentelt alszerpapok csoportja elhagyta a főtemplomot és régi szokás szerint körmenetben indult a nagy szemináriumba, Vianney szeme oly nagy lelki hévtől lángolt és olyan gyönyörűséggel és elragadtatással énekelte a *Benedictus* kezdetű hálaéneket, hogy társai nyomban reá alkalmazták a Szentírás szavait: Ime, ez lesz a Magasságbelinek prófétája és közülünk ez fogja a legnagyobb dolgokat végbeinni Isten szolgálatában.

Theológiai tanulmányai utolsó évét 1815-ben végezte. Azok a nagy hányattatások, amelyek akkor egész Franciaországot felkavarták, a zavart és nyugtalanságot még a nagy szemináriumokba is bevitték; a legérezhetőbben pedig azon egyházmegye nagy szemináriumába, amely Napoleon nagybátyjának fennhatósága alatt állott. Többször volt alkalma hallani, hogy társai mint szórtak átkokat az Elba-szigetéről visszatért Napoleon fejére; maga látta, hogyan utasították vissza azt a meghagyást, hogy az ünnepi istentiszteletnél a császárért szóló imát énekeljék; sőt egyszer még az érsek áldására sem mentek el. Vianneynek főképen az fájt, hogy nem végezhetette nyugodtan tanulmányait. Pedig érezte, hogy arra igazán rászorul. Végre megengedték neki, hogy Balley vezetése alatt Écully-ben fejezhesse be a theológiát. Ott azután rövid idő alatt sokra ment.

1815 június 23.-án szerpappá szentelték és előrehaladott korára való tekintettel meghagyták, hogy késüljön a közeli pappászentelésre is. Erre a nagy napra augusztus 13.-án virradt, amely pünkösd utáni 13. vasárnapra esett. A pappászentelést *Simon* püspök végezte, Grenoble városában, a ferencesek régi egyházában, amely akkor a nagy szeminárium temploma volt. Vianney volt az egyedüli felszentelendő. De a püspök az egyetlen egyért sem áttallotta elvégezni a fáradsztó szertartást, mert, úgymond, nincs az a fáradság, ame-

lyet szívesen ne vállalna, mikor arról van szó, hogy jó pappal ajándékozza meg az anyaszentegyházat.

Vianney 29 éves volt. Már több, mint 12 esztendő mult el azóta, hogy Isten hívó szózatára egyházi pályára lépett és Isten mintha ezalatt az idő alatt csak azt akarta volna kimutatni, hogy szolgálatát nem szándékozik igénybe venni. Atyja sokáig vonakodott megadni a kiképeztetéséhez szükséges pénzt; a betegség kétszer is levette lábáról; Écully-ben és Verrières-ben csak fáradságosan, kínosan haladt előre a tanulmányokban és olyan kevés sikerrel, hogy a nagy szeminárium kapui csaknem végleg bezárultak előtte; a nagy szeminárium vezetői is csak hosszabb habozás és latolgatás után határozták el, hogy felszenteltetik. De végre mégis pap volt. Az a sok önmegtagadás és megaláztatás, amelyet a hosszantartó és kínos megpróbáltatások róttak önszeretetére, továbbá hite és Isten iránti szeretete, amelyben vigasztalást és erőt keresett és talált is, képessé tették őt arra, hogy magasztos hivatását méltóan töltsse be. Mert ő Isten terveiben arra volt kijelölve, hogy nemcsak jó pap legyen, hanem az önzetlen, fennkölt gondolkodású papi lélek olyan kiváló példaképét alakítsa ki önmagában, hogy azt majdan követendő ideálul lehessen odaállítani a modern idők papságának lelki szeméi elé.

Vianney ekkor már kiváló fokban sajátította el a keresztény alázatosság és önmegtagadás szellemét; de azért távol állott tőle az a gondolat, hogy már eljutott a tökéletességre. Ő, aki arra volt hivatva, hogy a valódi közönyben mélyen szunnyadozó lakosság tunyasága ellen küzdjön, fáradságos tanulmányai idejében megtanulta, hogy az emberi akarat, Isten kegyelmétől támogatva, mindenre képes. Ő maga később a következő két elvben összegezte a plébános teendőit: „A plébános sohase engedjen helyt annak a meggyőződésnek, hogy plébániájában semmit sem tehet, még akkor sem, ha a siker soká nem koronázza fáradságát; de

viszont azt se higgye soha, hogy már eleget fáradozott, ha még oly verejtékes munkára tekinthet vissza“. Egész nevelése hatásosan járult hozzá ahhoz, hogy a pap kötelességeiről ilyen eszményies fölfogást alkosson magának és azt a gyakorlati életben is megvalósítsa.

Papi működésének megkezdése előtt még egy megpróbáltatáson esett át, amely szintén csak javára és okulására szolgált: pappászenteltetése után megtiltották neki a gyóntatást. Pedig az volt a legfőbb vágya, hogy a bűn rabságában synylődő lelkeknek segítségére siessen. Azért áhitozott annyira a papi méltóság után. Azonban ez az újabb megaláztatás nagy szerencse és kiváló kegy kíséretében járt. Courbon meg volt győződve, hogy Vianney kiképeztetését senki sem tudja olyan szerencsésen befejezni, mint régi mestere és azért Écully-be nevezte ki káplánnak.

Vianney ott újra áttanulmányozta az egész teológiát. Balley minden nap előadást tartott neki dogmatikus vagy morális kérdésekről. Különféle, a gyóntatószékek előforduló nehézségeket adott fel neki megoldásra. Azt kívánta, hogy a megoldás gyors és megokadatolt legyen; az enyhébb, az emberi szabadságnak kedvező megoldások felé irányította. Mikor ez a szellemi gimnasztika ítélete szerint már megtermé gyümölcseit, kieszközölte káplánjának azt a felhatalmazást, hogy őt magát meggyóntathassa. Így történt, hogy erre a tiszteletreméltó aggastyánra adta első feloldozását az, ki később oly sok, megátalkodottsága után bűnbánatban megtört bűnöst oldozott fel. Nem sokára megkapta az engedélyt az összes hívek gyóntatására. Gyónógyermekai bölcs lelki vezetésével annyira meg voltak elégedve, hogy még később is rendszeresen megtették az Écully-ből Ars-ba vezető utat, hogy bölcs tanácsait ne nélkülözzék.

Ismereteivel együtt erényei is gazdagodtak. Plébánosa házában lakott és vele közös életet élt: közösen

végezték áhítatgyakorlataikat és önmegtagadásait; közösen mondták el papi zsolozsmájukat. Plébánosa példájára ő is órákhosszat időzött a legmélt. Oltáriszentség előtt, mély imába merülve. Egész fizetése, mint fiatalkori zsebpénze, a szegények zsebébe vándorolt. Az ajándékba kapott ruhadarabok ugyancsak a szegények lakása felé vették útjukat. A szó szoros értelmében nem volt mása, mint amit magán viselt.

Mint egykor Dardilly-ban, úgy most is pénzével együtt szívét is odaadta embertársainak. De mennyivel jobban értett most már ahhoz. Főképen a betegek iránt viseltetett igazán atyai szeretettel és gyöngéd figyelemmel. Röviden, de gyakran meglátogatta őket: csodálatosan értett ahhoz, hogyan kell őket hosszúra nyúló szenvedésükben megvigasztalni és örök Bírójuk ítéletére előkészíteni.

Karjaiban halt meg szeretett plébánosa is, 1817 dec. 16.-án, 69 éves korában. A megfeszített munka és bőjt felmorzsolta erejét. Néhány nappal halála előtt meggyónt káplánjának; kezéből vette az útravalót és a szentkenet szentségét is. Azután a környékbeli papok és néhány hívője jelenlétében bocsánatot kért a rossz példa miatt, amellyel életében hibázhatott. Mikor magára maradt kedves fiával — ahogy Vianney-t nevezte, — átadta neki azokat az eszközöket, amelyekkel önsanyargatásait végezte. Alázatossága nem engedte, hogy azokat holta után nála találják.

Néhány héttel azután a dombes-vidéki Ars falucs-kában meghalt a plébános. Courbon püspöki helynök azonnal magához hivatá Vianney-t és így szólt hozzá: „Kedves barátom! kinevezlek Ars-ba plébánosnak. Kis plébánia az, ahol Isten szeretete nem nagyon virágzik. Te majd elhintesz ott egy keveset ebből a drága magból!”

1818 február első napjaiban útrakelt Vianney, hogy az ars-i plébániában elhintse az Isten iránti szeretet magvát. 42 évvel később halt meg ugyanott, mi-

után kis plébániáját lobogó lánggal égő nagy tűzhellyé változtatta, ahonnan Isten szeretete kiáradt Dombes vidékére, Lyon tartományának területére, sőt az egész világra is.

HARMADIK FEJEZET.

Ars reformja.

Ars a dombes-i fennsík kezdeténél fekszik: fekvésének semmi különös jellegzetessége nincs. A Lyon városából Ars-ba vezető úton kevéssel ezen helység előtt szakad meg az erdős magaslatok láncolata, amely a *Saône* habjaiban tükrözteti vissza tetszetős árnyékképét. Valamivel tovább, a *Bourg*-ba vezető úton, kezdődik a nagy tavak vidéke, melyet görcsös szilfái és csoportokban tanyázó vadkacsái jellemeznek. Alföldi, monoton látóhatár, ritkás sövények, kis patakok mentén kettős sorban sorakozó fűzfák, kert közepéből kikanalító kastély, az ars-i nemesi család fészke, néhány szegényes, agyagból összetákolt ház a még szegényesebb, alacsony templom körül: ez volt egész Ars. Ennyit láthatott Vianney abbé, amikor 1818 február havának egy délutánján plébániájába érkezett. Milyen más világ, Écully és Dardilly után!

Ars erkölcsi színezetével még kevésbé versenyezhetett azzal a két faluval, amelyben az új plébános eddigi élete lefolyt.

A plébánia talán nem volt egészen elromolva, de népe lanyha és közömbös volt. A mindennapi szentmisén és a vasárnapi áldáson kívül más istentiszteletet nem ismertek. A hétköznapi szentmisén mindössze két-három asszonyka jelent meg. A férfiak még a vasárnapi szentmiséről is szívesen lemaradtak, a legcsekélyebb ürügy alatt; ha eljöttek, egész viselkedésükkel elárulták, hogy mennyire unatkoznak Isten há-

zában. Vianney a szentmise alatt az oltártól, a szentbeszéd alatt a szószékről épülhetett nyája jámborságán: szundikáltak, aludtak, ásitoztak, unalmasan forgatták imakönyvük lapjait. Mihelyest a pap eltávozott az oltártól, rohantak a kijárat felé, mintha tűz ütött volna ki a templomban. Künn azután megkönnyebbülten lélegzettek fel: mintha nehéz kő esett volna le szívükről. A nyelvek pedig peregni kezdtek: Úgy látszik, ez a plébános hosszú prédikációjával mindenáron el akarja venni kedvünket attól, hogy ezután még csak a templom küszöbére is tegyük lábunkat stb. Azt már egyáltalában nem lehetett kívánni tőlük, hogy még a délutáni istentiszteleten is megjelenjenek. A templom csak úgy kongott az ürességtől; de annál vígabb élet folyt a falu négy korcsmájában, amely késő estig zsúfolva volt. A plébános még örülhetett, ha a szent énekeket nem harsogta túl a vesztes tekepályázók átkozódása vagy a részeg emberek káromkodása. Még a legjámborabb asszonyok is csak a sátoros ünnepeken járultak a szentségekhez. Sok férfiút az álszégyen tartott vissza a húsvéti szentgyónástól és áldozástól. Az egyik kérte Vianney-t, gyóntassa meg őt a sekrestyében, nehogy valaki lássa. A templom búcsúja inkább már csak torzképe volt a hajdani vallásos ünnepnek: a férfiak négynapos részegséggel ülték meg, a fiatalok meg nyolcnapi dáridóval, szemérmetlen táncmultságokkal és éjszakai találkákkal.

Ars-ban senki egy árva garast ki nem lopott volna szomszédja zsebéből; de az már kevésnek okozott lelkiismeretfurdalást, hogy a lábasjóság eladásánál rászedték a vevőt, vagy a piacon a jó portéka közé selejteset is vegyítettek. — Mezei munkákat ugyan nem végeztek vasárnap; de más apró gazdasági munkákra (szerszámok kijavítására stb.) nem találtak más napot, mint a vasárnapot. Az aratás idejére meg, úgy látszik, nem volt kötelező a vasárnapi munkaszünet: szeker szeker hátán tolongott az utakon. A szántófölde-

ken is csak úgy hemzsegetek a szekerek: hazaszállították a learatott gabonát. De ezek a szekerek, a plébápos energikus kifejezése szerint, még biztosabban szállították a lelkeket a pokolba.

Ars nem változott meg egy nap alatt. Több év munkájába került, míg plébánosuk felrázta őket fássult közönyösségükből. De amikor az átalakulás befejeződött, olyan csodálatos volt, hogy az Ars-on átutazó papok nem tudták eléggé csodálni.

Akkor a faluban már nem volt hallható káromkodó szó; vasárnapokon senki sem dolgozott a szántóföldeken. A kévékbe kötött, asztagokba rakott gabona künn maradt a szántóföldeken még akkor is, ha esős időre volt kilátás. A földmívesek — ha átutazó idegenek szemükre lobbantották ezt a gondatlanságot — plébánosuk szavaival azt válaszolták, hogy az, aki megadta a jó aratást, meg is tudja őrizni azt. A férfiak mind elvégezték húsvéti gyónásukat és a vasárnapi szentmisét sem mulasztották el. A délutáni áldásra sokan jártak. Az áldás után elmondták az olvasót és este, mikor a harangszó harmadszor megszólalt, harmadszor telt meg a templom. Minden áldott napon közösen végezték az esti imát. „Az emberi félelmet már csak a visszajáról ismerjük itt“ — mondá Ars egyik lakosa. Az útszéli árkokban nem heverték többé lerészegedett emberek: a négy korcsma törzsvendégei egymásután elmaradoztak és így a négy korcsmáros egymásután bezárta a helyiségét. A rejtett helyeken, sötét utakon korzózó párok is eltűntek. Rokon rokonnal többé nem volt haragban, szomszéd szomszéddal nem torzsalkodott, nem pörösködött. Az egész plébánia nagy családot alkotott. A trévoux-i vásáron most már hihettek az ars-i paraszt szavának, ha lábasjóságát vagy termését ajánlgatta.

„Kedves testvéreim! Ars már nem a régi Ars“, mondá a plébános egy jubileumi záróbeszédében. Még kiválóbb dicséretben is részesítette híveit, mikor sze-

rencsét kívánt nekik ahhoz, hogy nemcsak keresztényebbek lettek, hanem a legkeresztényebb érzületű plébániát teszik, amelyet ismer. „Sok misszióban fordultam meg és sok jubileumon vettem részt” — mondá nekik, — „de seholsem találtam olyan fennkölt keresztény érzületet, mint itt”.

Mit tett Vianney, hogy plébániája szellemében ilyen gyökeres változást létesítsen? Semmi különöset. De ezt a „semmi különöset” érdemes elmondani, nem azért, mert rendkívüli, hanem azért, mert nem az. Amit az ars-i plébános tett, azt megkísérelheti és megteheti minden falusi plébános.

Tudta, hogy a plébános hivatása nem a kizárólag Istennek élő, a kolostor visszavonultságában tartózkodó karthauzi hivatása. Tudta azt is, hogy Isten a természetes, az emberi segédeszközöket sem veti meg, ha a lelkeket magához akarja vonni; tudta, hogy az a hit, amely cselekedetekben nem nyilvánul, holt hit. Ő tehát cselekedett, dolgozott, szünet nélkül fáradozott és a siker biztosítása érdekében latbavetette mindazokat az eszközöket, amelyeket a természet és a nevelés kezébe adott.

Mivel hívei nem jöttek hozzá, ő kereste fel őket. Plébánoskodása elején látogatást tett minden háznál. De ezzel az első látogatással nem érte be; azután is rendszeresen eljár a családokba. Nem mult el nap anélkül, hogy az egyiknél vagy a másiknál be nem köszöntött volna. Rendesen az ebéd idejét választotta; ilyenkor együtt volt az egész család. Már az ajtóban üdvözölte a családapát, keresztnevénél szólítva őt; azután beljebb került. Széknek vagy más bútornak támaszkodva, érdeklődni kezdett ügyes-bajos dolgaik felől. Bármivel kínálták, soha semmit el nem fogadott; még egy pohár vizet sem. A mezei munkában való nagy jártassága miatt könnyen szóba elegyedhetett velük és elvitázhatatlan tekintéllyel beszélt: hívei azonnal megértették, hogy plébánosuk az ő emberük. Szí-

vesen hallgatták és sokan földjük megmunkálására kérték ki tanácsát, mikor még nem is gondoltak arra, hogy lelkük megmunkálása iránt is nála érdeklődjenek. Vianney nem engedte, hogy a társalgás a mulandó dolgokon maradjon: erőltetés nélkül, csakhamar áttért az égiekre; mindig arról beszélt, ami hallgatói hangulatának a legjobban megfelelt. Mindig nyájas, leereszkedő volt, főképen akkor, ha nem szívesen látták. Soha senki fiának szemrehányást nem tett, még az olyan házakban sem, ahol ugyancsak rászolgáltak a pirongatásra. Különben is ügyelt arra, hogy senki-nek terhére ne legyen. Látogatásai rendszeren rövidek voltak: így soha tolakodónak, kelletlen vendégnek nem találták. Hívei gyorsan hozzászótkak ezekhez a látogatásokhoz, sőt nemsokára kívánták is azokat, mert sok vigasztalással jártak. Sokakat ezek az egyszerű társalgások vezettek vissza Istenhez.

Hívei nem ismerték jól keresztény kötelességeiket. Vianney tehát azon volt, hogy ebben is kioktassa őket. Ezért olyan kemény munkát rótt magára, mely életének leghősiesebb önmegtagadásai közé tartozik.

„Kedves gyermekeim! Isten ígéje nem csekély dolog ám!” — mondá egyik keresztény tanításában. „Krisztus Urunk egyszer azt mondá apostolainak: Menjetek és tanítsatok! Ezzel értésünkre akarta adni, hogy a tanítás minden másnál fontosabb. Kedves gyermekeim! Mondjátok meg, mi ismertette meg velünk amúgy igazában szent hitünket? Nemde az a tanítás, amelyet hallottunk. Mi kelti fel szívünkben a bűn utálatát, mi világosít fel bennünket az erény szépségéről, mi fakaszt lelkünkben vágyat a mennyei haza után? Nemde a keresztény tanítás. Hol tudják meg az apák, anyák, hogyan neveljék gyermekeiket, hol ismerik meg a fiak, mivel tartoznak szüleiknek? Nemde megint csak a tanításban?”*

* *Esprit du Curé d'Ars* (keresztény tanításainak kivonata). *Catéchisme sur la parole de Dieu.*

Ezek a szavak is mutatják, mennyire meg volt győződve a keresztény tanítás fontosságáról. Ezért igen nagy gondot fordított vasárnapi szentbeszédeire. Minden szabad idejét a szentbeszédre való készülésre szánta. Lelki dolgai elvégzése után, híveinek látogatásán kívül ez volt a legfőbb gondja, teendője.

Miután megválasztotta szentbeszéde tárgyát, elővette könyvtárából (Balley hagyatékából) néhány kedvenc könyvét. Ilyenek voltak: Bonnardel, *Instructions familières*-jei, P. Lejeune *Sermons*-jai, Rodriguez műve a keresztény tökéletesség gyakorlásáról, továbbá a szentek élete Ribadeneirától. Előbb átolvasta ezekből a tárgyra vonatkozó részeket. Azután kezdődtek a szentbeszéd kidolgozásának kínjai. Ez a kínlódása mindig gyötrelmes volt, akár teljesen kidolgozott szentbeszédet alakított át, akár új formába öntötte a máshonnan vett tanítást, mert soha olyasmit nem akart mondani, amit hívei meg nem értenének. Ezen egyszerű nép együgyű gondolkozásmódjának színvonalára akarta leszállítani azt, amit mások képzett elmék számára dolgoztak ki; de értékesíteni akarta azt is, amire megtanította a mindennapi élet. Később majd részletesen vázoljuk, milyen volt ez a népies ékesszólás, honnan merítette erejét, élet, úgy hogy minden szívbe utat talált. Itt csak azt akarjuk leszögezni, hogy milyen sokáig, milyen kínok, gyötrődések között formálódott az. Az istenadta szónok kopott asztalánál ülve írt, javított, törölt. Órák multak, de beszédjében nem jutott előbbre. Gyakran hét álló óráig szorongatta a tollat; olykor az egész éjjelen át sem tette le: addig viaskodott az álommal, míg fáradt szempillái maguktól le nem csukódtak. Akkor letette a tollat és rövid pihenőre tért.

Miután a beszéd így nagy kínlódások között elkészült, az előbbieknél nem kevésbé keserves erőfeszítés következett: ezeket az oly nagy fáradtsággal összerótt sorokat igen hálátlan emlékezőtehetségbe kellett

vésni. Vianney sok időt szánt arra. Nem egyszer fennhangon ismételtette leckéjét, hogy annál mélyebben vésődjék emlékezetébe.

Ha később, idők multán, nemcsak minden vasárnapon, hanem minden áldott napon mondott szentbeszédet, ha mindennapi keresztény tanításait közelebbi előkészület nélkül, mégis csodálatos könnyedséggel tartotta, annak bizonyára az a magyarázata, hogy a kegyelem pótolta a természetes adományok hiányát. De azért ennek a kitartó munkának is van némi része az evangéliumi igehintő későbbi rátermettségekben: a megfeszített munka úgyszólván átalakította magát a természetet. Azok a fiatal papok, akik tudatában vannak, hogy Isten ígéjének hirdetésére nincs természetes tehetségük, zarándokoljanak Ars-ba. Ott megmutatják nekik Vianney könyveit. Megnézhetik a saját szemükkel a fakó lapokat; olvashatják, hány jelet hagyott a könyvekben, hogy az aláhúzott sorokat kiirhassa. A vasakarat munkájára valló, megdönthetetlen tanubizonyosságok láttára fontolóra vehetik, hogy mennyi időt szánt az olvasásra az, akinek a tanulás valóságos kín volt. Ha így meggyőződtek arról, hogy milyen gonddal, fáradsággal dolgozott a 200 lelket számláló falucskának plébánosa, a lelkek üdve iránti buzgóság új lángra lobban majd szívükben; de főképen az a szent meggyőződés erősödik meg bennük, hogy a sikert illetőleg senki sem eshet kétségbe, ha meggondolja, hogy a mult évszázad egyik igen kiváló, népies szónoka azzal kezdte pályafutását, hogy hetenkint több napon át keményen készült és dolgozott azért, hogy jó félórás vasárnapi szentbeszédjét megtarthassa.

Hívei nem szívesen tértek a templomba vezető útra. Vianney erre is rászoktatta őket. Ha valakinek valami elintézni való dolga volt vele, a templomba kellett mennie. Mert ő a szó szoros értelmében Isten házában lakott és olyan ájtatosan, olyan bensőségesen imádkozott, hogy az embernek kedve kerekedett őt

utánozni, már csak annak az égi mosolynak láttára is, amelyet Isten jelenlétének érzete rögzített ajkára.

Vianney olyan templomot kívánt, amely méltóbb isteni Vendégéhez és a hívekre is nagyobb vonzóerőt gyakorol; azért haladéktalanul hozzálátott a restaurálás, az újjáépítés munkájához. Az oltár már rozoga jószág volt: kezdett szétmállani. Vianney a saját költségén készíttetett újat. A gerendázaton is meglátzott a szű munkája. A plébános sajátkezűleg kijavított és újra festett mindent, mert a tanulás ideje alatt nem vesztette el keze ügyességét. A templom felszerelése hiányos volt és méltatlan az istentisztelethez. Vianney az ars-i báróhoz fordult. Tőle kapott miseruhákat, vécsernyepalástokat, igen értékes *baldachinumot* és drágakövekkel kirakott szentségtartót is. A templom sötét és szűk volt; a levegője fülledt. Vianney azzal segített a bajon, hogy több mellékkápolnát építtetett.

Ezen kápolnák közül kettő idővel mondhatni egész Franciaország kiváló szentélye lett. Az egyik a Keresztelő szent Jánosról nevezett kápolna. Ebben állott az ars-i plébános gyóntatószéke. Abban a gyóntatószékben 30 év leforgása alatt sok olyan szemből fakadtak a bánat könnyei, amelyek már régen elfelejtettek, mit tesz siratni a bűnt; ezer meg ezer ember mondott le ottan eddigi gonosz hajlamairól és rendetlen életmódjáról és tért a keresztény erény ösvényére. Abban a gyóntatószékben olyan csodás megtérések történtek, hogy egyszer maga Vianney mondá: „Csak az utolsó ítélet napja fogja felderíteni azt a sok jót, ami itt történt“. — A másik kápolna sz. *Filoména* pártfogása alatt állott. Ennek a szent vértanúszűznek testét 1802 május 25.-én fedezték fel szent Priscilla katókombájában. A fiatal vértanúnak tisztelete ebből a szerény kápolnából indult útjára és áradt szét az egész világra. Oda, „kedves kis szentjé“-hez küldte mindazokat, akik testi vagy lelki egészségük visszaállításáért fordultak hozzá. Ezen a helyen szabadultak meg

sokan attól a tehertől, amely évek hosszú sora óta nehezedett rájuk és ugyancsak ezen a helyen csendült meg sokak lelkében az a szózat, amely erőt adott nekik, hogy a szenvedésekkel teli életnek terhét újra felvegyék és kétségbeesés, csüggedés nélkül tovább viseljék. De még nincs itt az ideje, hogy azokról a csodás eseményekről szóljunk, amelyek ebben a két kápolnában lejátszódtak. Később az ars-i templom az egész Franciaországból odasereglő zarándokokat fogadja majd falai közé. De Vianney-nak most még a saját híveit kellett arra szoktatnia, hogy az odavezető utat megkedveljék.

Mélyen meg volt győződve arról, hogy a plébánia reformjának keresztülvitelében munkatársakra szorul. Első gondja tehát az volt, hogy hívei közül kiismerje a jóakaratókat: ezeket gyorsan sikerült felrészni petyhüdt lelki aléltágukból. Csoportosította, tömörítette őket, hogy hatóerejüket növelje: a férfiakat oltáregyletbe, a nőket rózsafüzértársulatba szervezte.

A rózsafüzértársulat élén három kiváló, nemes lélek állott: Pignault, Renard és Lacon, a nép köréből való egyszerű leányok. Az ars-i plébános hősies felebaráti szeretetének ők voltak fáradságot, lankadást nem ismerő munkatársai. A rózsafüzértársulat vezetőtagja volt továbbá d'Ars kisasszony is, előkelő család sarjadéka, a szellemi, lelki arisztokráciában is a legelsők közül való nő. Mikor Courbon püspöki helynök Vianney-t Ars-ba küldte, azt mondá neki: „Sok dolga lesz ott; de munkájában egy derék hajadon lesz segítségére“. D'Ars kisasszony csakugyan derék volt; derék a szó legnemesebb értelmében. A francia forradalom idején édesanyjával együtt az ars-i kastélyban maradt; még a rémuralom sem űzte ki őket ősi családi fészkekből. 1818-ban 64 éves volt, de még nagyon eleven, víg kedélyű. Amellett lelkiileg és szellemileg igen képzett: a legelőkelőbb körökben is nagy szerepet játszhatott volna, ha fitestvérét Párizsba követi. De ő már csak egy

ambíciót ismert: jól elkészülni a halálra. Ars-ból sohasem távozott. Háztartása igen egyszerű volt: ezért igazán fejedelmi bőkezűséggel osztogathatta alamizsnáit. Jámborsága vetekedett az elmúlt századok felvilágosodott jámborságával: mindennap elmondotta a papi zsolozsmát. Azok között a lelkek között, kiket a szentéletű plébános példájával és szavaival maga után vonzott a tökéletesség útján, bizonyára d'Ars kisasszony közelítette meg őt legjobban.

Vianney a férfiaknál is talált támaszt és vigasztalást. Egyikük egész életén át a plébános öröme volt. Emléke oly kedves maradt előtte, hogy még jóval halála után is követendő például állította őt a plébánia hívei elé. Egyszerű, öreg paraszt volt az illető, aki a mezei munkára menet vagy onnan visszatérve bebetért a templomba. Jó néhány percig ott időzött, szemait a szentségházra szegezve: teste mozdulatlan, ajka néma maradt. Vianney-nak feltűnt, hogy az öreg ajka sohasem mozog. Egyszer megkérdezte őt: „Ugyan mondja, *Chaffangeon* apó, mit mond Üdvöztőnknek szentséglátogatásaiban?” „Semmit sem mondok neki; ő sem nekem. Én nézem őt, ő néz engemet és úgy fölmelegszik a szívem” — szólt az egyszerű válasz.

Hányszor idézte az ars-i plébános keresztény tanításaiban ezeket a gyermekes és fönséges szavakat, amelyekkel a Dombes-vidéki földmíves meg akarta magyarázni a lelki beszélgetéseknek azt a bensőségét, amellyel az Úr Jézus megjutalmazta szeretetét.

A falusi templomnak többször előkelő látogatója is akadt: d'Ars báróban, d'Ars kisasszony fitestvérebén. Az év legnagyobb részét Párizsban töltötte; de minden ars-i látogatása mély benyomást keltett. Elutazásakor mindig valami nagyszerű ajándékkal gazdagította meg a templomot; a szegényebb sorsú családoknak is bőven adott alamizsnát, főképen meleg téli ruhát. Ars-i tartózkodása alatt az egész plébánia épülé-

- sére szolgált férfias, egyáltalában nem affektált jámborságával.

Becses munkatársa volt *Mandy*, a falu bírása is. Nagyon szerény iskolázottsága mellett ritka józan észszel volt megáldva. Kitűnően értett a közigazgatáshoz; szerény jövedelmi forrásaiból a közérdeket szolgáló fontos munkákat végeztetett a faluban. Emiatt nagy tekintélynek örvendett. Legfőbb igyekezete oda irányult, hogy a faluból kiirtsa a részegség átkát. Mandy már jókorán felismerte az új plébános rendkívüli életszentségét. Megható bizonyítékát adta annak, hogy milyen tiszteletre hangolta őt az új plébános: valahányszor bejegyezte a templom javára történt kiadásokat, a plébános neve mellé mindig a *szent* jelzőt írta. Így Vianney már néhány hónappal megérkezése után mint a „szent ars-i plébános“ szerepel a község hivatalos aktáiban.

Vezérkara, amelyet maga köré toborzott, megkezdte munkálkodását. Vianney is nagyon tevékeny volt; de azért a munka sikerét mégis Istentől várta. Olvasta a Szentírást, hogy a tanítványok egyszer nem tudtak meggyógyítani egy ördögöst. Kérdésükre Jézus azt mondá nekik: „A gonosz szellemek ezen fajtát nem lehet másképp kiűzni, csak imával és böjttel“. Egyik paptársának is ezt a tanítást idézte vissza emlékezetébe, mikor az búsan panaszkodott, hogy plébániájában nem tud semmiféle eredményt felmutatni, noha minden lehető megtett már. „Igazán mindent megtett már?“ — kérde tőle Vianney. „Bőjtölt már? Imádkozott már? Alamizsnálkodott már?“

Vianney ezekkel a szavakkal elárulta nekünk is, hogy miben rejlett apostolkodásának csodás ereje.

Önsanyargatásai, alamizsnái, mindjárt Ars-ba való érkezése után, bámulatosak voltak. De ő olyan alázatos volt és olyan hűségesen tartotta meg az evangéliumi tanácsot, hogy az alamizsnálkodásban még a balkez sem tudja, mit ad a jobb, hogy soha senki e földön

nem fogja kikutatni, milyen széleskörű jótékonyságot gyakorolt. Legmeghittebb hívei sokáig éltek mellette, érintkeztek vele mindennap és még csak nem is sejtették, hogy önsanyargatás dolgában plébánosuk miben sem marad el a puszta remetéi mögül.

Az élelmiszerkészletről d'Ars kisasszony gondoskodott: ő szállított neki bort, húst, hüvelyes veteményeket, tüzelőfát, szóval mindazt, ami nagyobb mennyiségben kellett. Háztartási könyveibe feljegyezte mindazt, amit a plébániára küldött; azt is, hogy milyen feltételek mellett adta. Egyes élelmiszereket fizetni kellett; másokat ingyen szállított. Már most, ha valaki d'Ars kisasszony feljegyzései után indulna, azt hinné, hogy az ars-i plébánia el volt látva mindennel; hogy ott nemcsak szükségét nem láttak, hanem még kényelmes életet is folytattak.

Egyszer a plébános legfiatalabb nővére más asszony kíséretében váratlanul beköszöntött ebbe a házba. Ez az utóbbi, *Bibost* asszony, volt az a derék nő, aki tanulmányai idején Écully-ben elvállalta fehéreneműje és ruhája gondozását. A váratlan, be nem jelentett vendégek láttára Vianney szemmelláthatólag zavarba jött. „Gyermekeim, rossz ebédet kaptok ma“, mondá nekik. A látogatók a konyhába mentek. Ott rég kihűlt, már-már penészedő burgonyát találtak a fazék alján. Vianney kivett egyet, meghámozta és megette: „Még jók, még ehetők“, hangzott az ítélete. De nővérének nem volt kedve ehhez az ételhez nyúlni. A konyha egyik sarkában marék lisztet fedezett fel; ebből hevenyében tésztát készített. Mászt nem találtak: hiába tetették tüvé a konyhát. A pince is üresen állott. Vianney is, mint más halandók, úgy vásárolta az élelmiszert: de az azonnal a szegények viskói felé vette útját. Magának csak annyit tartott meg, amennyi elegendő volt arra, hogy éhen ne haljon. Ha más adnivalója nem volt, még ezt is elajándékozta. Egy este, kevéssel installációja után, Mandy kopogtat be hozzá. A plébános

megjelenik az ajtóban; arca sápadt, halotthalavány. „Plébános úr, az ég szerelmére, mi történt? Ön beteg!“ „Ah, kedves barátom! épen jókor jöttél, hogy megments az éhhaláltól. Nincs harapnivalóm!“ Már három napja egy betevő falatot nem evett. (Hármat mondva, színigazságot mondunk.) Egy szegény koldus vitte el a plébániáról az utolsó darab kenyeret.

Vianney úgyszólván a levegőből élt. Később, amikor a *Gondviselés-Otthon* árva leányainak élelmezése sok gondot okozott neki, *Lassagne* Katalin, élete egyik tanuja fülehallatára gyakran hajtogatta ezeket a szavakat: „Ah! milyen boldog voltam az első években! Akkor egyedül voltam és nem kellett annyi népről gondoskodnom. Ha ebédelni akartam, nem került sok időmbe. Három palacsinta megtette a szolgálatot. Míg a másodikat készítettem, elfogyasztottam az elsőt; a másodikat meg, míg a harmadikat készítettem. Azután rendbehoztam a tűzhelyet. Ebédem fölibe egy korty vizet ittam és megvoltam“.

De nagyon csalódnék az, aki azt hinné, hogy mindig ilyen ízletes ebéd került a plébános asztalára. Ez csak akkor történt, ha gyengélkedése erősebb táplálkozásra kényszerítette. Rendesen csak egyszer étkezett napjában. Asztalára vízben főtt burgonya került, amelyet a hét hat napján hidegen költött el, mert az egész hétre szóló készletét egyszerre főzette meg. Az utolsó napokban már nem egyszer penész mutatkozott a fazék alján. Csemegéül darabka kenyérhéjat költött el, mely már napokon át búslakodott holmi koldus tarisznyájának fenekén. Ezt a falatot jóval drágábban fizette meg, mint amilyen pénzen ropogó friss kenyeret vehetett volna. Római szent Franciskától tanulta el ezt. Mint az a szent, úgy az ars-i plébános is ezzel a szegényes táplálkozással olyan boldog volt, mintha Jézus Krisztus asztalához lett volna hivatalos.

De ezt a sanyarú életmódot soha másra nem kényszerítette; felebaráti szeretete ezt nem engedte meg.

Különben is a fitogtatás esküdt ellensége volt. Nem kívánta, hogy önmegtagadásairól mások is tudomást szerezzenek. Ha paptársait vagy rokonait fogadta, lemondott erről a sanyarú étkezésről és tisztességes ebédet készíttetett. Az asztalnál ő maga vágta a szeleteket, öntött a pohárba, kínálgatta, nógatta vendégeit és ő maga is mindenből evett. Ilyenkor megesett az a fura dolog, hogy az ars-i plébános asztalánál a vendéglátó önmegtagadásból evett, vendégei pedig megfélemlítettek az evésről, mert társalgása a paradicsomba helyezte át őket. „Mikor Ars-ba ellátogattunk” — mondták unokanővérei, — „olyanok voltunk, mint az első szentáldozás napján: nem voltunk éhesek.”

Fehérneműjét, ruháját csakúgy elajándékozta, mint az élelmiszert. Fehérneműkészlete gyorsan elűszott. *Renard* Klaudia különféle fortélyokkal akarta útját állni annak, hogy plébánosa mégsem legyen olyan, mint az ágrólszakadt koldus. De fáradozása hiábavaló volt. Az először beszerzett vadonatúj fehérneműkészlet gyorsan eltűnt. Ezután darabonként adogatta a fehérneműt; de ez az elővigyázat is elégtelennek bizonyult. Ha üresen állt szekrénye, azt kezdé elosztogatni, amit magán viselt. Egyszer találkozott szegénnyel, kinek nem volt lábbelije: *Vianney* cipőjét is, harisnyáját is odaadta neki és mezítláb tért vissza a plébániára. Egy másik alkalommal hiába igyekezett valamit előkotorászni zsebeiből: felebaráti szeretete már régen kiüríttette azokat. Csak egy zsebkendőt talált: ezt adta oda a szegénynek. Egyik este hazafelé iparkodott Trévoux-ból, ahol a misszióban segédkezett. Paptársai látták, milyen szegényesen, fogyatékosan van öltözködve: vadonatúj bársonynadrágot kényszerítettek rá. A *Bruvères* nevezetű helyen hidegtől félig megdermedt alak közeledik feléje: ruhája foszlányokban lógott rajta. „Várj egy pillanatig, kedves barátom!” — mondá a plébános és ezzel eltűnt a sövénykerítés mögött. Nemsokára az új birtokoson volt az

egész nadrág, mert hát a nadrágot nem lehetett megfelezni, ahogyan szent Márton megfelezte a palástot. Amikor trévoux-i paptársai kérdezősködtek az új nadrág felől, a modern idők ezen új Mártona azt mondá: „Meg nem térítés terhe alatt kölcsönöztem oda egy szegénynek“.

„Felöltömet sehol el nem felejtettem“, mondá egyszer. Igazat mondott, mert soha felöltője nem volt. Papi öltönye is csak egy volt, mert szóról-szóra követte Krisztus Urunk tanácsát, melyet tanítványainak adott: Csak egy öltözetetek legyen. Ez az egy papi öltöny volt téli ruhája is, nyári ruhája is és mindig több évig teljesítette ezt a szolgálatot.

Paptársai többször szóvátették előtte szegényes öltözködési módját: attól tartottak, hogy ezzel árt a papi állás méltóságának. De nem gondoltak arra, hogy amikor páli szent Vince a Louvre márványlépcsőin haladt felfelé, kopott, vöröses papi öltönyben, mindenféle színekben játszó kalapot szorongatva hóna alatt, éktelen parasztcipővel a lábán, mindenki kalapot emelt előtte. Az ars-i plébános bírálói különben nemsokára meggyőződhetek arról, hogy a felebaráti szeretet ezen hőségnek kopott ruhája milyen hatást tesz. A száz anekdóta közül csak egyet említünk fel. 1822-ben Vianney ellátogatott a meximieux-i szemináriumba Lorashoz, egykori theologustársához, aki akkor már a szeminárium előljárója volt. Épen a déli üdülés idején érkezett oda. „Alighogy az udvarba betette lábát“ — mondja a boldoggáavatási pör egyik tanuja, — „a játékok megszűntek. Valamennyi néma összeszedettségben állt ott.“ „Mi történt?“ — kérdé az egyik. — „Az ars-i plébános van itt“ — szólta a válasz. Ez a néhány szó megmagyarázott mindent.

Nemsokára már ágya sem volt, hanem csak olyasvalami, ami az ágy látszatát kelthette. Vianney utálta az erény fitogtatását. Szerette idézni borroméi szent Károly példáját, aki nem kürtölte világgá önmegtaga-

dásait a zsidó írástudók és főpapok módjára, hanem külsőleg egészen úgy élt, mint a rangjabeli emberek. „Szép, bíborosnak való ágya is volt; azt mindenki láthatta. De mellette egy másik ágy, azt senki sem látta. Rőzsecsomókból összetákolt nyugvóhely volt az; ebben hált a bíboros.“* Vianney szakasztott úgy tett. De mivel nem volt bíboros, azért nála egy ágynak kellett a kettős szerepet betölteni: tisztességes fekvőhelynek látszani és önmehtagadása eszközéül szolgálni. Ez az ágy, amikor le volt takarva, nem vonta magára a figyelmet. Egy szép napon azonban a derékalj szegény beteg lakására vándorolt; a vánkos nemsokára követte ugyanazt az utat. Azóta már csak kevés szalmán pihentette fejét, teste pedig gyéren tömött szalmazsákon nyugodott. Ez a szalmazsák rőzsére volt fektetve. Ezt a fedezést tették Vianney Margit és Bibost asszony fentemlített látogatásuk alkalmával. Vianney néhány percre magukra hagyta őket. Azzal a megjegyzéssel távozott, hogy szobája már rendben van; nem érdemes oda felfáradni. De azok mégis benéztek oda és mivel gyanították, hogy milyenfajta önmehtagadást végez, szétszedték az ágyat. De nyomban össze is rakták, nehogy megszomorítsák a plébánost.

Vianney maga hozta rendbe a szobáját; a plébánián egyedül hált. Önsanyargatásairól hívei csak úgy értesülhettek, hogy meghittebb ismerősei nem tudtak hallgatni. De amikor egy-két adat felkeltette kíváncsiságukat, további adatok gyűjtésére egész kémrendszert szerveztek. Így megtudták, hogy a plébános keményen ostromozza magát, hogy sokszor padlása padlóján hál, ahol kő a vánkosa. Megtudták, hogy meseszámba menő bűjtőket szab magára. Később egyik káplánja életének ezen szaka felől kérdezősködött. Ártatlan tört velett neki, amelybe a plébános naivul bele is esett.

* Esprit du Curé d'Ars; catéchisme sur les vertus cardinales.

„Azt mondják, plébános uram, hogy régen nyolc napig is el volt étel-ital nélkül.“ „Ó, az nem igaz, kedves barátom, az túlzás! De az megtörtént, hogy hetenkint három étkezéssel beértem.“

Összes önmegtagadásait híveinek lelki üdvéért ajánlotta fel. Önsanyargatásait szaporította és súlyosbította, ha valami nagy kegyelmet akart kieszközölni; pl. ha a húsvéti gyónás ideje közeledet, ha visszaélést fedezett fel, melyet meg kellett szüntetni, ha megrögzött bűnösöket akart kiragadni szokásos vétkeikből vagy megtérésük után bűneiket kiengesztelni és a jobban való állhatatosság kegyelmét akarta nekik kieszközölni.

A böjtölést az Üdvözítő meghagyása szerint imával egyesítette. Már hajnali két órakor felkelt; elmondotta a papi zsolozsma egy részét, azután elmélkedéshez fogott. Négy órakor már a templomban volt: szentséglátogatást végzett. Déli 12 óráig el sem hagyta a templomot. Ezen idő alatt szentmisére készült, misét mondott, hálaadást végzett, keresztény tanítást tartott. Egész nappala át meg át volt szöve jámbor áhitatgyakorlatokkal: így pl. minden új órát *Üdvözlégy Mária*-val köszöntött; erre fogadalommal is kötelezte magát. Ugyancsak fogadalmat tett arra is, hogy a papi zsolozsma különböző részeinek elmondása közben Jézus Krisztus szenvedéséről fog elmélkedni. Szíve-lelke folyton Istennel volt. Istenhez emelte őt minden: a magvető munkája, a madár éneke, a viruló bokrok, cserjék, az aranysárga vetés, a kergetődző felhők, a játszi napsugár.

Ilyen szeretettől, ilyen nagylelkűségtől mit tagadhatott volna meg Isten? „Ó, mennyi kegyelemmel halmozott el akkor Isten“ — mondá egyszer Vianney, ars-i működésének öt-hat évére célozva. „Megkaptam tőle mindent, amit kívántam.“ Ezzel a mondással nem túlzott; mert csakugyan mindent kieszközölt, amit kért. Pedig nem kért kevesebbet, mint azt, hogy az

egész rábízott nyáját az isteni Pásztorhoz vezethesse. Azért addig alkalmatlankodott imáival Istennél, míg csak egyetlen egy eltévelyedett juhocska sem volt többé Ars-ban.

De ezután sem nyugodott. Mikor látta, hogy Istent azon a kis darabka földön szeretik, buzgósága tágabb működési kört keresett. A szomszédságban levő paptársak szolgálatába szegődítette buzgalmát: távollétük alatt vagy betegségük idején elvállalta híveik lelki gondozását.

A népmissziók is tág működési teret nyitottak apostoli buzgalmának. Itt főképen a trévoux-i misszió érdemel említést, mert azon tünt ki, hogy szava milyen varázshatással van a lelkekre. Ez a misszió úgyszólván megváltoztatta egész élete irányát. A misszió vezetője Ballet volt, aki szemináriumi éveiből ismerte Vianney-t. Most felkérte őt, hogy segítse ki a misszionáriusokat a gyóntatásban. Milyen vonzalomnak engedtek az első gyónók, kik ezen igénytelen falusi plébános lábaihoz borultak? Erre a kérdésre talán maguk sem tudtak volna felelni. De a gyónásból olyan vigasztalást és olyan lelkierőt merítettek, hogy ismerőseiket is mind ő hozzá irányították. Nemsokára Vianney-nál gyónt úgyszólván mindenki, főképen az intelligensebb osztályok. Ez a népmisszió őt hétig tartott. A misszió befejezését megelőző napon több mint 20 óráig maradt a gyóntatószékben. Reggeli két órakor vendéglátója erőszakkal húzta ki őt onnan. Pihenésre kényszerítette. De már két óra múlva ismét ott ült a gyóntatószékben.

Ettől fogva az ars-i plébános egész Dombes vidékének apostola. A környék plébánosai mintegy verscnyre kelve hívták őt kisegítőnek. Igen becses munkatárs volt Vianney, aki egyik paptársa megjegyzése szerint „olyan sokat dolgozott és olyan keveset evett”. Montmerle, Saint-Trivier, Savigneux, Chaneins, Saint-Bernard-ban, ezen Ars körül fekvő falvakban 1826-ban

ő végezte a jubileumi ájtatosságot. Az utóbbi helyen, sürgős munkára hivatkozva, egyik jómódú gazda nem engedte meg szolgáinak, hogy a jubileum minden egyes szentbeszédjén megjelenjenek. De azok inkább lemondtak fizetésük egy részéről, csakhogy az ars-i plébános egyetlen szentbeszédjét se kelljen elmulasztaniok.

Ettől fogva a lelki gyötrelmekről kínzottak nem várták be, hogy az apostoli lelkületű pap menjen hozzájuk: ők maguk keresték őt fel. Az első zarándokok másoknak, mutatták meg az utat. Nemsokára megindultak a rendszeres zarándoklatok. Később, amikor az Ars-ban történt csodás események híre elterjedt, évenként több mint 20 ezer ember fordult meg ott.*

NEGYEDIK FEJEZET.

Az ars-i Gondviselés-Otthon. Vianney nagy megpróbáltatásai.

Az ars-i plébános életének egy szakasza sem köti le annyira figyelmünket és érdeklődésünket, mint az a 10 év, amely alatt előbb a szomszéd plébániákról, majd az egész lyoni vidékről, egész Franciaországból, sőt még a külföldről is minden rangú és rendű ember hozzásereglett, hogy lábaihoz borulva bűneit bevallja és tanácsát kikérje. Ez a 10 év nagy kegyelmek, de egyúttal nagy megpróbáltatások ideje is. A kettő rendesen karöltve jár: az utóbbiak adják meg az előbbiek árát. Életének ebben a szakában lett szentté a szó igazi értelmében. Persze életének ez a szakája a legismertebb is.

* Ezt a számot adja a trévoux-i körjegyző abban a jelentésben, amelyben a *Légion d'honneur* érdemrend kitüntetését kérelmezi az ars-i plébános számára. (1855. június 28.)

Új adatokat bajos találni. Itt kellő bírálattal, tárgyilagos megítéléssel első életrajzíróinak adatait közöljük.

Ez alatt a 10 év alatt sok oly esemény történt, amely igazán csodálatossá teszi életét. Ezen események közül több hozzáfűződik azon árvaház történetéhez, amelyet „*Providence*“ (*Gondviselés-Otthon*) név alatt alapított Ars-ban.

Ezzel az alapítással Vianney kettős óhaja teljesült.

Ő maga nagyon érezte hiányos iskoláztatásának utóhatásait. Ezért a népoktatás ügyét nagyon szíven viselte. Kevéssel Ars-ba való megérkezése után könyveket osztogatott szét nagy mennyiségben. Tette ezt abban a szent meggyőződésben, hogy az a kis tudás, amit ezáltal adhatott, a legmegbecsülendőbb ajándékok közé tartozik. Azonban hány házban volt hatástalan még az ilyenfajta alamizsna is! Mint a francia falvakban általában, Ars-ban is sok volt az írni-olvasni nem tudó. Vianney tehát azt a tervet forgatá eszében, hogy magában Ars-ban népiskolát nyit ingyenes tanítással.

Később, amikor Ars-szal és vidékével jobban megismerkedett, még egy másik kívánsága támadt. Beteg paptársait helyettesítve, mindenütt sok apátlan-anyátlan árvát talált. (Ezek a falvak ugyanis egészségtelen fensíkon fekszenek. A kemény munka is hamar felőrli az egészséget.) Sok más gyermeket meg a szülők hagytak egészen magára. Szánalmas helyzetük szívébe nyílt. A testi-lelki nyomorban sínylődő gyermekek közül legalább néhánynak akarta biztosítani a keresztény nevelés áldásait, főképen a leánykáknak, mert ezek nagyobb lelki veszélyben forogtak.

Ars főterén állt nagyobbszabású épület, amely tervének egészen megfelelt volna. A ház elég tágas volt és egészségi szempontból is alkalmasnak látszott arra, hogy benne leányiskolát nyisson és árvaházat alapítson. Ha szíve vágya után indul, azonnal megveszi a házat. De előbb komoly megfontolás tárgyává tette tervé-

nek ilyenén megvalósítását. Sokat imádkozott is. Végre keresztülvihetőnek látta a tervet és megvette a házat. Téves az az állítás, hogy Vianney ekkor eladta dardilly-i ingatlan jószágát, mert ott soha ingatlan jószága nem volt. Az apai örökségből csak 300 frankos évi járadék járt neki, amit élete végéig hiánytalanul kifizettek. De lehetséges, hogy a *Gondviselés-Otthon* árát csak úgy tudta előteremteni, hogy ezt az évi járadékot több évre előlegeztette magának.

Az intézmény számára a hajlék tehát megvolt. Most már vezetők után kellett nézni. Vianney ekkor olyan lépésre határozta el magát, melyet paptársai nagyon különösnek találtak: nem szerzettől vagy kongregációtól kért támogatást, hanem világiakhoz fordult.* Ezen lépése elbírálásában meg kell fontolni, hogy gyakran felülről kapott felvilágosítást, amely fellebbentette előtte a jövő fátyolát. Ezzel talán épen meg akarta mutatni az évszázaddal később élő lelkészeknek, hogy mit tehetnek, ha normális segítőtársak híján szűkölködnek.

Két fiatal leányt választott ki, *Lardet* Benediktát és *Lassagne* Katalint. Mind a kettő értelme, tehetsége, erényei és főképen gyakorlati érzéke által tűnt ki. Egy évre a *fareins*-i apácákhoz küldte őket; ott, közvetlen-közelből megfigyelték, hogyan kell iskolát vezetni. Azután visszahívta őket Ars-ba és rájuk bízta intézménye vezetését. Fogadalmakra nem kötelezte őket. Ez a két leány egészen megfelelt várákozásának és bizalmának. Vianney mondása szerint Benedikta volt a fej, Katalin a szív. Nemsokára még egy társnő csatlakozott hozzájuk *Chaney* Johannában. Őt főképen a fárasztóbb házi munkával bízta meg.

* Lyon városában özvegy asszonyok kórházat alapítottak gyógyíthatatlan betegek számára. Megkérdezték az ars-i plébánost, hogy felvegyék-e a szerzetesi öltönyt. Vianney azt tanácsolta, hogy maradjanak világiak és mint ilyeneknek még azt is szívükre kötötte, hogy „a toálettire is legyen egy kis gondjuk“.

A kezdet nagyon szerény volt. Először a plébánia leánykáinak nyitottak ingyenes iskolát. Később — amennyire a helyszűke engedte — más plébániabeli leánykáknak is juttattak helyet, de csak az alatt a feltétel alatt, hogy a saját költségükön táplálkoznak. Számuk az intézet pénzügyi helyzetének javulásával növekedett. Nemsokára szűknek bizonyult a hely; építeni kellett. Vianney már előbb asztalosmesterségre adta magát, amikor a templom padjait restaurálni kellett; most is, mikor az árvák hajlékát kellett megnagyobbítani, sajátkezüleg segédkezett: maga készítette a vokatot, fűrészelte, faragta a gerendákat, deszkákat és hordta a téglákat.

Alighogy befejeződött az új épület, máris megtelt és egy negyed évszázadon át minden hely be volt töltve. A bennlakók száma nem volt meghatározva; felfogadtak minden alkalmas jelentkezőt. Az elsőség mégis a 15—18 év közötti leányokat illette, kik addig nyomorúságban és tudatlanságban tengették életüket. De ezeknél sokkal fiatalabbakat is felvettek; ezeket sohasem bocsátották el az első szentáldozás előtt.

Az ars-i *Gondviselés-Otthon* egyszerűsége miatt nagyon eredeti ház volt. Ugyanaz a helyiség volt ebédlő, tanterem és dolgozószoa. Az üdülés idejét a kertben töltötték. A növendékeknek nem adtak megkülönböztető egyenruhát: ki-ki azt viselte, amit magával hozott vagy ajándékba kapott. De az ész kiművelésére sem szabtak uniformist: mindenki szükségleteinek és tehetségének megfelelő oktatást kapott. Az árvák legnagyobb része csak írni, olvasni, számolni, varrni, hímezni tanult. Kioktatták őket a fehérenműtisztításra és javításra is. Erre volt szükségük, hogy később jó, használható cselédleányok legyenek; mert ez a sors várakozott a legtöbbre, amikor vagy 20 éves korában elhagyta az *Otthont*. Olykor már fiatalabb korukban szolgálatba álltak, de csak a nyári hónapokra. Télen visszatértek az intézetbe, hogy ott új testi-lelki

erőt gyűjtsenek. Később sokan férjhez mentek; néhányan zárdába vonultak. Vianney gondoskodott valamennyiről, mint az apa leányairól: ő adta a kelengyét, fedezte a költségeket; ő volt tanácsadójuk, ő biztatta, bátorította őket. Hozzá fordultak minden nehézségükben.

Vianney szorosan apostolkodásához fűzte a *Gondviselés-Otthon*t. Ha valami kegyelmet akart kieszközölni, imára szólította fel az árvákat, mert meg volt győződve, hogy szegénységük és ártatlan fiatalságuk két olyan jogcím, mely mindenhatókká teszi őket Istennél. Ugyancsak az ő érdekükben kezdte később híres keresztény tanításait is, amelyek idővel sok megtérést eszközöltek vagy legalább megkezdték. Minden nap, a közös étkezés után, a terembe ment, az asztal sarkán helyet foglalt. Az árvák köréje gyülekeztek és ő egy óráig beszélt nekik. Ez a hallgatóság nem feszélyezte; azért előkészület nélkül is mert beszélni és úgy mondotta el a dolgokat, ahogy eszébe jutottak. Így szavaiból, nyelvezetéből tünedezni kezdett a kiszámított, a mesterkélt. Beszéde élénk, szemléltető, kenetteljes volt. Később, amikor idegenek is résztvettek ezeken az oktatásokon, a hallgatók száma annyira felszaporodott, hogy a tanítást a templomba kellett áthelyezni. De a katekéta előadása megtartotta azokat a jellegzetes tulajdonságokat, amelyeket abban a naiv légkörben vett fel, ahol fejlődni kezdett. Így hálálták meg az *Otthon* árvái Vianney-nak azt a sok jótéteményt, amellyel őket elhalmozta. Ő testi és lelki eledelt adott nekik; azok pedig — noha akaratlanul — mégis nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Vianney-ből századának egyik legérdekesebb népszónoka lett.

Ez az intézet 25 évig állott fenn. Fennmaradását a napról-napra befolyó alamizsnák biztosították. Kezdetben Vianney kis pénzt gyűjtött és azon földet vett, amelyet az árvákra íratott. Eleinte maga művelte azt. Később a cibeins-i grófnak engedte át bizonyos évi

járadék ellenében. De ez a szerény jövedelem nem volt elegendő arra, hogy 60—80 jó étvágyú falusi leánynak megélhetését biztosítsa. Így az isteni Gondviselésre kellett hagyatkoznia.

A Gondviselés nem is feledkezett meg azokról a fáradságokról, amelyeket Vianney csakis azért vállalt magára, hogy apátlan-anyátlan árváknak otthont és megélhetést adjon. Isten igazán kiapadhatatlanul bőkezű volt iránta, mint már előbb páli szent Vince iránt és amilyen általában azon szentek iránt, kik hősiek szeretettel buzgólkodnak a szegényekért: száz meg száz titokzatos úton-módon és mindig a kellő időben küldte el neki mindazt, amire szüksége volt.

Egyszer nagyobb mennyiségű gabona árát kellett kifizetnie. Hitelezője már hosszabb haladékat engedélyezett; Vianney újabbat nem kérhetett. Fogta botját és kiment a szabadba, olvasóját imádkozgatva. A plébánia határában levő erdő szélén egy asszony szólítja meg: „Ön az ars-i plébános?“ „Igen, az vagyok.“ „Itt a pénzösszeg, amelyet rám bízta azzal a meghagyással, hogy azt önnek juttassam.“ „Talán miséket akarnak mondatni?“ „Nem, csak ájtatos imáiba ajánlják magukat.“ Ezzel az asszony eltávozott; még csak a nevét sem mondta meg. Vianney pedig kifizethette adósságát.

Más alkalommal így szólt *Tailhades* abbéhoz, ki mint segédvárosa néhány hónapot töltött nála: „Szorult helyzetben vagyok. Háromezer frankkal tartozom. Mégis jobban meg kellene fontolnom a dolgot, mikor ilyen adósságokba verem magamat!“ „Legyen nyugodt, plébános úr“ — biztatta amaz, — „a jó Isten majd gondoskodik Önről.“ Másnap, a keresztény tanításról hazajövet, néhány szót váltott az abbéval, majd azt mondá: „De most már megyek, megszámlálni a pénzeimet“. Néhány perc múlva ismét nála termett és örömtől ragyogó szemmel így szólt: „Már van pénzünk, sok pénzünk. Ma délelőtt aranyba voltam foglalva. Olyan

súlyos volt a teher, hogy alig tudtam járni tőle. Zsebeim ide-oda lötyögtek. Úgy kellett tartanom mind a két kezemmel“. Arra a kérdésre, hogy ugyan honnan szerzett olyan rengeteg pénzt, Vianney csak azt felelte: „Hát csak találtam valahol“. Jótevői bizonyára lelkére kötötték, hogy nevüket senki fiának ne mondja el. Vagy talán maga sem tudta kilétüket. Mert gyakran igazán keresztény lelkek juttatták neki a nagy alamizsnákat: ismeretlenek akartak maradni, még előtte is. Vianney maga túlságosan szerény volt ahhoz, hogy másban ugyanazt az erényt meg nem becsülte volna.

Az isteni Gondviselés diszkrét közvetítők által úgyszólván napról-napra küldött neki olyan összegeket, amelyekre épen rászorult. Nagy alázatossága mellett sem állhatta meg, hogy ezekre a jótéteményekre gondolva azt ne mondja: „Ó, mi igazán a jó Isten becézett gyermekei vagyunk“.*

Isten még feltűnőbb jelekkel, csodákkal is tudtul adta szolgájának, hogy milyen szeretettel viseltetik iránta. Minden emberi segítség mellőzésével is támogatta a *Gondviselés-Otthont*, hogy ezzel is kimutassa, hogy az csakugyan megfelel szíve kívánságának. A csodás események közül, amelyeknek híre szájról-szájra járt, főképen egy érdemel említést, mert nagy port vert fel. Az ars-i plébános általában nagyon szűkszavú volt, ha a vele történt csodás események körül

* Egy templomot építő és pénzszűkében levő plébános azt kérdezte tőle: „Plébános úr, avasson be engem titkába: mit kell tennem, hogy pénzhez jussak? Ennek nagy hasznát venném, hogy szegény templomom építésének ne kelljen félbemaradnia“. „Barátom“ — szölt Vianney válasza, — „az én titkom nagyon egyszerű: *mindent odaadni és semmit meg nem tartani.*“ (*Monnin*, V. 4.)

Egy híres árvaintézet alapítója Vianney-től tanácsot kért, nem volna-e helyénvaló a közönség figyelmét arra felhívni az ujságok útján is. „Ahelyett, hogy az ujságokban lármát csapjon, tegye meg azt inkább a szentségház előtt“ — tanácsolá neki Vianney (*Monnin*, V. 2.)

forgott a társalgás. Ezt az eseményt azonban ő maga többször is elmondotta, mert mély alázatosságában nem felebaráti szeretete jutalmát, hanem Isten büntetését látta abban, mivel a Gondviselésbe vetett bizalmában megingott.

Halljuk, mi volt ez az esemény.

Az *Otthon*-ban hiányzott a kenyér. A gabona is elfogyott. Pénze sem volt már. Könyörgő szava eredménytelenül hangzott el még azoknál is, kik a legnehezebb órákban mindig segítségére siettek: vagy fogytán volt pénzüik, vagy nagylelkűségük érte el a véghatárt. Vianney egy pillanatig azt gondolta, hogy Isten elhagyta őt és azért olyan szerencsétlennek érezte magát és olyan levert volt, mint csak egyszer életében: t. i. mikor tanulmányai megkezdése után le kellett mondania arról a reményről, hogy azokat sikeresen befejezheti. Nagy bánatában eszébe jutott, hogy akkori szorult helyzetében sikeresen folyamodott Régis szent Ferenchez. Magához vette a szent ereklyéjét, felment a padlásra és a megmaradt maroknyi gabona közé rejtette azt.

Másnap elmentek hozzá az *Otthon* vezetői és bejelentették, hogy nincs betevő falatjuk. „Így tehát el kell küldeni a szegény árvákat” — mondá a plébános zokogva. Ezzel Chaney Johannával lassan a padlás felé tartott. Szívszorongva nyitotta ki az ajtót: a kamra tele volt gabonával.

Ha az életszentség egyik ismertetőjele az alázatosság Isten kiváló adományaival szemben, úgy Vianney kimutatta, hogy csakugyan szent. Egyrészt örvendett, ujjongott, hogy most már van miből táplálni árváit; másrészt azonban lehorgasztotta fejét, mint a gyermek, kit holmi csínyen értek. Ő maga mondta el a történetet árváinak; de ezzel korántsem dicsekedett. Elbeszélése inkább töredelmes gyónáshoz hasonlított. „Szegény kis árváim, elvesztettem bizalmamat a jó Istenben. El akartalak küldeni titeket. A jó Isten alaposan megbün-

tetett.“ Persze kívülről senki sem hitte, hogy a jó Isten ezzel meg akarta leckéztetni.

A plébánia összes hívei összesereglettek a csodálatosan megsziporodott gabona csodájára. Az esemény híre csakhamar elterjedt az egész vidéken.

Néhány évvel később Mgr. *Devie*, Belley püspöke, járt Ars-ban. A padlásra is felment. Találomra bizonyos magasságot jelezve a falon, csak úgy odavetőleg kérdezé a plébánostól: „Eddig ért a gabona?“ „Nem. méltóságos Uram“ — felelé Vianney, ki nem értette a kérdés célját, — „hanem eddig“ — és ujjával még magasabbra mutatott. A püspök szó nélkül hagyta el a helyiséget. Az ars-i plébánost úgy tisztelte, mint valódi szentet. Nem akarta megsérteni alázatosságát; csak a saját ajkáról akarta hallani az elhíresztelt csodának megerősítését.

A szentek életében a nagy kegyelmek nagy megpróbáltatások kíséretében járnak: ezek rendesen kísérik, vagy még gyakrabban megelőzik amazokat. Vianney-nak sem mérték fukar mértékkel a megpróbáltatásokat. Vagy 10 éven át elítélték, bírálták, gyalázták, gyanúsították, rágalmazták, mindenféle rendszabályokkal fenyegették; szóval megtették mindazt, amit csak tehettek, hogy életmódját megúinassák vele és így apostoli működését is akadályozzák, intézményeit, tevékenysége eredményét rombadöntsék.

Az első támadások paptársai részéről érték. Míg csak betegségük idején helyettesítette őket, templomaikban missziós ájtatosságokat tartott, addig a legnagyobb dicséretekkel halmozták el apostoli buzgalmát. De mikor észrevették, hogy híveik hozzá sereglenek, buzgalmát nagyon tolakodónak találták és zúgolódni kezdtek ellene.,

Mit? Ilyen tudatlan pap ragadja ki kezükből a rájuk bízott lelkek vezetését? Nem köztudomású dolog-e, hogy mekkora kinnal sajátította el a kevéske latint és hogy abban a veszélyben forgott, hogy a nagy szemi-

nárium ajtaja véglegesen bezárul előtte? Balsejtelmes aggodásukat nem igazolta-e az ars-i plébános néhány lelkes hívével való érintkezésük? Azoknál mintha nyoma veszett volna a tanulékonyagnak: rendes gyóntatójuk útbaigazításaival szemben mindig az ars-i plébános tanácsaihoz felebbeznek és azokhoz makacsul ragaszkodnak.

Azután meg milyen különös ember is az az ars-i plébános! Hát mit gondol, milyen században él? Nem látja-e, hogy túlhajtott önsanyargatásai századunk fiainál vállvonogatást váltanak ki? Nem látja-e, hogy az egész papság jó hírnevét lerontja? És mit gondoljon az ember arról az árvaházról, amelyben semmi sem történik úgy, mint másutt; ahol az isteni Gondviselésbe vetett bizalmat — a józan ész korlátait átlépve — az örültséggel határos vakmerőségig hajtják?

Ilven és hasonló kifejezésekben beszéltek Vianney-ről a szomszédos plébániákon és nem mondhatni, hogy mindig csak kicsinyes irigykedés lett volna ezen elfogult ítéletek egyedüli rúgója. Vianney iskolatársai még emlékeztek tanulmányaira. Ő maga mindig a legnagyobb megvetés hangján beszélt önmagáról; apostolkodása sikereit pedig agyonhallgatta. Végre néhány túlfűtött tisztelője Ars-ból hazajövet égisz magasztalta az új szent csodálatos erényeit. Mindez, de főképen az utóbbi, nagyon alkalmas volt arra, hogy balítéleteket ébresszen és tápláljon. Így tehát sokan jóhiszeműleg szolták meg őt és feketítették be. Tették pedig ezt annál nagyobb buzgósággal, minél jobban meg voltak győződve, hogy ezáltal a katolikus ügynek tesznek jó szolgálatot.

A beszédet nemsokára tett követte. Amit előbb, sajnálkozó mosollyal ajkukon, egymás között mondogattak, azt most komoly hangon a híveknek kezdték magyarázni. A föloldozás megtagadásának terhe alatt tiltották el híveiket Ars-tól. Sokan vasárnapi szentbeszédekben szóvátették, milyen végzetes veszéllyel

jár az, ha valaki kellő ismeretek nélkül szűkölködő lelki vezetőre hagyatkozik. „Abban az időben” — mondá később az ars-i plébános — „békét hagytak az evangéliumnak a szószéken. Köröskörül, az egész vidéken, mindenütt csak a szegény ars-i plébánosról prédikáltak.”

Ez az agitáció azonban nem érte el a várt eredményt. Így tehát elhatározták, hogy a legfőbb egyházmegyei hatósághoz fordulnak. Remélték, hogy ezzel megakasztják az ars-i zarándoklatokat. Belley püspöke több oldalról nagyon rosszakarató információkat kapott az ars-i plébános felől.* Sőt egy plébánosokból összeverődött, számban is tekintélyes csoport, kötelességének tartotta, hogy közös levélben jelentse fel a püspöknél Vianney oktan buzgólkodását: tudatlansága végromlással fenyegeti a hívők hitéletét.

Vianney tudott minderről. Tudta, hogyan beszélnék róla és milyen összeesküvést szőnek ellene. Paptársai különben személyesen is szemébe mondták mindezeket abban a meggyőződésben, hogy ezzel a felebaráti szeretetet gyakorolják. Mások levélben buzgólkodtak így. Mikor paptársai lépéseket tettek az iránt, hogy hivatalától megfosszák, félhivatalos értesítésben érthetetlenül kemény szavakban juttatták ezt tudomására.

Vianney nem lepődött meg ezen a kemény elítélésen. Nem is kételkedett abban, hogy az elbocsátást, amellyel fenyegették, nemsokára foganatosítani fogják. Még a legnagyobb megaláztatásra is el volt készülve: arra, hogy a püspök felfüggeszti papi ténykedései alól, hogy hívei botokkal, dorongokkal kergetik ki plébániájából. Később mondá: „Meg voltam győződve arról, hogy mindenki jogosan támadhat rám,

* Belley püspöki székét megszüntette Napoleon konkordátuma a Szentszékkal. De 1823-ban újra visszaállították. Így tehát az ars-i plébános ettől a dátumtól fogva nem tartozott többé a lyoni egyházmegyéhez.

hogy olyan sokáig mertem maradni a plébánián, ahol minden jónak csak kerékkötője voltam“.

Másképp nagyon érzékeny és szerető szíve volt és azért fájt neki ez a megpróbáltatás, amely épen paptársai részéről érte. De Isten akaratán megnyugodva fogadta azt és nagy szerencsének tartotta, hogy a vele egyenrangúak megvetése megszabadította őt attól az aggodástól, hogy talán még fejét veszti, ha látja, hogy a nép mint hull térdre áldó keze alatt. De még boldogabb volt azért, hogy azt mondhatta magának: „A kereszt az az ajándék, amellyel Isten barátait ajándékozza meg“.*

Mikor később keresztény tanításaiban a keresztéről szólt, mindenki azonnal megértette, hogy gondolatban életének ezen fájdalmas éveibe száll vissza. Olykor egészen világosan célzott arra. „Kérjük a kereszt szeretetét“ — mondá egy alkalommal — „és akkor a kereszt könnyű és édes lesz. Jó magam is tapasztaltam azt négy-öt évig. (Az üldöztetés négy-öt évig igen elkeseredett volt; de mindössze vagy tíz évig tartott.) Akkor ugyancsak rágalmaztak, gáncsoltak, ide-oda ráncigáltak. Ó, igazán súlyos volt a kereszt! Majdnem összeroskadtam alatta! De akkor kértem a kereszt szeretetét és egyszerre minden könnyű lett és boldog voltam. Az igazi boldogságot itt a földön csak a keresztben lehet találni. Ne nézzük soha, ki rakja vállunkra a keresztet; mert a kereszt mindig Istentől jó. A kereszt által Isten módot nyújt arra, hogy iránta való szeretetünket tettekben is bebizonyítsuk.“**

Az ars-i plébános nem túlzott, mikor azt mondtotta, hogy keresztje olyan súlyos volt, hogy majdnem összeroskadt alatta. Mert nemsokára a világ is csatlakozott paptársaihoz és közös ügybuzgósággal vették őt nyelvük hegyére. Ekkor már nemcsak az irigyke-

* Esprit du Curé d'Ars: Catéchisme sur les souffrances.

** U. o.

dés-sugallta balítéleteknek, hanem érthetetlen gyűlölet rágalmainak is céltáblája volt. Első vádlói gúnyt űztek tudatlanságából; az utóbbiak még erkölcsi tisztaságát is kétségbevonták. Névtelen leveleket kapott, amelyekben kíméletlen, alpári hangon alávaló léhaságokat lobbantottak szemére. Reggel, plébániája ajtaját kinyitva, ragaszokat talált azon, amelyekben azzal vádolták, hogy az éjszakát erkölcstelen tivornyázásban töltötte, noha az éjjel nagyrészt imának szentelte. Kicsapongásoknak tulajdonították azokat a barázdákat is, amelyeket kemény vezeklő élete vont homlokára.

De még ezek az arcátlan hóhérok is kegyelmet találtak nála: megbocsátott nekik, mentegette őket. Jól tudta, hogy rágalmaznak. Fájt neki az a tudat, hogy Istent súlyosan megbántják; de a rágalmakat nem tulajdonította elvetemedett gonoszságnak. Szerinte ezek az emberek nem mondtak ugyan mindenben igazat; de azért mégsem tévedtek, mikor azt állították, hogy ő hajítófát sem ér. Különben is az a megvetés — amelynek keserű poharát fenékiig kiürítették vele, — megedzette őt, hogy mások dicsérő szavainak hallatára az öntetszelgés erőt ne vegyen rajta. Főképpen az a gondolat vigasztalta, hogy püspöke, ha majd látja, hogy „mint az utca sarát, úgy tapossák“, félretesz minden habozást és úgy bánik vele, amint megérdemli.

Egész magatartásában az a legszebb, hogy ezen igazságtalan támadások alatt apostoli buzgalma mi-
ben sem lohadt le. Egy munkája sem érezte és keserülte meg azokat a fájdalmakat, amelyek szívét-lelkét nap-nap után kínpadra vonták. Prédikált, gyóntatott, tanácsokat osztogatott épen olyan törhetetlen buzgalommal, mint előbb, mikor még nyugodtan, mások nagyrabecsülésében élt. Senki sem sejtette, hogy — mialatt külsőleg pontosan és lelkiismeretesen végezte papi teendőit — belsőleg szüntelenül azzal vádolta

magát, hogy méltatlan hivatalára. Mikor később kérdezték, hogy ezen hosszantartó háborgásban hogyan őrizhette meg a kötelességei teljesítéséhez szükséges benső nyugalmat, azt felelé: „Sokkal többet teszünk Istenért, ha öröm és kedv nélkül kell munkához fogunk. Igaz ugyan, hogy mindennap vártam, hogy kiűznek plébániámból; de azért közbe úgy végeztem dolgaimat, mintha sohasem kellene elhagynom állásomat“.

Lelkének ez a derűtsége még csodálatosabb színben tűnik fel, ha megtudjuk, hogy az emberek részéről jövő üldözést betetézte a pokoli szellemek üldözése és hogy ezek a pokoli támadások, noha már magukban keserves kint jelentettek, újabb anyagot szolgáltatnak a gonosz nyelveknek.*

Itt azonnal figyelmeztetjük azokat, kiknek a következő lapok olvasása közben kedvük támadna az ars-i plébánost kétkedő mosollyal lesajnálni, hogy ebben nem lesznek az elsők. De nem is gondolnak vagy mondanak olyat, amit már Vianney életében ki nem gondolt és szóvá nem tett volna a világ; és a papság, még nagyobb hévvel, mint a világ. Mert alighogy kifelé kezdett szállingózni a hír, hogy az ars-i plébánost gonosz szellemek látogatják, éktelen haho-

* Feltűnő és könnyen észlelhető jelenség, hogy noha a szentek mind kiveszik részüket a szenvedésből, bizonyos méltányos elosztás mutatkozik náluk. Az apostoli férfiak, kik — mint Régis szent Ferenc — az emberek között élnek és megtérítésükön, üdvözítésükön fáradoznak, az emberektől jövő üldöztetésben részesülnek. A remetek pedig, kik — mint szent Antal — a pusztában élnek és a saját lelkük haladásáért vívják a harcot, a gonosz lélektől jövő üldöztetések keresztjét viselik. Az ars-i plébánosnak ezekből is kijutott, noha ő inkább apostoli férfiú volt. Ez bizonyára onnan van, mert apostoli működése olyan körülmények között folyt le, amelyek bizonyos értelemben a remete életmódját is lehetővé tették. Mert Vianney, ki nappal apostol volt, nem lett-e éjjel remete? Különben nála az ördögi üldöztetéseknek nem az volt a célja, mint a pusztá ama híres lakóinál; őt főképen apostoli működésében akarták gátolni.

tában törtek ki a környék plébániáinak lakói. A derék kollegák Vianney-hoz siettek és megmagyarázták neki, hogy rémeket lát, hogy képzelete csalja, hogy meghibbant az esze, hogy az az odú, ahonnan az ördögök előbújnak, nem más, mint az a fazék, amelyben egy hétre megfőzött burgonyája penészesedik. „Kedves plébános uram” — mondogatták neki nagy jóakarattal, — „éljen úgy, mint mi, táplálkozzék úgy, mint mi; akkor meggyógyul a feje és az ördöglátogatások is megszűnnek.”

Ezek az „ördöglátogatások” mindamellettt vagy 35 évig tartottak.

Vianney a saját bizalmas közlései által megkönynyítette életrajzírói feladatát: a hosszú mártíromság gyötrelmeinek leírásában csak ismételniök kell, amit ő ezerszer meg ezerszer elmondott. Az ars-i plébános gyakran és nyíltan beszélt ezekről az ördögi üldöztetésekről. Mert amilyen hallgatag volt abban, ami mások előtt tekintélyt és tiszteletet szerezhetett neki, épen olyan nyíltan beszélt el azt, ami meggyőződése szerint csak megalázására szolgálhatott. „Bennünket nyugodtan hagy a sátán” — mondá neki egyik pap-társa. „Azért, mert igen jók vagytok” — válaszolá Vianney. Ezek a szavak megmagyarázzák összes valomásait.

Halljuk tehát, az ő elbeszélései alapján, hogyan kezdődött ez a hosszú megpróbáltatás és milyen kínokkal, gyötrelmekkel járt az.

A kísértés először benső, lelki volt. A gonosz szellem a kétségbeesésbe akarta hajtani. A múlt vétkei, a jelen tökéletlenségei szünet nélkül szeme előtt lebegtek. Az eget zárva látta, a pokol torka pedig feléje tátongett. Egész apostoli működése hiábavalónak, eredménytelennek látszott neki. Ezek a gondolatok mélyen és fájdalmasan nyíllaltak lelkébe, mert egész életén át mindig élő volt a hite és soha a legcsekélyebb kétely sem merült fel benne a mennyország létezésé-

ről. És most ezt a mennyországot elérhetetlennek mutatta képzelőtehetsége.* Ez a kísértés nagyon veszélyes volt, mert a lelkekért való buzgósága megbénítására irányult; de nem tudta őt elterelni kötelességeinek lelkiismeretes teljesítésétől. Azért a sátán más eszközökhöz folyamodott.

Az ars-i plébános nem volt képzelődő, gyengeelméjű ember, akit a hallucináció könnyen törébe ejthetett volna, amint azt paptársai képzeltek. Természetes hajlamainál fogva annyira nem volt hiszékeny, hogy eleinte ő maga sem gondolt arra, hogy az ördö-

* Vianney egész életén át szíve minden szálával ragaszkodott a katolikus egyházhoz. *Toccanier* abbé, egyik munkatársa, tanuja volt annak a beszélgetésnek, mely az ars-i plébános és egy gazdag protestáns között szövődött. Vianney nem tudta, hogy az illető eretnek. Egyebek között a szentek tisztelétéről is úgy beszélt vele, mint katolikus-sal. Búcsúzáskor érmecskét adott neki.

— Plébános úr, ön eretneknek adja ezt az érmet. Legalább az ön szempontjából ítélve eretnek vagyok. De remélem, hogy hitünk elágazása ellenére is találkozni fogunk a mennyországban.

Vianney megragadta lálogatója kezét és rászégezve szemét, olyan tekintettel, melyben mély hitbeli meggyőződése és Egyházát szerető szívének egész heve lángolt, részvétellel teljes gyengédség hangján így szólt:

— Ah, kedves barátom, fõnn az égben csak úgy leszünk együtt, ha az együttlét már itt a földön megkezdődik. A halál semmit sem változtat. Amerre a fa esik, ott marad.

— Plébános úr, én bízom Krisztusban, ki azt mondá: Aki hisz énbenem, annak örök élete vagyon.

— Ah, barátom, az Úr Jézus még mást is mondott. Azt is mondta, hogy aki az Egyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány és vámos. Azt mondta, hogy az ő Egyházában csak egy nyáj és egy pásztor van és nyája pásztorául szent Pétert rendelte.

Azután csendesebb és megnyerőbb hangon folytatá:

— Barátom, az Úr Jézust két módon nem lehet szolgálnunk. Csak egy jó mód van arra, hogy neki szolgáljunk és ez az, hogy úgy szolgáljunk neki, amint ő akarja.

(*Monnin*. V. 2.; *Gal*. 384.)

gök gyötrik. De amikor az éjjeli nyugalma zavaró sajátságos zajongásnak okát kereste és semmiféle más elfogadható magyarázatot nem talált, ezt kellett elfogadnia.

Egy este zajosan dőngették kapuját. Vianney kinyitotta az ablakot és kérde: „Ki az?” Semmi felelet. Kevéssel utóbb a lépcső ajtaján ismétlődött meg ugyanaz a zaj. Újabb kérdésére sem kapott választ. Az ars-i báró épen azidőtájt értékes miseruhákat ajándékozott a templomnak, melyeket a plébánián őrzött. Vianney azt hitte, hogy tolvajokkal van dolga, kik erre a kincsre pályáznak. Azért jónak látta magát biztosítani. Kérésére néhány bátor ember őrt állt a plébánián. Több egymásutáni éjszakán is strázsáltak, hallották a zajt, de senkit sem láttak. Azután a toronyból tartottak kémszemlét. De ez sem vezetett több eredményre. Nagy dörömbölést hallottak; de élő lénynek sehol semmi nyoma. Az örök erre nagyon meghökentek; az ars-i plébános maga is nagyon félt. Egy téli éjszakán ismét hatalmas ökölcsapásokkal dőngették ajtaját. Vianney felugrott, lesietett az udvarba, abban a meggyőződésben, hogy, ha gonosztevőkkel van dolga, a frissen esett hóban nyomukra akad és így végre hurokra kerülnek. De a hóban élő lénynek nyoma nem volt. Most már nem kételkedhetett többé abban, hogy maga a sátán vette őt üldözőbe.

Ha a gonosz szellemek ezekkel a zavargásokkal meg akarták őt ijeszteni, akkor — bátran mondhatjuk — nem érték el céljukat. Igaz ugyan, hogy Vianney eleinte nagyon félt, de csak addig, míg azt gondolta, hogy emberekkel van dolga. De mikor meggyőződött arról, hogy éjjeli nyugalma zavarói a gonosz szellemek, félelme azonnal alább hagyott.

Pokoli ellenségeinek célja bizonyára az volt, hogy fáradt tagjaitól és agyvongyotórt agyvelejétől megvonják a szükséges pihenést és így működésének sikerét is lefokozzák. Ezekben a pokoli zavargások-

ban minden agyafurtan volt kieszelve, hogy az alvást lehetetlenné tegye. Leggyakrabban egyhangú, monoton zajt lehetett hallani; és hogy ezt is valahogyan meg ne szokja, a zaj zöngéje szinte napról-napra változott. Majd olyan volt az a zaj, mintha deszkát fűrészelnének vagy gyalulnának mellette, majd meg, mintha egész sor szeget vernének be egymásután. Máskor olyan zajt hallott, mintha katonaezredek vonulnának fel ajtaja előtt, vagy birkanyáj tipegne helyben a padláson; ismét máskor, mintha lovak száguldanának ablaka alatt, vagy kéz dobolna az asztalon, az ablakon, a kályhán vagy a korsóján. Majd meg, mintha hordókat abroncsoznának ágya mellett, vagy Lyon városának összes kocsijai gördülnének végig padlóján, vagy mintha zajos gyűlés vitatkoznék udvarán, idegen, ismeretlen nyelven. Máskor hirtelen felrántották ajtaját, családi nevén szólították és azután a gúnyos szidalmak egész árját zúdították fejére; a leggyakrabban a „krumplizabáló“ hallatszott ki. Azután összes bútorait kimozdították álló helyükből és függőnyeit rázták; mindezt olyan szilajul, vadul, hogy azt várta, hogy másnap reggel mindent darabokra törve, rongyokba tépve talál. Többször ágyából is kifordították.

Az ember csak azt sajnálja, hogy az ars-i plébános nem nyilatkozott épen olyan nyíltan és részletesen arról is, hogy milyen hősies és türelmes ellenállást fejtett ki ezekkel a gyötrő kínzásokkal szemben. Böbeszédű volt, ha a gonosz szellemek támadásairól szólt; de harapófogóval kellett belőle kihúzni a szót, ha a védekezésre került a sor. Néhány, alázatossága ellenére száján kicsúszott szóból következtethetjük, hogy türelmében a hősiesség legvégső határáig ment és hogy ennek jutalmául egyszer-másszor mintegy varázsütésre megszűnt a zaklatás. Egy éjjel a rendesenél nagyobb kínzásnak volt alávetve. Akkor szíve mélyén azt mondá: „Istenem! szívesen áldozok neked

néhány órát pihenéséből a bűnösök megtéréséért. Erre azonnal nagy csend állt be. Többször azzal győzte le ellenfelét, hogy (mint szent Teréz és más szentek) merészen újjat húzott vele. Egyszer azt mondá: „Elmegyek oda (az árvaházat értette) és elmesélem csalafintaságaidat, hogy mások is megvesse-
nek“. A zavargás azonnal megszűnt. Hiába iparkodott a sátán fáradhatatlan türelmét kimeríteni, őt kihozni sodrából, vagy megszorítani azáltal, hogy kedvenc tárgyainak esett neki (pl. egy igen kedvelt szentképét bemocskolta). A szentéletű plébános ezután is zokszó nélkül viselte a kínt, hogy álom nehezedjék szemére és mégsem tudjon aludni.

Ebben a gyötrődésben különös vigasztalásul és bátorításul szolgált neki az, amit nemsokára észrevett, hogy t. i. a sátáni zavargások újra kezdődtek vagy még erőszakosabbak lettek, valahányszor nagy bűnös lépett az Ars-ba vezető útra. Így azután igazi örömet érzett, ha a pokoli szellemek csendesebb időszak után ismét nagyon zavarogni kezdettek. Tudta, hogy kínos álmatlanságban töltött éjjeleit nemsokára feltűnő megtérés fogja követni. Ebben nem is csalódott.

Életének utolsó éveiben ezek az üldöztetések egyre gyérebbek lettek; végre már nem is zavarták éjjeli nyugalmaiban. Ha zavargás történt, az inkább már csak a délutáni pihenés idejében volt (öreg korában már erre is rá kellett szánnia magát). De csak hat hónappal halála előtt szüntek meg teljesen.

Az emberek részéről jövő üldözések hamarabb végződtek.

Vianney-t épen az a kar védte meg, amellyel ellenségei sujtani akarták. Devie, Belley püspöke, nagyon szelid és józan ember volt ahhoz, hogysem egy papját könnyelműen feláldozza. Előbb komoly vizsgálat tárgyává akarta tenni magánéletét és papi ténykedését. Két püspöki helynök jött egymásután Ars-ba. Kikérdezték Vianney-t, megfigyelték a munkánál, de

semmi megrónivalót nem találtak benne. Mégis meghagyták neki, hogy a lelkipásztorkodásában felmerülő nehezebb eseteket megoldásukkal együtt terjessze be a püspöki irodába. Vianney készségesen engedelmeskedett és nemsokára több mint 200 ilyen esetet terjesztett be. Devie püspök maga vizsgálta át azokat és beismerte, hogy, két esetet kivéve, amelyben nem egészen úgy döntött volna, mint az ars-i plébános, megoldásai kifogástalanok. Ezután már nem tűrte, hogy alkalmatlan gyóntatónak mondják azt a lelkészt, aki olyan biztos ítélőképességgel bogozott ki olyan számos, kúszált problémát. Mikor még egyszer ilyesféle célzást hallott, határozottan tiltakozott ellene: „Hogy az ars-i plébános képzett ember-e, azt nem tudom; de annyit tudok, hogy felvilágosodott lelki vezető“.

Devie püspök ezzel meg volt nyugtatva az ars-i plébános lelkipásztori rátermettségéről. Erényeire nézve még gyorsabban eloszlott minden aggodalma. Néhány társalgás elegendő volt arra, hogy épüléssel távozzék Ars-ból. Szentre talált ott, ahol a beérkezett jelentések szerint nevetséges félkegyelműre kellett volna találnia. Ezután határozottan védelmére kelt Vianney jámborságának és önsanyargatásainak, amelyeket még jelenlétében is kigúnyoltak. Így pl. egy papi gyűlésen olyan hangon, amely véget vetett a csipkedésnek, így szólt: „Uraim, kívánom, hogy önökben is legyen valami abból az esztelenségből, amely fölött gúnyolódnak; az nem fog ártani bölcsességüknek“. Más alkalommal szintén a legmélyebb tisztelet hangján beszélt az ars-i plébánosról. Szavait így fejezte be: „Igen, uraim, Vianney szent és pedig olyan szent, akit csodálnunk kell és mint példaképet utánozni“. A püspök olyan komolyan és olyan nyomatékkal mondotta ezeket a szavakat, mintha csak azt kívánta volna, hogy azokat mindenfelé ismételjék. Ez meg is történt. Szavai körüljártak az egész egyházmegyében és so-

kaknak száját betapasztották, legalább a nyilvánosság előtt.

Erényeinek varázshatása azonban még püspöke védelménél is hatásosabban járult hozzá ahhoz, hogy a kedélyek lassan-lassan kedvezőbben hangolódjanak. *Monnin* abbé, Vianney első életrajzírója, igen érdekes és sokatmondó anekdótát említ fel. Az ars-i plébános egyik paptársától levelet kapott, amely így kezdődött: „Plébános uram! Ha az embernek olyan kevés theológiai képzettsége van, mint magának, sohasem volna szabad a gyóntatószékbe ülnie“. Az egész levél ilyen hangon volt megírva. Vianney-nak úgyszólván sohasem volt ideje, hogy a nap-nap után címére érkező számtalan levélre válaszoljon. Erre azonban rögtön felelt: „Nagy hálával tartozom önnek, igen kedves és igen tisztelt kollégám. Ön az egyedüli, aki engem igazán ismer. És mivel olyan jó és szeretettel teljes, hogy szegény lelkem sorsa iránt érdeklődni kegyeskedik, legyen segítségemre, hogy végre elnyerhessem azt a kegyelmet, amelyért már olyan régen folyamodom; t. i. hogy állásomból elmozdítsanak (hiszen tudatlanságom miatt úgy sem vagyok méltó rá). Így azután a föld valamely rejtett zugába vonulhatok vissza; ott sirathatom majd szegény életem bűneit“. Ezek a sorok megszegyenítették a sértegető levél íróját: személyesen ment Ars-ba és bocsánatot kért Vianney-tól. •

Paptársainak legtöbbjét maga az ars-i plébános térítette meg. Kíváncsiságból bensőségebb érintkezésbe léptek vele. Balítéleteik csakhamar eloszlottak. Miután néhányszor (vagy csak egyetlen egyszer) ellátogattak Ars-ba, előbbi vakságuk felett szégyenkezve és jóságától egészen megnyerve tértek vissza otthonukba. Néhány év leforgása után Vianney-nak már nem volt rosszakarója a papság körében. A világ is lassan-lassan felhagyott, ha nem is a gúnyolódással, legalább a rágalmazással.

De az emberek még egy utolsó, keserű megpróbál-

tatást tartogattak számára: arra kényszerítették, hogy az árvaházat beszüntesse.

Az intézet mindig virágzó állapotban volt, mert a növendékek száma soha 60 alá nem szállt. A vidékről sokan kértek szolgálókat ebből az intézetből. A jövő is biztosítva volt. Az első vezetők előrehaladott kora miatt Vianney két fiatal leányt, a *Filliat*-nővéreket választotta ki utódjaiknak és gondoskodott alapos kiképeztetésükről. De minden jóakarata, igyekezete és erőfeszítése tehetetlennek bizonyult azokkal az állandó támadásokkal szemben, amelyek minden oldalról zúdultak kedves házára. A közigazgatási közegek szemére lobbantották, hogy intézete se nem iskola, se nem árvaház. A papság kifogásolta, hogy laikusok vezetik. A falubeliek közül is néhányan zúgolódtak, hogy leányaikat földhöz ragadt szegényekkel együtt nevelik. És mi minden kifogásolni valót nem találtak még! A ruha, a fegyelem, a tanulmányok, a felfogadott növendékek kora, minden kifogás alá esett. A szüntelenül ismétlődő panaszok még az egyházmegyei hatóságnál is visszhangra találtak. Vianney végre arra a meggyőződésre jutott, hogy engednie kell. 1847 november havában az általános helynök jelenlétében a *bourg*-i szent Józsefről nevezett apácák főnöknőjének engedte át az árvaházat és a kápolnát is, amelyet éppen akkor építtetett. Az új vezetők nevelőintézetet nyitottak.

A plébánia kis leányai azonban ezután is ingyenes tanításban részesültek: Vianney ragaszkodott ehhez mint az átadás lényeges feltételéhez. Intézményének egy része tehát továbbra is fennmaradt és ez nem volt éppen a legjelentéktelenebb. Sőt intézménye ezen részének kiegészítéséről is gondoskodott: a kis fiúkat is ugyanabban az előnyben részesítette. A plébánia hívei lelkesen csatlakoztak tervéhez és mivel a község hatósági előljárója, *des Garets* báró, az ars-i bárói család örököse, is nagylelkűen támogatta őt,

1849 március 12.-én fiúiskolát nyithatott, szintén ingyenes tanítással. Az intézet vezetését a *belley-i* iskola-testvérekre bízta.

Az új iskola két tanítójával nemsokára benső összeköttetésbe lépett. Az egyik *Athanáz* testvér volt. Ez gyakran a titkár teendőit végezte nála. A boldoggáavatási pörben mint tanu szerepelt és megélte az ünnepélyes boldoggáavatást is. A másik *Jeromos* testvér volt, akit Vianney pajtásának is nevezett. Ez úgyszólván sohasem távozott a plébános mellől. Ő végezte az oltárszolga teendőit; ő volt testőre is: izmos karjaival megvédte a plébánost a tömeg meggondolatlan tolongása elől. Később ő helyezte koporsóba a boldogult hült tetemét.

1849-től kezdve Ars összes gyermekei ingyenes oktatásban részesültek. Ars tehát annak a tudatlan, a világ által annyiszor pellengérre állított plébánosnak köszönhetette azt a jótéteményt, hogy iskoláztatás dolgában vagy 50 évvel megelőzte a legtöbb francia falut.

Ezen ingyenes iskola felállítása némi ír volt arra a sebre, amelyet árváinak távozása ütött szívéen. A *Gondviselés-Otthon* beszüntetése mindamellett érzékenyen hatott rá: életének ez volt talán legnagyobb fájdalma. De ő zokszó nélkül meghajolt Isten rendelése előtt és áldotta Istent, hogy így kiölheti lelkéből az önszeretet utolsó csiráit is. Lassagne Katalin minden bizonnyal Vianney gondolatait és érzelmeit tünteti fel, amikor naplójában a következő sorokat írja erről az eseményről, amely őt is mélyen lesújtotta: „Legyen áldott Isten szent neve mindenben! Ő akarta azt így, bizonyára azért, hogy még jobban elválassza őt attól a megelégedettségtől, amelyet még jótékonyága közben is érezhetett volna“.*

* *Lassagne* Katalin kevéssel azután, hogy megismerte Vianney-t, megértette, hogy szent mellett él. Már jókorán az a szerencsés gondolata támadt, hogy naplót vezessen arról, amit Vianney-n észlelt. Feljegyezte az ars-i plébánosnak bizalmas

Vianney tehát Isten akaratát látta abban a csapásban, amelyben mások csak az emberek rosszakaratát látták volna. Ebben korántsem csalódott. Életének további folyása is kimutatta, hogy ez a fájó áldozat szinte elkerülhetetlenül szükségessé vált a már csodálatos fejlődésnek indult zarándoklás miatt.

Nem tagadhatjuk, hogy a beszüntetett intézmény huzamos időn át rendkívül fontos szerepet töltött be az ars-i plébános apostolkodásában. Az árvaház szerény termében fejlődött azzá az eredeti szónokká, ki- nek szava ellenállhatatlan vonzalommal bírt. Azonfelül az emberi szívnek hány szomorú titkát ismerte meg, mikor olyan fiatal lelkeket vezetett, akik közül sokan — kőszá életmódjuk folytán — már korán le- térttek az erény ösvényéről. Végre Vianney igazat mondott abban is, hogy sok nagy bűnös ezen leányok imáinak köszönhette azt a titokzatos ösztökélést, amely Ars felé hajtotta őket, hogy ott bűneiket őszin- tén bevallják és komolyan megjavuljanak.

De az ars-i plébánosnak tulajdonképeni, gond- viseléses hivatása nem az volt, hogy egy a keresztény felebaráti szeretet által létesített intézményt vezessen, hanem hogy a lelkeket megtérítse és felvilágosítsa. Ez a hivatása most már elegendő volt arra, hogy minden percét lefoglalja. Püspöke, *Devie*, már 1835-ben eltil- totta őt a papi lelkigyakorlatokról. „Minek jön Ön ide?“ — mondá neki. — „Nem tudja, hogy odahaza

jellegű közléseit is. Az árvaház beszüntetése után Vianney-nál szolgált (már amennyire megengedte, hogy valaki őt kiszol- gálja) és tovább jegyezte naplójába, amit ennek a rendkívüli embernek életében észlelt. Társnője, *Lardet* Benedikta, nem élte meg a Gondviselés-Otthon beszüntetésének fájdalmas nap- ját. Több éven át bölcsen kormányozta kis családját. Fiatalon, jámboran halt meg. Lelkét nagy örömmel töltötte el az a gon- dolat, hogy elmegy „a jó Istent meglátni“. Csodálkozott azokon, kik sajnálatukat fejezték ki, hogy ilyen fiatalon hal meg. „Ázt akarnád tehát, hogy itt maradjak a földön?“ — kérde nővéré- től. „Én sehogy sem tudok ahhoz hozzászokni.“

sok lélek várja?” 12 évvel utóbb az ars-i plébános már hiába keresett szabad időt: hiába keresett néhány napot, vagy csak néhány órát is, nem pihenésre, nem üdülésre, hanem arra, hogy mással foglalkozzék, mint gyónatással, tanácsadással, keresztény tanítással. Az emberek akkor már maguktól sereglettek hozzá és pedig olyan tömegesen, hogy főhivatása és főteendője sikerének veszélyeztetése nélkül másfelé nem foglalkozhatott hasznosan. Sőt nemsokára a püspök egyházmegyei misszionáriusainak egész seregét bocsátja rendelkezésére, mert egyedül már nem győzi a gyónatást.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Vianney szökési kísérletei. Munkatársai.

EBBEN a fejezetben több oly eseményt hozunk fel, melyeket néhány év választ el egymástól. Tesszük ezt azért, hogy később ne kelljen félbeszakítani a zárandoklat leírását.

Vianney kis plébániája lelki vezetéséhez ebben az időben hozzájárult a mindenünnen Ars-ba sereglő lelkék igazgatása is. Ez a zárandoklás nemsokára óriási arányokat öltött. Vianney megijedt, mert azt vélte, hogy a teher meghaladja úgy testi, mint szellemi erejét és arra a meggyőződésre jutott, hogy jobb lesz, ha holmi magányban remetéskedésre adja magát. 1840-ben, egy este (Vianney maga sem határozta meg közelebbről a napot, amikor ezt a szökési kísérletét elmondotta) elhagyta plébániáját. Villefranche irányában egészen a *Combes* melletti keresztig jutott. Ott hirtelen megállt és így kezdett töprengeni: „Igazán Isten akarátat teszem-e ebben a pillanatban? Egyetlen egy lélek megtérítése nem ér-e többet azoknál az imáknál, melyeket a magányban végezhetnék?” Ezzel

sarkon fordult és hazatért. Útközben azt mondogatta magában: „Folytatom, amíg csak össze nem roskadok a teher alatt“.

Három évvel utóbb csaknem összeroskadt a teher alatt. Most már azt gondolta, hogy az isteni Gondviselés betegsége által tudtára adta, hogy lekipásztori állásáról jogosan lemondhat, sőt köteles is arról lemondani.

Mária havában szokása szerint minden este rövid oktatást tartott. 1843-ban is megtette ezt. De május 3.-án, épen amikor beszélni kezdett, hirtelen rosszul lett. Mit volt mit tennie: leszállt a szószékről és ágyba feküdt. Megállapították, hogy veszélyes tüdőgyulladásba esett. A betegség a következő napokban aggasztó mérveket öltött: folytonos láz gyötörte, lélegzete akadozott. Három orvos gyűlt össze tanácskozásra: kijelentették, hogy életben maradásához kevés a remény.

Nagy ijedelem támadt erre Ars-ban. „Nem alkot-hat magának fogalmat arról, hogy a szentéletű plébános megbetegedése óta milyen megható és épületes látvány tárul szemeink elé“ — írja *des Garets* báróné 1843. május 10.-én. — „Mennyi könny, mennyi zokogás, mennyi ima! A templom nélküle egészen elhagyatott, pedig reggeltől-napestig zsúfolva van visszafojtott hangon zokogó néppel, mely bensőleg is, külsőleg is a naiv bizalom és megható jámborság megnyilatkozásával könyörög a jó Istenhez... Az összes oltárokon gyertyákat égetnek; minden kéz olvasót pörget. Betegsége első napjaiban öröket kellett állítani a plébánia kapujához, hogy visszatartsák a tolongó népet, mely még egyszer látni kívánta a tisztas beteget, még egyszer részesülni akart áldásában. A lázas tolongás csak akkor hagyott némileg alább, mikor megmondták a népnek, hogy a beteg melyik pillanatban emelkedik fel ágyában és áldja meg őket... Vianney gyóntatója elérkezettnek látta az időt, hogy a nagybetegek szent-

ségeivel lássa el őt. Az orvosok ajánlották, hogy ne izgassák fel a beteget. Így az Ars-ban összegyülekezett papok megegyeztek abban, hogy nem húztatják meg a harangot. Vianney hallotta beszélgetésüket; a hozzá legközelebb állóhoz fordulva így szólt: „Menjen csak, húzassa meg a harangokat. Nem kell-e a híveknek imádkozniok plébánosukért?”

Az első harangszóra mindenki a templomba sietett. Onnan a plébánia-lak küszöbéig kísérték a legméltóságosabb Oltáriszentséget. A papok, *des Garets* Proszper báró és két fia és még néhány kiváltságos egyén a beteg szobájába lépett. A néptömeg a plébánia udvarán és a ház körül, a falu piacán zokogott és imádkozott térdenállva.

Mikor megkérdezték Vianney-től, hogy hiszi-e szent hitünk összes tanait, azt felelé: „Sohasem kételkedtem bennük“. Arra a kérdésre pedig, hogy megbocsát-e elleneinek, azt válaszolá: „Hála Istennek, soha senkinek rosszat nem kívántam“.

Ezekről az eseményekről *des Garets* bárónénak fentemlített levele számol be. Tehát a beteg ellátása is vagy május 10.-én vagy az előző napon történt.

Másnap reggel az orvos megtapogatta ütőerét és — abban a meggyőződésben, hogy a beteg már nem hallja — fennhangon azt mondá: „Már csak néhány perce van még hátra“. A haldokló pedig igen jól hallotta ezt az orvosi ítéletet. Ekkor Isten ítéleteitől való nagy félelem vett erőt rajta és szívében kérte Istent, halasztaná el ezen borzasztó találkozásnak pillanatát.

Négy hónappal utóbb maga beszélt el *Dardilly*-ban, a köréje gyülekezett rokonoknak, ezen tragikus perc aggodalmait. „Lássa, kedves nagynénim“ — mondá az *écully-i Fayolle* asszonyhoz fordulva, — „ha haldoklónál áll, addig biztassa, bátorítsa őt, míg csak azt nem látja, hogy csakugyan meghalt. Mert nézze csak, mi történt velem azokban a napokban,

mikor otthagytak betegágyamon abban a meggyőződé-
sben, hogy nemsokára úgyis végem lesz. Készültem
Isten ítéletére. Mikor az orvos megtapogatót ütö-
retem és azt mondá: Már csak néhány perce van még
hátra, meggondoltam magamban, hogy néhány perc
mulva Isten színe előtt leszek és üres kézzel jelenek
meg ott. Majd arra terelődtek gondolataim, hogy
hány ember áll ajtóim küszöbén, ki nagyon messziről
jött, hogy erőt és vigasztalást találjon Ars-ban. Akkor
szívem mélyéből a szent Szűz és szent Filoména párt-
fogásába ajánlottam magamat és így könyörögtem
Istenhez: Uram, ha még használhatok a lelkeknek, ne
vigy ki ebből a világból! Ugyanabban a pillanatban
éreztem, hogy életem újra feléled.“

Ezekben a kritikus percekben Vianney szándé-
kára és kérésére szentmisét mondtak szent Filo-
ména oltáránál. *Pertinant*, a község tanítója, éjjel-
nappal a beteg ágyánál virrasztott. Világosan látta,
hogy a beteg arcvonásain mint tükröződnek vissza
azon drámának különböző fázisai, mely lelkében le-
játszódott, anélkül, hogy a jelenségeket megmagya-
rázni tudta volna. Mielőtt a szentmiseáldozat megkez-
dődött — mondja a boldoggáavatás alkalmával eskü-
vel megerősített tanubizonyságában, — Vianney olyan
volt, mint akit rémitő ijedelem szorongat. Valami
rendkívüli dolgot, szokatlan megzavarodást vettünk
észre rajta. Kettőzött figyelemmel kísértem minden
mozdulatát. Azt hittem, hogy ütött a végórája. De mi-
kor a pap az oltárhoz lépett, azonnal nyugodtabb lett.
Olyan ember benyomását keltette, aki valami kelle-
meset, megnyugtatót lát. Alighogy befejeződött a
szentmise, így szólt hozzám: „Barátom! Épen az
imént nagy változás ment végbe bennem. Meggyó-
gultam!“

A baj ettől a pillanattól fogva csakugyan alább-
hagyott; a beteg lassan-lassan erőre kapott és május
19.-én már annyira megerősödött, hogy a templomba

vitethette magát. A szentségház előtt térdre hullott; szívében valószínűleg Isten további szolgálatára ajánlotta fel élete hátralevő éveit. Azután kedves kis szentjének kápolnájába ment és ott is hosszasan elimádkozott. Nyiltan hirdette, hogy közbenjárásának köszönheti életét és egészségét.

Első szentmiséje felépülése után ünnepszámba ment. Hasonló ünnepet ültek a következő nyolc napon belül. Vianney Pertinant karjára támaszkodva éjjél és reggeli egy óra között a templomba ment, mert annyira ki volt merülve, hogy reggelig nem maradhatott volna éhgyomorral. Mihelyest megérkezett a templomba, meghúzták a harangokat: erre az éjjéli misére összesereglett az egész falu. Az ars-iak arca ragyogott az örömtől. Június 6.-án boldogságuk tetőpontját érte el, amikor ismert hangja újra megütötte fülüket. Újabb apostolkodásának zsengeit a gyermekeknek szentelte oktatás keretében.

Ámde ez az öröm nem tartott sokáig, mert kevés utóbb az a hír terjedt el, hogy élve fogják elveszíteni azt, akinek feltámadását csak az imént ünnepelték meg olyan nagy ujjongással. A hír nem volt légből kapott. Vianney azért kérte az életet, hogy előkészülhessen a halálra. Azt hitte, hogy a betegség megjelölte apostolkodása határát. Az Ég visszaadta egészségét; ezzel egyúttal felhatalmazta őt arra is, hogy a magányba vonulhasson. *Devie* püspök éppen ezidőtájt kíséretet küldött neki: most már egészen meg volt győződve arról, hogy a hívek iránti kötelességei alól fel van mentve.

A montpellier-i egyházmegyébe tartozó *Tailhades* abbé már 1839-ben többször is járt nála kíséret tisztségében. Egy-egy alkalommal három-négy hónapig tartózkodott Ars-ban. Mint zarándok ment Ars-ba, de ott marasztalta őt Vianney életszentségének varázsa. Hasznos kíséret munkája láttára a plébános is belátta, hogy káplán nagyon kapóra jönne neki. Azért

már ekkor kifejezte ezt a kívánságát az illetékes hatóságnál.

Súlyos betegsége után a megyés püspök *Raymond* abbét, *Savigneux* plébánosát, küldte *Ars*-ba. Tíz éven át ő volt *Vianney* egyedüli munkatársa. Ezt a kegyelmet, mint valami nagy kitüntetést, többször kérte és végre kieszközölte. *Raymond* abbé tevékeny, buzgó, fiatal pap volt: *Vianney* vele összehasonlítva, minden tekintetben alantasabbnak vélte magát. Épen azért arra a meggyőződésre jutott, hogy a plébánia javát mozdíttja elő, ha neki engedi át annak vezetését, ő pedig (amint mondá) *szegény* élete hátralevő részét a föld valamely zugában elrejtve tölti el.

Tervét a szeptember 11.-ike és 12.-ike közötti éjjel akarta megvalósítani. Az árvaház vezetőin kívül senki sem tudott tervéről. Nekik is csak az előző napon szólt és titoktartásra kötelezte őket. De a hír kiszivárgott és a futótűz gyorsaságával terjedt el a faluban. Nagy riadalom támadt erre. A hívek megbeszélik haditervüket: öröket állítanak fel. Az éjjel leszáll: semmi gyanús jel. De reggeli egy és két óra között halvány fény tűnik fel: a plébános kertje hátsó ajtaján át elhagyja lakát. Néhányan fel akarják tartóztatni. Ő futásnak ered; amazok utána. *Vianney* meggyorsítja lépéseit, mellékutakra tér; azok nyomát vesztik. A hű *Pertinant* kíséretében, hétórai gyaloglás után, kimerülve, megtörve *Dardilly*-be ér. Tartózkodási helyét eltitkolja, úgy hogy az *ars*-iak már nem tudják, hová lett a plébánosuk.

Ekkor — *des Garets* báró találó kifejezése szerint — felcserélve az evangéliumi példabeszéd szerepeit, a juhocskák indulnak a pásztor keresésére. *Des Garets* báró *Dardilly*-be indul: keres, kutat, de nem akad *Vianney* nyomára. Majd panaszos levelet ír címére. *Lassagne* Katalin tudatja vele, hogy az árvaház csaknem kiürült: már csak 15 leányka maradt. A falu vendéglőse attól tart, hogy magára vonta a

plébános neheztelését és ő az oka távozásának. Azért a következő megható sorokat intézi hozzá: „Uram! Sietek esedezve kérni Önt, hogy ne hagyjon el bennünket. Ön tudja, hogy mindig azt mondtam és most is szívem mélyéből ismétlem: Ha van valami házamban, ami Önnek nem tetszik, mondja meg. Mindenben akarata szerint fogok tenni“.

Mindez mély benyomást tett Vianney-ra és máris megingatta elhatározásában. Nemsokára világosan meggyőződött arról, hogy a világnak még oly rejtett zuga sem rejti el őt: a zarándokok mindenhová utána özönlének. A látogatók egész serege kezdé ostromolni házát. Néhány zarándok nyomon követte és könyörgött neki, hogy hallgassa meg gyónása végét is. Dardilly-ban és Écully-ben tartózkodó összes rokonai is hozzásiettek. Vasárnap nagy csoportokban érkeztek az emberek Lyonból, hogy megnézzék a híres plébánost. Ars-ból is tömegesen zarándokoltak el Dardilly-ba.

Így tehát csak azt érte el, hogy a zarándoklat helyét más községbe helyezte át. De hát érdemes volt-e ezért szökésre fogni a dolgot? Ezt hánytorgatta magában, amikor Raymond abbé megérkezett püspöke levelével. *Devie* püspök korántsem egyezett bele abba, hogy a jó plébános elhagyja egyházmegyéjét. Ajánlotta neki, hogy, ha már mindenáron a magányba akar vonulni, válassza a *Notre-Dame de Beaumont*-zárdát. De tudomására adta azt is, hogy, ha püspöke kívánsága szerint akar eljárni, térjen vissza Ars-ba.

Szeptember 18-án, kora virradatkor, a legnagyobb titokban elhagyta Dardilly-t. Raymond abbé a községen kívül várakozott rá. Mind a ketten Beaumont felé vették útjokat. Útközben templom mellett haladtak el. Bementek és térdenállva mondták el a papi zsoltosma egy részét. Mire felkeltek, a templom megtelt néppel. Néhányan felismerték az ars-i plébánost; a többi utánuk özönlött. Hiába került a

zarándokokat; ahol néhány percre megállt, ott a zarándoklat újra megalakult. Raymond abbé figyelmeztette őt, hogy ezeket az embereket nem küldheti el lelkileg étlen-szomjan: meg kell őket vendégelnie az evangélium kenyérével. Vianney hajtott szavára és megható beszédet intézett hozzájuk.

Este Beaumont közelében állt meg a két utas. Másnap ennek a régi szentélyében mondták el szentmiséjüket. Hálaadás közben Vianney hirtelen lársa felé hajolt és komoly elhatározás hangján azt súgta fülébe: „Térjünk vissza Ars-ba“.

Savigneux-ben néhány percnyi pihenőt tartottak. Raymond abbé futárt menesztett Ars-ba, ki hírül vigye a híveknek, hogy plébánosuk hazatérőben van.

A falu népe a piacon termett. Eleinte nem akartak hinni az örvendetes hírnek, de mikor meggyőződtek annak igazáról, a szántóföldekről is hazahivatták a künn dolgozókat. Egyesek a községházára siettek a hírót értesíteni. Majd megfigyelőt küldtek a savigneux-i útra. Nemsokára felhangzott a kiáltás: „Jön már!“ A plébános bevonulásakor szinte hallatlan látvány következik: a nép térdreborul, sír, nevet, kezét, ruháját csókolja. Vianney csak mosolyog, áldását adja és szendén mondja: „Tehát minden elveszett? No, akkor most minden visszakerült“. Nemsokára a harangoknak örömtől bűgő zenéje közben belép a templomba.

Másnap újra felvette rendes foglalkozásait és ezzel Ars — amely egy hétig a legsivárabb elhagyatottság képét nyújtotta — mintegy varázsütésre visszanyerte előbbi bámulatos elevenességét, mozgalmas életét.

Ars még két hasonló riadalmon esett át, 1847-ben és 1853-ban.

1847-ben Vianney-t újra elfogta a magány utáni vágya. A lyoni kapucinusokhoz ment és a rendbe való felvételét kérte. Leonárd atya végighallgatta ké-

rését és indítóokainak fejtegetését; majd parancsoló hangon tanácsolá neki, hogy maradjon meg plébánosnak. „Önnek nem itt van a helye; de minthogy szereti rendünket, felveszem szent Ferenc harmadrendjébe“. Azzal visszaküldötte őt plébániájába. A következő évben Leonárd atya Ars-ba ment; ott fogadta a plébános fogadalmát és ugyanakkor a községben is megalapította a harmadrendet.

1853-ban komolyabb volt a riadalom. Vianney azidőtájt újabb munkatársakat kapott és így azt gondolta, hogy plébániája többé nem szorul máris öregedő és elgyengülő plébánosára.

1833-ban megalakult az egyházmegyei misszionáriusok társulata. Az alapítók halála után *Camelet* abbé vette át a társulat igazgatását. Vianney nemsokára szoros baráti viszonyba lépett vele: kisegítette őt jótanácsával, pénzével, imájával. Ha olyan plébániát jeleztek neki, ahol nem nagyon virágzott a hitélet, rövidesen 2000 frankot gyűjtött össze és azt beküldte a püspöki pénztárba azon kötelezettség ellenében, hogy minden 10 évben missziót tartsanak abban a plébániában. Így vagy 100 plébániának biztosította a rendszeresen tartandó misszió áldásait.

Devie püspök tudta, hogy az egyházmegyei misszionáriusok úgy tisztelik Vianney-t, mint atyjukat. Gondolt már arra, hogy munkatársakul rendeli őket melléje. De csak utódja, *Chalandon* püspök valóította meg ezt a tervet.

Kezdetben csak egy misszionárius telepedett le állandóan Ars-ban. *Toccanier* abbé volt az. De Vianney kérésére nemsokára többet is küldtek; a társulatnak többé-kevésbbé minden tagja megfordult Ars-ban. Közöttük főképen *Monnin* abbét említjük, ki később Vianney első életrajzát írta meg. Az egyházmegyei misszionáriusok és az ars-i plébános mindig kitünő egyetértésben éltek, úgy hogy halála után őket bízták meg sírja őrizetével is. *Camelet* abbé, a társu-

lat fölöljárója, viselte elsőnek az ars-i plébános címét Vianney halála után.

Toccanier abbé — később a boldoggáavatási pörnek legfőbb tanuja — nemsokára határtalan bizalmat keltett az ars-i plébánosban. Ez igen becses bizalmi közlésekre méltatta őt és a gyöngéd ragaszkodás megható jeleit adta neki. Egyszer, mikor hosszabb távollét után visszalért Ars-ba, lárt karokkal sietett eléje és ezekkel a szavakkal üdvözölte őt: „Ah! barátom, végre itt vagy! Mily boldog vagyok! Gyakran gondoltam arra, hogy az elkárhozottak milyen rettenetes kínokat szenvedhetnek, hogy Istentől el vannak taszítva. Hiszen már nekünk is annyira fáj, ha szereteteinktől el vagyunk választva“.

Első érzéésekor azonban bizonyos tartózkodással és gondokkal terhelt arccal fogadta őt Vianney. Már újabb szökési kísérletet forgatott eszében.

A munkatársa beiktatását követő napon, 1853 szept. 3.-án, Vianney magához hívatta *Lassagne* Katalint és *Filliat* Johannát, kik az árvaház beszüntetése óta a plébánián foglalatoskodtak és értésükre adta, hogy este elhagyja Ars-ot. Titoktartást kért tőlük; de a hír megint csak kiszivárgott.

Mikor éjfélkor kinyitja az ajtót, a küszöbön találja *Toccanier* abbét és a két iskolatestvért. Athanáz testvér azzal fenyegetődzik, hogy meghúzatja a vészharangot. „Nem bánom“ — feleli Vianney szárazon, — „csak engedjen el.“ *Toccanier* abbé a lelkére iparkodik beszélni; de látja, hogy minden szava hiábavaló. Akkor az az ötlete támad, hogy titokban elszedi tőle a breviáriumot. Vianney azt gondolja, hogy szobájában felejtette: felmegy a plébánia-lakba. Ott a misszionárius *Devie* püspök képét tartja eléje és így szól: „Plébános uram, nézze volt püspökét. Biztos vagyok abban, hogy most ugyancsak furcsa szemeket mereszt Önre. A püspök akaratát tiszteletben kell tartani az életben és még inkább halála után.

Emlékezzék vissza arra, amit 10 évvel ezelőtt mondtak. Vianney-t meghatották ezek a szavak, de nem győzték meg. Dadogva mondá: „A méltóságos úr nem fog ezért neheztelni. Nagyon jól tudja, hogy mennyire rászorulok arra, hogy visszavonultságban sirassam szegény életemet“. Ekkor megérkezik *des Garets* báró; de az ő szavai sem érnek el nagyobb hatást. Vianney alig hallgat rá, szárazon felel neki, semmi-féle könyörgés meg nem hatja. Majd félretolja az útjában levőket és lefelé megy a lépcsőn.

Az utcán különös látvány tárul szemei elé. A vészharang felverte az egész falut. Az emberek azt hiszik, hogy tűz ütött ki: nagy vedrekkel szaladgálnak ide-oda. Mások meg, nem tudom milyen veszélytől tartva, husángokkal, kaszával, kapával felvértezve sietnek elő. Végre, mikor megtudják a vészjel okát és látják a plébános körül szorongó híveket, mind könnyörgő hangon azt kiáltják feléje: „Maradjon velünk! Maradjon velünk!“

„A pillanat kedvezőnek látszott arra, hogy még egy kísérletet tegyek“ — mondja Toccanier abbé erről az eseményről leadott részletes jelentésében. — „A lehető legnagyobb meghatottság hangján intéztem hozzá azokat a szavakat, melyeket Isten ajkamra adott. Már nem emlékszem pontosan rájuk; de egyebek között azt mondtam: „Plébános úr! Ön ismeri a szentek életét és most megfélemedezik szent Márton kitartó és nagylelkű buzgalmáról, ki, mikor már úgyszólván kezében tartotta az égi koronát, így kiáltott fel: *Non recuso laborem*, nem vonom ki magamat a munka alól; és Ön itthagyná a munkát az est beállta előtt? Megfélemedezik néri szent Fülöp szavairól: Ha már az ég kapujában volnék és még hozzám fordulna egy bűnös, otthagynám az egész mennyei udvart és meghallgatnám a gyónását! És Önnek, plébános uram, megvolna az a kegyetlen bátorsága, hogy befejezetlenül hagyja annyi bűnös szentgyónását, kik

pedig messziről fáradtak ide? Lelkük elvesztéséért nem Önt terheli-e majd a felelősség Isten színe előtt?”

Ezen lelkes és megható szavak nyomán nagy zokogás és jajveszékelés támadt. Hívei is, a zárándokok is körülvették Vianney-t és indulásra kényszerítve a templomba vitték. A szentélybe érkezve, leborult és könnyek között soká imádkozott. Majd a sekrestyébe ment, hol *des Garets* báróval váltott néhány szót; majd visszatért a templomba. A nép aggódva kísérte minden mozdulatát. Hirtelen elhatározással egyenesen a gyóntatószék felé tartott.

Másnap olyan személyek, kik tekintélyben álltak nála, sürgették, hogy hagyjon fel szökési kísérleteivel, sőt még azok szándékával is. Vianney mitsem akart ígérni. A következő napokban Isten rendkívüli kegyelmek által értésére adta, hogy szívesen látja, ha a bűnösök lelki üdve érdekében feláldozza a magány utáni vágyát. Toccanier abbé sok kérdéssel zaklatta; meg akarta tudni ezen utóbbi szökési kísérletének igazi okát. Vianney végre megmondta a maga gyermekded beszédmódján: „Fálnak akartam állítani a jó Istent, hogy mindent reátolhassak. Most már azt mondhatom neki: Te vagy az oka, ha mint plébános halok meg“.

Ezután már nem gondolt többé arra, hogy plébániáját elhagyja. Két évvel utóbb a testvéri szeretet szólította őt el rendes foglalkozásai mellől. De az úton olyan akadályok merültek fel, amelyek annak megszakítására kényszerítették. Ebben újabb bizonyítékát látta, hogy az isteni Gondviselés fáradságos munkájának még csak egy napi félbeszakítására sem hatalmazza fel.

1855 január 26.-án ugyanis Ferenc öccse haldoklott Dardilly-ban. Egyik unokatestvére a beteghez hívta a plébánost. Vianney Toccanier abbé és Jeromos testvér kíséretében kocsira szállt. De alig fordult

néhányat a kerék, máris rosszullett fogta el. Az első emelkedésnél hányásra került a sor. Leszállt a kocsiról és nagynehezen három-négy kilométert tett meg gyalogszerrel. *Parcieux*-nál kijelentette, hogy nem bírja tovább. Erre visszafordították a kocsi rúdját. Toccanier abbé elment Dardilly-ba, hogy a haldoklónak elvigye bátyja áldását és utolsó vigasztaló szavait.

Vianney ezután már nem hagyta el *Ars*-ot. Még jó négy évig tartott az a rendkívüli zárandoklat, amely olyan fontos helyet foglal el a XIX. századbeli francia egyház történetében. Ez a zárandoklat Vianney életének eredeti színezetet ad. Igaz ugyan, hogy abban az országban nem először történt, hogy Isten embere, határt nem ismerő alázatossága és istenes élete jutalmául azt a hatalmat kapta, hogy a lelkek felett uralkodjék és természetfölötti hivatása jeléül csodákat tegyen. De ez a látvány már évek hosszú sora óta nem újult meg és mivel a szentek nem másolják egymást, az *ars*-i zárandoklat is olyan jellegzetes vonásokat tüntet fel, amilyenekkel másutt nem találkozunk a szentek életében. Térjünk át most már a zárandoklat jellegzetességeinek leírására.

HATODIK FEJEZET.

A zárandoklat I. Külső jellege.

EZERNYOLCSZÁZHUSZONÖT és ezernyolcszázharminc között tértek az első zárandokok az *Ars*-ba vezető útra. Számuk rövidesen annyira felszaporodott, hogy naponként ötszöri járással személyszállító kocsikat kellett berendezni és a zárandokok elszállásolására több fogadót építeni. Sokszor még így sem jutott elegendő hely. Illyenkor a falubeliek ajánlották fel szobáikat. Megesett, hogy nyolc,

sőt tíz zárandok volt kénytelen szűk szobában meghúzni magát. Táplálék dolgában is bizony nem egyszer szűkölködtek. De Ars-ban még a nagyvárosi kényelemhez szokott személyek is beérték ezzel a sanyarú életmóddal. „Az ars-i plébános közelében az ember még a legszükségesebb dolgokról is megfélekedett” — írja az egyik zárandok. „Rossz volt a szállás, hiányos az ellátás. Az ember virradat előtt kelt, szorongott, tolongott és ilyenkor mások könyökével is megismerkedett és ebben az erőpróbában nem egyszer maradt alul. Fáztunk, éhezünk, szomjúhoztunk, fáradtak, álmosak voltunk. De az ember mindent eltűrt, csak azért, hogy annak az áldott Szentnek néhány szavát hallja.“

Még messzefekvő tartományokból is jöttek zárandokok, sőt külföldről is. Bretagne, Béarn tartománya, Languedoc, Flandria, Belgium, Angolország, sőt Észak- és Dél-Amerika is képviselve voltak. Az összes rendekből, kongregációkból való apácák és a legkülönbözőbb viseletű parasztasszonyok jelentek meg ott. De nemcsak a legtarkább népviseletek vonultak fel; a tehetség, a hatalom, a gazdagság és az előkelő származás is odajött, hogy az életszentség előtt hódoljon. Ars utcáin püspökök jelentek meg (csak *Bonald* bíborost és *Dupanloup* püspököt említjük), továbbá a szerzetesrendek előljárói, tartományi főnökök és egyetemi tanárok, nagykereskedők, bankárok, régi nemesi családok sarjai stb. Az atyák Ars-ba vezették fiaikat, az intézeti előljárók növendékeiket; a plébánosok híveik javarésznének élén zárandokollak oda. Az ars-i búcsúsok elbeszélése másokat is arra indított, hogy ugyanazt az utat megtegyék. És ez a lánc nem szakadt meg soha, noha csak élő szó, élő hagyomány alkotta meg azt: mert hiszen sem hírlapok, sem könyvek nem terjesztették az ars-i plébános hírnevét halála előtt.

Villefranche-ba vagy Trévoux-ba érkezve, a za-

rándok abba a kocsiba szállt, amely útja céljához vitte. Már az úton csak a szentéletű plébánosról beszéltek. Ars-ban minden kirakatban az ő képét látta. A kocsiról leszállva a templomba sietett, hogy most már színről-színre lássa őt. Ez ugyan nem sikerült mindig az első napon; de már az, amit maga körül észlelt, sejteté vele, hogy ez az alázatos pap milyen óriási hatással van a lelkekre.

A szentélyben 50, 60, 100 férfi ült két sorban a sekrestye ajtaja előtt. Nagy számuk mellett sem lehetett rendetlenkedést észrevenni. Arcukon nem látszott unalom vagy fáradtság, hanem inkább összeszedettség, áhitat, vagy a lelkiismeretfurdalásoktól kínzott lélek gyötrelme. Ha megkérdezték őket, mióta vannak itt, azt felelték: Hajnali két óra óta; éjfél óta; azóta, hogy a plébános úr kinyitotta a templom ajtaját. Mások még az előző napról maradtak ott; nem akarták feladni helyüket a sorban, azért ott háltak a templomban. Az újonnan érkezett zárándok elámult, mikor megtudta, hogy férfiak egy álló napon és éjjelen át várakoznak nem azért, hogy holmi látványosságon lehessenek jelen, hanem hogy lelkük üdvén munkálkodjanak, amire rendesen a legkevesebb gondot és fáradságot fordítják és azt gondolá magában, hogy az ars-i sekrestyében ugyancsak aranyat érő tanácsokat kaphat az ember, ha nem áttolja azokat annyi fáradtsággal fizetni.

Az asszonyi nép a templom hajójában helyezkedett el. Itt persze még nagyobb volt az összesereglettek száma: a buzgalom is époly nagy, mint a férfiaknál, de már a rend természetesen sokkal kisebb. Rendőri felügyeletfélét kellett szervezni. Néhány jóakarátú ember magára vállalta ezt a tiszte. Helyre utasította a türelmetlenkedőket, kiket bizonyára az a vágy, hogy bűneik terhét minél előbb le vessék, odáig vitt, hogy a korábban érkezettek elsőbbségi jogát figyelembe nem vették. A Keresztelő szent János kápolnájába vezető

utat (ahol a plébános gyóntatószéke állott) vaskorlát zárta el, úgy hogy csak egyenkint juthattak a gyóntatószékhez.

Férfiak és asszonyok vártak imában, összeszedettségben, míg rájuk kerül a sor. Órákon át tartott ez így, mert az ars-i plébános átlag 16 órát gyóntalt naponként, sokszor 18-at is, de soha kevesebbet, mint 15-öt. Így ment ez nap-nap után, több mint 30 évig.

A nap bizonyos órái felzavarták a zárándokot magányos elmélkedéseiből. Akkor minden szem ugyanabba az irányba fordult, minden szívben ugyanazok az érzelmek dobbantak meg.

Vianney az időszakok szerint váltakozva reggeli hét vagy nyolc órakor mondotta szentmiséjét. Gyönyörűség volt őt az oltárnál látni. Egész alakja imádást áruolt el és szinte isteni fénytől áradozott. *Monnin* abbé szerint ilyenkor Isten dicsőségének egy sugara esett rá. Szíve, lelke, szelleme, érzékei: minden egyaránt és egészen Istenbe volt merülve. A nép körülözönlötte: ezernyi szem volt ráirányítva. De ő olyan közvetlenül és olyan bensőségesen közlekedett Istenével, mintha szegény szobájának magányában volna. Egyik keresztény tanításában így szólt: „Nekünk csak olyan hitünk van, mely tárgytól 300 mértföldnyire fekszik, épen úgy, mintha a jó Isten a tengeren túl volna. Ha élénk, átható hitünk volna, mint a szenteknek volt, úgy mi is látnók az Úr Jézust, mint ők látták. Vannak áldozópapok, kik mindennap látják őt a szentmisében.” — Mindazok, kik oly szerencsések voltak, hogy misézni láthatták, azzal a meggyőződéssel távoztak Ars-ből, hogy a szentéletű plébános csakugyan látja az Úr Jézust az oltáron, hogy „a kenyértörésben felismeri őt.”

A szentmise végeztével elment egészen az áldoztató padig; ott megáldotta az érmekeket, olvasókat, képeket; kis gyermekeket is, kiket feléje tartottak. Amíg ott állt, arccal a hívek felé fordulva, minden szem rá-

tapadt vézna alakjára. Mindenki nézte azt a sovány testet és azt kérdezte magától, hogyan viselhetette el azokat a fáradsalmakat, melyeket napról-napra magára vállalt. Az ember nem győzte eléggé nézni azt az arcot, mely hosszúkás alakja, a száj metszete, a homlok alakulása által olyan sajátságosan emlékeztetett Voltaire-ra és mégis annyira elütött amaz istentagadó bölcselő arcától. Mindenki főleg azon volt, hogy ama mély tekintetű szemekkel találkozzék, melyekről tudta, hogy fellobbanó lángjuk gyakran olyan lelki ismeretek titokzatos mélyébe hatolt, melyek takarózní akartak előtte, vagy a bánat lángját gyújtotta ki olyan szívekben, melyek sokáig dicsekedtek azzal, hogy semmi sem indítja meg őket.

Este hét órakor kijött a sekrestyéből (ahol addig a férfiakat gyóntatta): meggörnyedve, lehajtott fővel a szószék felé tartott. Ekkor már a falu népe is a zarándokokhoz csatlakozott. Nemsokára vékony, alig hallható, inkább gyermekhangnak tetsző hang kezdé elmondani az esti imákat. Az ájtatoskodók még lélegzetüket is visszafojtották, csakhogy jobban hallják őt. Mikor pedig az Isten iránti szeretetet indította fel, minden szemben a meghatottság könnyei csillogtak.

Vianney híres keresztyén tanításai is mindig eseményszámba mentek. Délelőtti 11 órára megtelt a templom: az Ars-ban tartózkodó idegenek mind ott voltak. Vianney sűrű soraikon haladt át a kápolnából jövet, de nem lehajtott fővel, mint az este, hanem kiegyenesedve. Szeme sugárzott. A jelenlevők száma, előkelősége nem félemlítette meg. Zavartalan biztonsággal és nyugalommal fogott az oktatáshoz, annyira közömbös volt az iránt, hogy az emberek hogyan ítélnék ékesszólása felett.

Néhány percig magába szállva imádkozott az oltár előtt: ez volt egész előkészülete. Azután a szószékre lépett. Előbb végigjártatta tekintetét a hallgatóságon. Szeme olykor megakadt egy személyen és az a

zarándok, ki ebben a figyelemben részesült, később (önszeretete nem csekély áldozata árán) maga bevallootta, hogy csodálatos lélekbe-látással, egészen pontosan leírta rendetlen hajlamait, vázolta bukásai történetét és megfelelt kételyeire. Miután hallgatóságát így hatalmába ejtette és mintegy körülövezte azzal a lánggal, amely uralkodásra termett szeméből előtört, megkezdé a tanítást.

Ékesszólásáról ma már csak nehezen alkothunk magunknak helyes fogalmat. Beszédjeiből (*Sermons*) négy kötetet adtak ki. Ámde ezek mind működésének első éveiből valók. Ezek azok a szentbeszéddek, melyeket olyan nagy kínok között készített, olyan fáradságosan tanult és adott elő minden vasárnap, mikor még csak a falu népe hallgatta őt. Sok — legalább is a forma szabatosága által — nagyon elüt keresztény tanításaitól és szentbeszédeitől, melyeket élete utolsó 30 évében tartott. 1826-tól kezdve nem volt már elegendő ideje, hogy csak egyetlen egy oktatást is írásba foglaljon; nemsokára már készülni sem tudott másképp, mint a Szentlélekhez intézett rövid ima által. Eleinte nagyon meg volt rémülve, hogy így saját erejére kell hagyatkoznia, mert emlékezett arra, hogy eddig a készüllet oly fáradságos munkája mellett is emlékezőtehetsége olykor cserbenhagyta. De ez az aggodása nem volt indokolt. Mert épen akkor volt igazi szónok, mikor a szív bőségéből beszélt. Közzétett beszédei erről a szónokról csak halvány képet nyújtanak.

Monnin abbé, Vianney hűséges hallgatója, „*Az ars-i plébános szelleme*“ (*Esprit du Curé d'Ars*) címmel kivonatban közzétette keresztény tanításait és szentbeszédeit. Ezek a vázlatos beszéddek Monnin személyes visszaemlékezései és az árvaház vezetőinek feljegyzései alapján készültek. Valószínűleg nem változtatták meg a szónok kifejezéseit, gondolatát; de szónoki előadásának megkapó erejét csak halványan

tükröztetik vissza. Csak kivonatokat adnak, még pedig nagyon rövidre fogott kivonatokat, hiszen a háromnegyedórás oktatást sokszor néhány oldalra sűrítik össze, melyet tíz perc alatt könnyen elolvas az ember.

De azért ezek a feljegyzések mégis rendkívül értékesek. Értékesek az életrajzíróknak, ki meg akarja érteni, hogy az ars-i plébános szava miért volt oly varázshatással a szívekre. Értékesek a jámbor léleknek is, aki a saját épülésére áhitattal gyűjti össze még a legjelentéktelenebb szavakat is, melyek ezekről az Isten szeretetével annyira teleitatott ajkokról elhangzottak.

Vianney mondatszerkezete nem volt hibátlan, beszédszerkesztése sem rendszeres. De a figyelem felkeltésének művészetében kiváló mester volt; pedig ez lényeges eleme az ékesszólásnak és sok népszónok egész ékesszólása nem ritkán ebben merül ki. Mondatszerkezete sokszor hadilábon állott a nyelvtan szabályaival; de azért kitűnően értett ahhoz, hogyan kell a kellő helyen megállni, szünetet tartani és azután — mint valami lövedéket — a hallgató szívének röpíteni a velős, találó szót. Fejtegetéseiben hiányzott az arányosság, csiszoltság, formai tökéletesség; de azért, ha valami fontosat mondott, hanghordozásával alaposan aláhúzta azt. Igaz ugyan, hogy ez nem nagyon változatos, sőt igen egyszerű formában történt, mint pl.: „Gyermekeim, most hallgassatok jól ide“, de még ezen kitételek használatában is felismerhető volt az az ember, aki az arcokon tudja követni, hogy szavai milyen hatással vannak hallgatóira, milyen kételyek maradnak még az elmékben, hol kívánnak még bővebb magyarázatot és csalhatatlan tapintattal érezte meg azt a pillanatot, mikor a figyelem kimerülni kezdett.

Vianney szavai, kifejezései nem voltak nagyon válogatottak. Talán észre sem vette, vagy szándékosan tette, hogy hallgatói könnyebben megérthessék.

Nyelvezete mégis nagyon elbájolt; lebilincselő bájának sem az egyszerű nép, sem a képzett hallgatóság nem tudott ellenállni: telve volt képekkel, hasonlatokkal, érdekfeszítő történetkékkal. „Mihez hasonlított az oktatása?” — kérdezte 1895-ben az akkori arsi plébános a falu egyik öregjétől. „Csupa kép volt az egész beszéde” — felelé amaz.

A hasonlatok között sok volt a megszokott, sőt triviális és elcsépett is, melyeket fáradságos beszédgyártásában halászott ki kedvenc szerzőiből. De viszont gyakori a bájos hasonlat is; van közöttük sok szerencsés lelet. Gyermekkori pásztor- és földműves-élete emlékeiből szedegete azokat, vagy társalgásai és egyéni fontolgatásai alatt halmozta fel. De eredetiségüknel is meghatóbb azok bősége és különbözősége. Olyan ember benyomását keltik, kit a külvilág összes látványosságai és élete összes eseményei Istenre és az örökkévalóságra figyelmeztettek.

Ezek a képek a szokottnál bőségesebben áradoztak ajkáról, ha a lelki életben alacsony fokon álló hallgatóságnak kellett titokzatos hitigazságokat magyaráznia, pl. a Szentlélek működését az igazak lelkében:

„A Szentlélek nélkül olyanok vagyunk, mint az útszéli kő... Végy az egyik kezedbe vízzel telt szivacsot, a másikba követ; szorítsd össze mind a kettőt. A kavicsból egy csöpp sem csepeg; de a szivacsból ömlik a víz. Az a szivacs nem más, mint a Szentlélekkel telt lélek és az a kő, a bűnös hideg és kemény szíve, amelyben nem lakik a Szentlélek“.

„Az a lélek, amelyben az Isten Lelke lakik, örömet és gyönyörűséget talál az imában. Az imára szánt idő mindig rövid neki. Isten jelenlétét soha nem téveszti szem elől. Szíve az Oltáriszentségben rejlő isteni Üdvözítő jelenlétében olyan, mint a fürt a sajtó alatt.“

„A Szentlélek olyan, mint az ember, kinek kocsija

és jó lova van és aki Párizsba akar vinni bennünket. Nekünk csak igent kell mondanunk és felszállnunk. Igent mondani, az ugyan nem kerül nagy fáradságba. Nos hát! A Szentlélek a mennyországba akar vinni. Nekünk csak igent kell mondanunk és vezetésére bízunk magunkat.“

„A Szentlélek olyan, mint a kertész, ki lelkünkben dolgozik... A Szentlélek a mi háziszolgánk.“

„Itt egy puska; helyes! Megtöltöd; de még tüzet kell csiholni, hogy elsüljön. Bennünk is megvan minden, hogy a jót megtehessük; a Szentlélek csiholja a tüzet és akkor elsülnek a jócselekedetek.“

„A Szentlélek úgy nyugszik a megigazult lelkében, mint a galamb fészkében. Ő költi ki a tiszta lelkekben a jókívánságokat, ahogy a galamb kikölti fiókáit.“

„A Szentlélek úgy vezet minket, mint az anya két éves gyermekét és az épszemű a világtalant.“*

A képek, hasonlatok ugyanilyen bőségben özönlöttek ajkáról, ha az érzékiségnek fájó igazságokat kellett elfogadtatni hallgatóival, pl. a kereszt szeretetét:

„A kereszt az égbe vezető úton olyanok, mint szép köhíd a folyó fölött, amelyen át kell kelnünk. Azok a keresztények, kik nem szenvednek, mintegy sodronyon függő fatákolmányon haladnak át, mely minden pillanatban leszakadhat lábuk alatt.“

„Aki nem szereti a keresztet, talán üdvözülni, de csak nagynehezen: az égboltozaton csak csillagocska lesz. De aki szenvedett és Istenért véres küzdelmeken ment át, úgy fog ragyogni az égen, mint a fénylő nap.“

„A szeretet lángjaiban átalakított kereszt olyanok, mint a töviscsomó, melyet tűzbe dobnak: a tűz hamuvá égeti. A tövis kemény, de a hamu nagyon puha.“

* Esprit du Curé d'Ars: Catéchisme sur le Saint-Esprit.

„Rakj szép szőlőfürtöt sajtó alá: élvezetes nedv folyik belőle. Lelkünk is a keresztt alatt olyan nedvet választ ki, amely táplál és erősít. Mikor nincs kereszttünk, szárazak vagyunk; de ha Isten akaratán megnyugodva viseljük azt, milyen örömet, boldogságot, gyönyört érzünk! Ez a mennyország előíze! A jó Isten, a szent Szűz, az angyalok és szentek vesznek körül bennünket! A megpróbáltatások tűzében megtisztult kereszténynek a másik életbe való költözése olyan, mint azé, kit kemény nyughelyről rózságyba fektetnek.“

„A tövisek balzsamot választanak ki, a keresztek pedig lelki gyönyört. De a töviseket jól meg kell markolni és a kereszteket jól keblünkhöz szorítani, hogy azt az égi nedvet harmatozzák, melyet magukba rejteneek.“*

Mikor olyan tárgyról szól, mely igazán a szívéhez nőtt, mint pl. milyen édes az ima, szeráfi képzeletének szabad szárnyalást enged:

„Az ima balzsamos harmat; de tiszta szívvel kell imádkoznunk, hogy azt a harmatot érezzük“.

„Az imából gyönyörűséges édesség árad, mint a must az érett fürtből.“

„Az ima megszabadítja a lelket az anyagiaktól és a földiek fölé a magasba emeli, mint a gáz, mely duzzasztja a léggömböket.“

„Minél többet imádkozik az ember, annál többet kíván imádkozni. Az ilyen ember olyan, mint a hal, mely előbb a víz felszínén úszik, azután alámerül és mind mélyebben és mélyebben hatol a tengerbe. Így a lélek is alámerül, mind mélyebbre hatol és úgyszólván elvész az Istennel való társalgás édességeiben.“**

„Az, aki nem imádkozik, olyan, mint a tyúk vagy a pulyka, melyek nem tudnak a levegőbe fel-

* U. o.: Catéchisme sur les souffrances.

** U. o.: Introduction.

szállni. Ha repülnek is egy keveset, csakhamar leessenek: a földet kaparják és magukra hintik. Csakis ebben találják minden gyönyörűségüket. A jól imádkozó keresztény ellenben olyan, mint a rettenthetetlen sas, mely magasan a levegőben úszik és mindinkább közeledik a naphoz.“

Vianney igazi népszónok volt; minden gondolatának színes, megkapó fordulatot adott. Beszédjeiben talán még a hasonlatoknál is több a példa, az idézet, a párbeszéd, az életből kiragadott mozzanatok, szavak, cselekedetek, valóban átélt, vagy csak képzelt jelenetek:

„Ha valaki azt mondaná a szegény elkárhozottaknak, kik már oly régóta kínlódnak a pokolban: Papot állítunk a pokol ajtaja elé; aki meg akar gyónni, jöjjön ki; egyebet nem kell tennie. Hiszitek-e, gyermekeim, hogy csak egyetlen egy is bennmaradna? Még a legvétkesebbek is kisietnének és nem szégyenkeznének bűneiket megvallani, akár az egész világ színe előtt is! Ó, a pokol egy szempillantás alatt kiürülne, a mennyország pedig benépesednék. De számukra már elmúlt a kegyelem ideje! Nem úgy nekünk! Mi még használhatjuk azokat az eszközöket, amelyek már nem állnak ama szerencsétlenek rendelkezésére. Biztos vagyok abban, hogy azok a szerencsétlenek azt kiáltják a pokolban: Átkozott pap! Ha sohasem ismeretek volna, nem volnék annyira hibás.“*

„Az ember sokszor gondatlanul és a legcsekélyebb ürügy alatt is beszélgetésre fogja a dolgot ima közben. Teszem, Istennek ajánlja fel nappalát, vagy elmondja az asztali áldást vagy hálaadást. Megtesz ugyan mindent, de sokszor nem is gondolja meg, kihez beszél. Még munkáját sem szakítja félbe. Férfi az illető? Kalapját nézi, forgatja, mintha azt vizsgálná, hogy elég jó-e még, vagy nem kellene-e már

* Esprit du Curé d'Ars: Catéchisme sur la confession.

túladni rajta. Asszony az illető? Elmondja az imákat, de közbe kenyeret aprít a levesbe, a tűzhely fáját bolygatja, vagy a gyerekek, szolgák után kiáltoz.“

„A lanyha lélek talán nem dolgozik az Úr szent napján; legalább olyan dologba nem fog, melyet tilosnak tart mindenki, kinek még nem kérgesedett meg a lelkiismerete. De kicsit varrni, a háztartásban egyet-mást rendbehozni, a béresket az istentisztelet ideje alatt a földekre kiküldeni az alatt az ürügy alatt, hogy nincs mit alomnak a marha alá rakni; ez nem okoz nekik lelkiismeretfurdalást. Szóval: inkább pusztuljon a lelkük és szolgálk lelke, mint a marhájuk. Ez szerszámaid, kocsiját hozza rendbe másnapra; az el-látogat földjeire: itt is, ott is betemet egy gödröt, vagy a takarmányban akad munkája. Mit szóltok ezekhez? Mit gondoltok ezekről, kedves testvéreim? Nem színi-gazság mindez?“*

Csakugyan ez volt a színigazság. Erről győződött meg a családoknál tett látogatásaiban és ezen tapasztalatait „hamisítatlanul“ vitte át szentbeszédeibe, mert jól tudta, hogy a nép figyelmének lekötésére a legjobb eszköz az élet hű rajzolása.

Előadása még a szava járásánál is élénkebb, elevenebb volt. Az öregedő korról persze ebből is vesztett. Ki csak kevéssel halála előtt, utolsó éveiben hal-lotta őt beszélni, mikor már fogai kihullottak és any-nyira elgyengült, hogy már csak a főoltárnak támasz-tott székről tarthatta keresztény tanításait, az nem alkothat magának helyes fogalmat arról, hogy milyen volt a beszéde 15—20 évvel előbb, mikor szellemi ké-pességei a teljes kifejelettség, érettség fokát érték el. Akkor egész külseje, minden tagja beszélt. A szónok-lás hevében gyakran ráütött a szószékre, egész teste felemelkedett, mintha a talaj égett volna a lába alatt.

* Sermon pour le XVIII. dimanche après la Pentecôte: Sur la liédeur.

Előadása élénk és gyors volt, mintha képtelen lett volna visszatartani azokat az igazságokat, amelyekkel szíve megtelt. Olykor karjai erőtlenül aláhanyatlottak, lélegzete elakadt, fulladozni kezdett, mintha óriási súly nehezednék mellére: buzgalma lankasztotta el ennyire. Ámde épen ez a tehetetlenség, mely nem tudta kifejezni mindazt, amit érzett, biztosította neki a legnagyobb sikert.

És vajjon mi volt beszédjeinek tárgya? Beszélt mindazokról a kérdésekről, amelyeknek összege alkotja a keresztény tant. Prédikációját főképen az jellemezte, hogy, ha még oly részletkérdésekről, a mindennapi élet apró-cseprő kötelességeire vonatkozó tárgyakról beszélt is, egy szárnycsapással fel tudott emelkedni az alapvető örök igazságokig és hallgatóit végcéljuk komoly kérdésével helyezte szembe. Szüntelenül visszatért Isten szeretetére. Hangsúlyozta, hogy milyen elkerülhetetlenül szükséges az a keresztény életben és milyen törhetetlen erőt és bátorságot merít abból az élet viszontagságaiban. Ez a szeretet szerinte époly természetes az embernek, amilyen természetes a madárnak, hogy repül. Gyakran szólt azon kimondhatatlan gyönyörökről is, amelyek ebből a szeretetből áradnak a lélekbe; rámutatott azokra a kimondhatatlan fájdalokra is, amelyek az elkárhozottakat kínozzák, mert ettől a szeretettől meg vannak fosztva. Minél inkább haladt a korban, annál inkább összegeződött egész tanítása abban, hogy ezeket a szavakat ismételte és magyarázta: „Gyermekeim, szeressétek a jó Istent!... Ő olyan nagyon jó!... Szeressétek Őt!“ Egyszer valaki azt mondá neki, hogy nagy élvezettel hallgatta, mikor erről a tárgyról beszélt. Vianney gyermekdeden csak ezt jegyzé meg: „Hja, az Isten iránt való szeretetben vagyok a legotthonosabb“.

Elragadó ékesszólásának lángjai akkor csaptak a legmagasabbra, mikor benső érzelmeinek egészen szabad folyást engedett. Főképen vasárnapi szentbeszé-

deiben történt gyakran, hogy a benső meghatottság folytán szavait félbe kellett szakítania. A beszéd további része ilyenkor csak könnyek által meg-megszakított felkiáltásokból állott. Egyszer a böjt második vasárnapjára rendelt szent evangéliummal kapcsolatban az apostolok táborhegyi elragadtatását magyarázta. Ez emlékezetébe idézte azt a gyönyörűséget, amelyet az üdvözült lélek élvezni fog, mikor Jézus Krisztus megdicsőült szent emberiségét szemlélheti az égben. Elragadtatva, egészen magán kívül, így kiáltott fel: „*Látni fogjuk Őt! Látni fogjuk Őt! Kedves testvéreim, gondoltatok-e valaha erre? Látni fogjuk Őt! Istent fogjuk látni! Látni egész jóságában; látni úgy, amint van . . . színről-színre!*“ És egy negyedórán át a legkülönbözőbb változatokban, a legnagyobb meghatottság és elragadtatás hangján nem szünt meg ismételni: „*Látni fogjuk Őt! Látni fogjuk Őt!*“

Más alkalommal az utolsó ítéletről szólva, az isteni ítélőbíró szavainál: Távozzatok tőlem, átkozottak! hirtelen megállt. Fájdalmas zokogásban tört ki és egyre csak azt ismételgette: „Istentől elátkozottak! Értitek, testvéreim, Istentől elátkozottak. Elátkozottak a jó Istentől, ki csak áldani tud! Elátkozottak a jó Istentől, ki csak szeretni és megbocsátani tud! Elátkozottak! Elátkozottak örökre! Elátkozottak megbocsátás nélkül! Ah, milyen borzasztó szerencsétlenség!“ Hallgatósága mélyen megrendült.

Ilyen volt ez az evangéliumi és mélyenszántó ige-hirdetés, melynek még nagy és ünnepezt szónokok is lerótták az elismerés adóját. *Lacordaire*, a párizsi Notre-Dame híres konferencia-szónoka is meghallgatta őt.* 1845 május 3.-án találkozott az Egyház e

* *Lacordaire* Domonkos (1802—1861.) előbb jogász volt és a kath. vallás ellensége. Miután Istenhez tért, hittudományt tanult, szent Domonkos rendjébe lépett, amelyben nagy hírnévre tett szert. 1835-től kezdve a párizsi *Notre-Dame* székes-egyházban nagybőjti konferencia-beszédeket mondott, amelyek

két nagy fia. Vianney a szentmisénél beszélt. Beszédje tárgya volt a Szentlélek Isten munkálkodása a lélekben. Azt fejtegette, hogy a látható szónok ékesszólása nem jó tekintetbe, ha az ember a lelkében szóló láthatatlan szónok hangját hallgatja. Ezt olyan tekintélyes hangon és olyan kenetteljesen mondá, hogy sem Lacordaire, sem más hallgatója nem gondolt arra, hogy a falusi plébános szónoklata felett bírálatot mondjon. Mindenki magába szállt és kérdőre fogta magát, hogy mindig ilyen lelkülettel hallgatta-e Isten ígését? Az esti áldásnál meg a híres párizsi szónok beszélt. Szerényen és egyszerűen kijelentette, hogy tulajdonképpen nem szónokolni jött ide, hanem csak tanácsot kérni. Ars lakói büszkék voltak arra, hogy plébánosuk ilyen kiváló dicséretben részesült. Vianney azonban csak egyet értett ki az egész eseményből, t. i. hogy korának csodált és leghíresebb szónoka élő hitének és mély alázatosságának tanujelét adta, mikor Ars-ba jött. Ennek örült; a kevélységnek még lehellete sem érinté lelkét.

Mindennap $\frac{1}{2}$ 12 és 12 között, mikor Vianney leszállt a szószékről, hallgatói kisiettek a templomból és felálltak azon az úton, amely a plébániára vagy az árvaházba vezetett. Visszatértek ugyanilyen tömeg várakozott rá. Az ars-i plébánosnak nem volt ínyére a megtiszteltetésnek ez a külső jele. Eleinte azon volt, hogy előre kivonja magát. De később beletörődött, mert látta, hogy még ezen a rövid úton is sok jótanácsot oszthat és vigasztaló szót mondhat. Elhaladtában sokan térdre ereszkedtek, hogy áldását fogadják. Sok kéz nyúlt az övé után. Betegek, nyomorékok, sze-

világra szóló dicsőséget szereztek neki. Ezekben a szentbeszédekben a kath. Egyház legkiválóbb hittudósának, akvinói szent Tamás, domonkosrendi szerzetesnek nagyszerű hittudományi tanítását fejtegette a kor szükségleteihez alkalmazva. Fényes szónoki előadással mondott és mély vallásos meggyőződéstől ihletett szentbeszédei sok előkelő hallgatójának a megtérését eszközölték.

rencsétlenek fennhangon kiáltották feléje nyomorúságaikat és kérték bizalommal azok orvoslását. Bűnbánók nyilvánosan is megvallották bűneiket. Mindenki csak „atyám“-nak (*mon père*) szólította őt. Minden oldalról kérdésekkel ostromolták: ezek a kérdések formájukban gyakran gyermetegek, de tárgyuk szerint általában igen komolyak voltak: a férj megterése, a fiú-, leánygyermek állhatatossága a jóban, leány kiházásítása vagy felgyógyulása és hasonlók. De pusztán anyagi érdekektől sugalmazott kérdéseket is intéztek hozzá. Sőt akadtak olyan tudatlanok vagy arcátlanok is, kik idétlen, frivol döröszégekkel álltak elő és olyan dolgokban kértek tőle tanácsot, amelyek-től ugyancsak távol állott az, kinek szíve-lelke csak az örökkévaló dolgokon csüngött.

Vianney lassan tette meg az utat. Egyik személytől a másikhoz ment: türelme és lélekjelenléte valóban csodálatos volt. Hivalkodó alkalmatlankodókkal néhány elutasító, olykor ironikus szóval végzett. „Atyám, atyám, engedje meg, hogy csak egyetlen egy szót váltsak Önnel.“ „Leányom, már vagy huszat mondtál.“ A magábaszállástól és gondolkodástól fázó fiatalokat, kik csak azért kértek útbaigazítást, hogy attól a munkától megszabaduljanak, katekizmusukhoz utasította. „Atyám, mi az én hivatásom?“ „Az, hogy az égbe juss, kedves leányom.“ — Ellenben a komoly aggodalmakat, az őszinte fájdalmat résztvevő szeretettel hallgatta meg. A nyugtalankodó, hánykolódó lelkek állapotuknak megfelelő jótanácsokat kaptak, vagy ha hosszabb megbeszélésre szorultak, itt vetették annak ígéretét. A tiszta szíveket, az istenes lelkeket azonnal felismerte és szeretettel kérte, hogy ne vegyék el egy percét sem olyan gyóntatónak, kinek még 16, 18 óra sem elegendő arra, hogy a legsürgősebbet elintézzé. Így járt pl. az az apáca, kit megáldott és nyomban ezekkel a szavakkal bocsátott el: „Menjen, leányom, Ön nem szorul rám!“

Sok zarándok csak ezen az úton tudott Vianney közelébe férközni. A szentéletű plébános csak néhány röpke szót intézett hozzájuk; de ez elegendő volt arra, hogy felejthetetlen emlékekkel térjenek haza. A szent pap keze csak néhány másodpercig pihent meg rajtuk, — jelen lehettek a tömegen való átvonulásának elragadó és felejthetetlen jeleneténél; látták, hogy gyóntatószékét mint ostromolják minden rendű és rangú emberek; hallhatták, milyen angyali buzgósággal mondja el az esti imát és milyen apostoli hévvel és meggyőző tűzzel hirdeti Isten ígését: mindez elegendő volt arra, hogy a hitben megszilárduljanak, vagy határozottan a tökéletesség ösvényére lépjenek.

De Vianney még sokkal mélyebb benyomást tett azokra, kik lábaihoz borultak és egész szívüket kitérték előtte. Épen ezekért a bűnösökért: a kínlódo és nyugtalanul vergődő lelkiismeretekért, a megrögzött bűnösökért és a még bizonytalanul tapogatózó lelkekért támasztotta őt az isteni Gondviselés.

HETEDIK FEJEZET.

A zarándoklat II. Megtérések.

MÁDKOZZUNK a bűnösök megtéréséért — mondogatta az ars-i plébános. — „Ez a legszegebb és legüdvösebb ima. Mert az igazak a mennybe vezető úton vannak; a tisztító tűz lelkei számára is biztosítva van a mennyország... De a szegény bűnösök!... Szegény bűnösök!... Hány lelket téríthetünk meg imáinkkal! Minden ájtatosság jó; de ennél jobb, üdvösebb nincs.”

Ő maga folyton imádkozott és maga körül imádkoztatott a bűnösök megtéréséért: ez hozta őket ezerszámsra lábaihoz.

Lassagne Katalin, a zarándoklat keletkezésének okát megjelölve, ezeket írja feljegyzéseiben: „A zarándoknak Ars-ba való özönlését főképen maga a plébános úr idézte elő és fokozta azáltal, hogy szüntelenül imádkozott a bűnösök megtéréséért. Az a kegyelem, melyet a bűnösök részére kieszközölt, olyan hatalmas volt, hogy bűnös életükben felkereste őket és addig nyugtot nem hagyott nekik, míg csak hozzá nem tértek“.

A népnek ez az egyszerű leánya valóban katólikus érzéssel és éleslátással foglalta össze Vianney apostoli életét. Ennél rövidebben és találóbban nem lehetne azt összegezni. Vianney csakugyan mérhetetlen buzgalommal viseltetett a lelkek üdvéért. De hogy érdekükben egy pillanata se menjen veszendőbe, nem kellett a jó pásztor módjára utánuk járnia; a kegyelem küldöztette hozzá őket: sem a bűnösöknek, sem a buzgó plébánosnak pillanatnyi nyugtot nem engedett. Hasonló apostolkodásra kevés példát találunk a szentek életében.

Az ars-i plébános így 30 évig dolgozott a bűnösök megtérítésén és dolgozott volna még tovább is, ha az isteni Gondviselés meg nem eléveli már a fáradozását. Toccanier abbé egyszer azt kérdezte tőle: „Plébános uram, ha a jó Isten szabad választást engedne, hogy vagy éppen a pillanatban az égbe menjen, vagy még a földön maradjon, hogy a bűnösök megtérítésén fáradozzék; mit választana?“ „Azt hiszem, maradnék.“ „De lehetséges ez? Hiszen a szentek olyan boldogok a mennyországban! Ott nincs többé kísértés, nincs többé földi nyomorúság!“ „Igaz, de a szentek már csak tőkepenészek, kamatokból élnek. Már nem dicsőíthatik a jó Istent úgy, mint mi, a lelkek üdvéért vállalt munka, szenvedés és áldozatok által.“ „És meddig maradna? Itt maradna a világ végéig?“ „Maradnék“ — felelé Vianney.

Ez a fönséges hivatása és a benne elért óriási

sikerek soha felfuvalkodottá, kevélyé, önhitté nem tették őt. Sőt csak alázatossága malmára hajtották a vizet. Mert Vianney abban a rendíthetetlen meggyőződésben élt, hogy a jó Isten (ki nagy műveit gyarló eszközökkel alkotja) csakis azért választotta őt arra a gondviseléses szerepre, mert nála alkalmatlanabb egyént nem talált. Egyszer pl. így nyilatkozott: „A jó Isten irgalmasságának ezen nagy művére az én szolgálatomat veszi igénybe, noha csak tudatlan pap vagyok. Ha még nyomorúságosabb eszköz kerülhetett volna keze ügyébe, minden bizonnyal azt választotta volna és azzal még százszor több jót tett volna“. De ugyanazon a napon hálátelt szívvel azt is mondá: „Ezen a világon soha senki nem fogja tudni, hogy Ars-ban hány bűnös tért az üdvösség útjára“.

Csakugyan, még csak megközelítőleg is nehéz volna megállapítani, hogy az isteni kegyelem hány bűnös megtérését eszközölte az ars-i plébános által. Azért itt csak azon leszünk, hogy feltüntessük és némiképp megértessük, hogy a bűnösök milyen úton-módon kerültek Ars-ba és hogy Vianney hogyan fogadta őket.

Sokan, mikor lábaihoz borultak, készségesen akarták fogadni minden szavát. Ezeket könnyű volt Isten számára végleg meghódítani. Több-kevesebb ideje Istentől elrugaszkodott életet éltek. Végre mégis megsokallták a rossz lelkiismeret gyötrődését: megindultak Ars-ba, mert azt hallották, hogy ott igen szelídlelkű plébánost találnak, ki előtt nehézség nélkül térdel le az ember és tárja ki szívét-lelkét.

Ilyen lélek volt az a fuvaros, ki a zarándoklat első évében, az éjjel kellő közepén érkezett szekerekkel Ars piacára. Onnan azonnal a plébániára tartott. Öklével jól megdöngötte a papi lak kapuját és felkiáltott Vianney-nak, hogy jöjjön le. Vianney nem tudta mire vélni a dolgot. Nem mozdult. De mivel a szokatlan látogató csak tovább zörgetett, felkelt, kinyitotta az

ajtót és ime, hórihorgas legény állt előtte. „Jöjjön a templomba” — vette fel ez a szót bemutatkozás nélkül. — „Most az egyszer elhatároztam, hogy meggyónok és pedig mindjárt.” Vianney meggyóntatta, megölelte a boldog embert és mivel észrevette, hogy náthás, még harisnyát és papucsot is adott neki és azzal Isten nevében elbocsátotta.

Az ilyen lelkeknél könnyű volt az apostol munkája. Egy szót szólt nekik, vagy gyengéden megölelte őket: ez elegendő volt arra, hogy ajkuk bűnvallo-
másra nyíljon. A gyónó nemsokára örömtől kigyúlt arccal kelt fel és boldogságának olykor igen gyermeket felkiáltásban adott kifejezést. Az ars-i plébános szerette idézni egy ilyen lélek szavait: „Atyám! atyám! mily boldog vagyok most. Ezer frankért nem adnám, hogy meggyóntam. Eddig ür tátongott itt (a szívére mutatott). Ön betöltötte azt az ürt. Most már semmim se hiányzik.”

Ha a bánat csak nehezen akart előtörni a szívből, Vianney olyan szívhez szóló szavakkal rendelkezett, melyeknek még a kökemény érzéketlenség sem állt ellen. Egy csak immel-ámmal, félbánattal gyónó bűnös csodálkozott, hogy gyóntatója sűrű könnyeket hullat. „Atyám, miért sír olyan keservesen?” — kérdi tőle. „Azért sírok, mert te nem sírsz, gyermekem” — szólt a válasz. Ezek a szavak megtörték a jeget. A bűnös lelkébe belehatolt az igaz bánat: nemsokára nagy könnyek peregtek alá orcáján.

Sok bűnösnél kemény és fárasztó volt a megtérítés munkája. Ezek nem azzal a szándékkal mentek Ars-ba, hogy meggyónnak. Feleségük vagy leányuk hosszas kéréseinek, unszolásának engedve, kísérték őket Ars-ba. Ezek a jó lelkek azzal bíztatták magukat, hogy, ha egyszer a szentéletű plébános közelébe hozzák az eltévedtet, bizonyára visszatér a mennyei Atya házába. A legtöbb ilyen lelket azonban a kíváncsiság hajtotta oda: látni akarták azt a papot, kiről azt

híresztelték, hogy csodákat is művel. Soknál ez a kíváncsiság nem rokonszenvből indult ki, de még csak nem is párosult azzal. Alapjában véve ellenséges indulatúak voltak: egyesek azt hánytorgatták, hogy a csodatevőt csaláson és ámitáson érik majd; mások nem vonták kétségbe a plébános jóhiszeműségét, de ők is tapasztalatukon alapuló példával akarták bebizonyítani, hogy a vallásos rajongásnak egyedüli alapja az együgyűek hiszékenysége. Leleplezési szándékaiknak a vége az lett, hogy nem ők kerítették hálóbba az ars-i plébánost, hanem az őket: kíváncsiságuk volt az a csalétek, amellyel az isteni kegyelem a lelkek ezen nagy halászának hálójába csalogatta őket.

Mikor ezek a „fölvilágosodottak“ Ars kis templomába léptek, rendszerint nagyon gyorsan meggyőződtek arról, hogy ott bizony nem holmi népámító, szemfényvesztő komédia játszódik le. Mikor pedig meglátták Vianney-t, elment minden kedvük attól, hogy holmi szemfényvesztővel állítsák őt egy sorba. Töbбекben ezután váratlanul nagy érdeklődés támadt az iránt, hogy tulajdonképen mi is történik abban a templomban? Kérdéseket intéztek ehhez is, ahhoz is; ott voltak Vianney szentmiséjén, a 11 órai tanításon és az esti imánál is; majd az úton iparkodtak közélébe férközni. Noha eredeti tervük szerint csak néhány napot akartak Ars-ban tölteni, rendesen több napig ott maradtak és látogatásuk sokszor azzal végződött, hogy ők maguk is beálltak a sekrestye előtt várakozók sorába.

Másoknak (és ezek is jó számban voltak) a kegyelem erősebb ösztökélése kellett.

Vianney soha nem volt tudós gondolatok terjesztője, de rövidesen mélyenlátó emberismerő lett. Azok a sajátos körülmények, melyek között ifjúsági és tanulmányi évei elteltek, finomították megfigyelő tehetségét, mely különben természetszerűen nagyon fejlett volt benne. Most pedig, mikor napjában százával hall-

gatta a gyónásokat, az emberi szív gyarlóságai többé semmiféle titkot nem rejtegettek számára. Már az első szóra olyan könnyen megsejtette mindazt, amit neki mondani akartak, hogy a szentgyónás úgyszólván magától ment. De ezek a természetes adományok nem vezettek volna mindig célhoz. Isten hivatása sikeres megoldása érdekében a természetes adományok betetőzésére még azt a természetfeletti ajándékot is megadta neki, hogy a szívekben is olvashatott. Így az a bűnös, ki Ars-ba jött és meg nem tért, semmiféle mentséget nem hozhatott fel a maga védelmére. Csaknem minden áldott napon megtörtént, hogy Vianney váratlanul kijött a sekrestyéből vagy a gyóntatószékből, kezével intett egy épen akkor belépőnek: ez az új templomlátogató mindig olyan volt, aki vagy nem várhatott, vagy különösképen szájalomra tarthatott igényt. A gyónók közül sokan bevallották, hogy maga Vianney idézte vissza emlékezetükbe ama régi bűnöket, melyekről már megfeledtek, vagy melyeket álszégyenből nem mertek bevallani. Egyesek helyett úgyszólván ő maga gyónt. Ha valaki azt mondotta neki: „Már jó régen gyóntam; lesz annak 30 esztendeje is“, Vianney rendszerint biztos adatokkal szolgált: „Barátom, pontosan ennyi éve gyóntál, ilyen és olyan körülmények között. Ez majd emlékeztet utolsó gyónásodra“.

Ezzel a rendkívüli adománnyal felvértezve, ő maga ment át a támadásba: a kétkedőket, csökönyösöket megszólította, magához bilincselte. Majd áthaladtában vetett rájuk olyan tekintetet, amely egész valójukban megrendítette őket; majd kezüknél ragadta meg őket és vitte a gyóntatószékbe. Ha még ellenkeztek, tiltakoztak, olyan titkos kijelentéseket tett nekik, melyek levették őket lábukról. Nehéz volna csak megközelítőleg is ezen megtérések történetét megírni. Sokan elmentek, amint jöttek, ismeretlenül; se nevüket, se nemzetiségüket nem ismerjük. Sokan a

gyóntatószékből jövet csak annyit mondtak, hogy megtértek és hogy szívük áradozik a boldogságtól. Ismét mások nem voltak ilyen szűkszavúak. Hálából és örömmel teli boldogságukban elmondották megtérésük egész történetét.

A következőkben csak néhányat említünk fel a sok megtérési történet közül. Ezek a forrás megbízhatósága, a tanuk szavahihetősége miatt különösen megérdemlik figyelmünket.

Az első ilyen tékozló fiú-alak *Dorel Ferenc*, festő, villefranche-i lakos, ki 1852-ben 32 éves volt. A templomba vezető utat már régen elfelejtette. „Menjünk el holnap Ars-ba“ — mondá neki egyszer barátja, — „ott meglátjuk azt a híres plébánost, aki éjjel-nappal gyóntat.“ „Talán te is gyónni akarsz?“ „Miért ne?“ „Kedves egészségedre! Menjünk hát megnézni azt a híres plébánost. Míg te gyónsz, én majd elmegyek vadászni.“

Másnap Dorel vállára veszi fegyverét, vadászkutyáját is magával viszi, nem mintha szándéka vagy borzasztó kedve volna vadászni, hanem csak azért, hogy valaki ars-i zárandokot ne találjon látni benne. A két barát épen akkor érkezett Ars-ba, mikor Vianney a térdenálló tömeg között haladt át az utcán. Őket is odavonzotta a kíváncsiság. A szentéletű plébános ezalatt közelükbe érkezett. Egyszer csak szemben áll a vadással. Futó pillantást vet a kutyára (mely gyönyörű állat volt), majd a gazdájára és így szól: „Uram, kíváncsian volna, hogy a lelke is olyan szép legyen, mint a kutyája“. Dorel elvörösödik, lehorgaszítja fejét. Kevéssel utóbb igazi bánattal őszinte szentgyónást végzett és még ugyanabban az évben az *aiguebelle*-i trappista monostorba lépett, ahol épületes életet élt és sok érdemmel megrakva 1888 dec. 18.-án az igazak halálával halt meg.

Saubin Antal, Ars-ban történt megtérése után ugyancsak a trappistákhoz vonult vissza, hogy ott bűnbánatban kiengesztelje ifjúsága vétkeit. Lyon vá-

rosában lakott. Istenfélő anyja igen vallásosan nevelte, de Antal csak 15 éves volt, mikor anyja meghalt. Így támasz nélkül maradt és a rossz környezet hatása alatt már egy év múlva teljesen felhagyott a vallás gyakorlásával. A hit mindazonáltal nem veszett ki szívéből. Jámborul átélt ifjúsági évei szüntelenül előtte lebegnek; egy ideig megtérésre is gondol, de ehhez nincs elegendő bátorsága. Végre 27 éves korában a spiritizmusra adja magát: abban keres csillapítót arra a szomjúságra, mellyel a természetfölötti utáni vágy gyötri. De amit ott lát, amit ott tapasztal, az egészen felbillenti lelke egyensúlyát. Éjjel-nappal ijesztő látomások rémképei gyötrik. Ars-ban akar orvosságot keresni lelki bajára. De barátai lebeszélik; a zarándokok óriási száma miatt alig lehet reménye, hogy csak szóba is állhat az ars-i plébánossal. 1859-ben történt az eset, néhány hónappal Vianney halála előtt. Most még sokkal nehezebben lehetett hozzáférni, mint előbb. De Saubin megmaradt elhatározása mellett. „Ha az ars-i plébános csakugyan a szívekbe lát” — mondá magában, — „meglátja azt is, milyen lelki gyötrelmekben vergődöm és milyen sürgős szükségem van segítségre.” Alig érkezett Ars-ba, Vianney, ki épen szent Filoména kápolnájában térdenállva imádkozott, felkel és int neki, hogy szolgálatjára áll. Meghallgatja egész élete történetét. Másnapra ismét magához rendeli. Ennél a második látogatásnál biztosítja, hogy azok a rémlátomások meg fognak szünni. Azután meghagyja neki, hogy a fourvières-i Mária-kegyhelyre zarándokoljon és ott végezze szentgyónását. Saubin követi az utasítást, lelki békéjét visszanyeri és nemsokára a *Notre-Dame des Neiges* nevű trappista monostorba vonul vissza (*Ardèche* tartományban). Később, mint Joákim testvér, megfordult Ars-ban és elmondta a misszionáriusoknak egész élete történetét. Hozzátette még, hogy tanácsára több barátja megtette az ars-i utat és szintén megtért.

Saubin Antal és Dorel Ferenc nem végeztek magasabb iskolákat. De az az egyén, kinek megtéréséről most lesz szó, egyetemi képzettségű ember volt. A család közismertsége miatt a francia életrajzírók elhallgatták nevét.

Az illető Voltaire híve volt, amilyen sok akadt a XIX. század első felében a francia „*haute société*”-ben. Erkölcsei életében léha, könnyelmű; de különben nagyon tehetséges elme. Szép szavakkal, tetszetős frázisokkal túltette magát a komoly keresztény életen és azt hangoztatta, hogy a vallás a papok találmánya és csak arra jó, hogy üzérkedjenek vele. Feleségének vallásos életét nem korlátozta. Elengedte szentmisére, szentgyónáshoz, azzal a megokolással, hogy az aszszonyi nép nem lehet el vallás nélkül. De amellett szüntelenül bosszantotta, csipkedte őt azzal a fennhéjázó tréfálódzással és azokkal a lekicsinylő megjegyzésekkel, amelyekkel a „felvilágosodottak” az ész fensőbbtségét akarták éreztetni minden „vallási babona” felett. Neje türelemmel viselte élceit; tűszúrásaival szemben egyedüli fegyvere változatlan nyájas-sága és türelme volt. Egyszer megkérte őt, kísérje el Ars-ba. A férj ellenkezés nélkül ráállt. Már előre örült annak, hogy milyen jót mulathat majd az ostoba tömegben, amely az „öreg csaló” (így nevezte Vianney-t) család játéká által pórázon vezetteteti magát.

Ars-ba érkezve, a templomba megy. Az zsúfolásig tömve van. Megvető arcfintorítással és szánakozó mosollyal néz végig azokon a férfiakon és asszonyokon, kik a gyóntatószék előtt várakoznak. „Ez a költő *vile pecus-a* (bamba birkanyája)” — gondolja magában. — „Hiszékeny nép, mely soha a maga eszével nem gondolkodik és védtelenül ki van szolgáltatva az első jött-ment komédiásnak. De vajjon legalább az a csuhás jóhiszemű-e? Ki volna annak a megmondhatója? Annyi bizonyos, hogy tanulatlan, tudatlan, együgyű pap. Ugyan milyen kinyilatkoztatásokat tehet ennek

a bamba, bámész népnek?“ Ezeket a kérdéseket hányja-veti fejében. De ime, Vianney egyszerre csak kijő gyóntatószékéből és parancsoló kézmozdulattal meghagyja a gúnyosan tépelődő párizsi úrnak, hogy kövesse őt a sekrestyébe. A „felvilágosodott“ elámul, zavarba jő; gépiesen követi Vianney-t. A sekrestyében Vianney meghagyja neki, hogy térdeljen le. „De nem, jöttem gyónni“ — szabadkozik amaz; — „nem is tudok gyónni, mert nem hiszek az egészben.“ „Mondtam már, térdeljen le“ — ismétlé Vianney, élesen a szemébe nézve. A lángoló tekintet térdre kényszeríti őt. Erre Vianney (aki az előtte térdelő szívében olvasott) felsorolja neki összes vétkeit, emlékezetébe idézi azok körülményeit is és végre kicsikarja tőle a vallomást, hogy mindez igaz, hogy vétkezett, Istenét megbántotta. A megalázódott hitetlen szívében azonnal kigyulad a hit világossága. Könnyekbe fuló, el-elcsukló hangon mondja: „Istenem, hiszek, imádlak, szeretlek; bocsásd meg bűneimet“. Vianney a gyónás végeztével barátságos, jóságos szavakkal bocsátja el: „Menj békében és többé ne vétkezzél“. Figyelmeztetésképen még hozzátette: „Barátom, legyen készen, mert Isten nemsokára magához szólítja Önt“. Az illető készen állt és jól tette, mert két évvel később, mikor Párizsban, a *Bercy quai*-n sétált, szívszélhűdés vetett véget életének. Özvegye aggódott lelke üdve miatt. De az ars-i plébános megnyugtatta őt: „Férje megmenekült az örök kárhozattól; de még sokat kell érte imádkozni“.*

Ez a lélek úgyszólván az első támadásra adta meg magát. Mások csökönyösebbek voltak és hosszabb ellenállást fejtettek ki. N. úrnő már két éve imádkozott, sírt férje megtéréséért. Egyszer bizonyos ügyek elintézése végett Lyon-ba utaztak. Felesége unszolására a férj ráállt arra, hogy visszatértükben Ars-on keresztül veszik útjukat.

* Vianey, 125—127.

Előbb az asszony látogatott el Vianney-hoz. A szállóba visszatérve így szólt férjéhez: „Barátom, látogass el a plébános úrhoz. Ez igazán rendkívüli ember; olyan, mint az elmúlt idők szentjei. Nem fogod megbánni, hogy megismerkedtlél vele“. N. kíváncsiságtól is hajtva, ráállt felesége kívánságára. Tiszteletteljesen üdvözölte Vianney-t és néhány bókot is mondott neki nagy hírneve miatt. Vianney kissé zavarba jött: elpirult és közömbös dolgokról kezdett beszélni. De mikor látogatója búcsút akart tőle venni, felkel és parancsoló kézmozdulattal maradásra inti. „Barátom, Önnek még van mondanivalója!“ „Bocsánatot kérek, plébános úr, más mondanivalóm nincs. Csak azért jöttem, hogy tiszteletemet tegyem.“ Az ars-i plébános ráemeli mélyreható szemeit. „Térdeljen oda“ — hagyja meg neki, a gyóntatószékre mutatva. — „De plébános úr, nem gyónni jöttem. Talán majd máskor. Most nem vagyok elkészülve.“ Vianney csak nézte őt, némán. „Plébános úr, nem tehelem, nem gondoltam rá... előbb össze kell szednem magamat“ — hebegi a látogató, de közbe máris letérdel.

Vianney másnapra meghívta, hogy befejezze gyónását. Ezen második látogatásnál a bűnös fellázadt a kegyelem ellen. Csak néhány percig volt a gyóntatónál, mikor neje (ki a templomban imádkozott) látja, hogy nagy robajjal kijő a sekrestyéből. „Mi bajod?“ — kérdi tőle megrémülve; — „rosszul lettél?“ „Semmi bajom, csak utazzunk el mihamarább.“ Felesége kérésére, sürgetésére ráállt, hogy másnapra halasztják az elutazást, hogy legalább még egyszer jelen lehessenek Vianney szentmiséjén. Ez alatt a szentmise alatt kihalt a lélekből a rosszakarát. A mise végeztével saját jószántából a sekrestyébe ment és megkérte a plébánost, hogy hallgassa végig félbeszakított szentgyónását: pedig csak néhány órával előbb el volt tökéelve, hogy azt sohasem fejezi be. Még több napig ottmaradtak Ars-ban. N. már most órák hosszat tartózkodott (fele-

sége nagy örömére) a templomban, katekizmussal a kezében. Újra tanulgatta azokat az igazságokat, amelyek már kivesztek gyermekkori emlékeiből.*

Dutheil Szilván, noha már a halál torkában volt, szintén hosszú ellenállást fejtett ki a kegyelemmel szemben. Még egészen fiatalon katonának állt be. Ott tüdővészbe esett: megroncsolt egészséggel tért vissza a szülői házba, de lelke még siralmasabb állapotban volt. Montpellier-ben járva, az egyik kirakatban meglátja az ars-i plébános képét. Megáll és gúnyolódni kezd felette. Kísérő nővére megjegyzi, hogy elég rossz cselekszik, ha ilyen szentéletű pap felett élcelődik; jobb volna, ha közbenjárásába helyezné bizalmát, talán még testi egészségét is viszanyerné. Szilván erre még gúnyosabb megjegyzésekkel válaszol. De az ars-i plébános emléke nem hagyja el többé. Éjjel álmában viszontlátja őt. Másnap kéri édesanyját, vezesse el az „öreg plébános“-hoz. Vianney nem adta ugyan vissza testi épségét, de megkísérelte, hogy lelkét meggyógyítsa. Ez nem volt könnyű munka, mert a fiatalember hallani sem akart a gyónásról. Pedig betegsége aggasztó mérveket öltött. Vianney-t megszorított ez az ellenállás, de nem szegte kedvét. Meg-meglátogatta a Pertinant-szállóban; végre sikerült őt kiengesztelnie Istenével. A beteg 1855 dec. 5.-én az oltár lépcsőin vette magához az Úr szent testét; azután a sekrestyébe vitték a kályha közelébe. „Milyen boldog vagyok“ — mondá, — „soha életemben nem voltam ilyen boldog.“ A szállóba visszaérkezve, így szólt anyjához: „Az az öröm, melyet szentáldozásom fölött érzek, elfelejteti velem összes szenvedéseimet. Nem akarom többé elhagyni ezt a szentéletű embert. Itt akarok meghalni“. Kívánsága teljesült, mert még azon éjjel meghalt.

Vianney másnap a keresztény tanításban elmondá Dutheil Szilván megtérését és halálát és még később is

* Vianey, 127—28. Monnin, IV. k. 4. fejj.

emlegette, mert az rá is mély benyomással volt, vagy talán, mert drágán kellett ezt a megtérést megfizetnie. Egyes elejtett szavaiból arra következtethetünk, hogy Isten rettenetes belső gyötrelmek árán adta meg a győzelmet a kegyelem ellen rugaszkodó lélek felett. Egyszer, erre a megtérésre célozva, mondá: „Isten mindent felhasznál a bűnösök megtérítésére. Felhasználta az én maskarámat is“. Így nevezte arcképét.

A megtérések nem fejeződtek be mindig a zárándokhelyen. Megesett, hogy a bűnösök már elfelejtették Ars-ot és csak sok évi ellenállás után adták meg magukat az isteni kegyelemnek, mely először Vianney szavai által kopogtatott szívük ajtaján. Ő már régen a jobb hazába költözött, mikor egyes lelkekben kikelt a jó mag, melyet ő hintett el.

Gimet Lujza 1858-ban csak 20 éves volt, mikor Ars-ba jutott, de máris nagyon erkölcstelen életet folytatott. Őt is a kíváncsiság vitte Ars-ba. Látni akarta a plébánost, aki csodákat művel és jövődőt mond. Vianney szomorúan nézett rá és így szólt: „A te órád még nem jött meg... Jaj neked! Sok rosszat fogsz tenni. De Isten végtelen irgalmasságában megkönyörül rajtad is. Meg fogsz térti, még pedig azon tisztelet folytán, amelyet Isten Anyja iránt szívedben táplálsz“. Lujza mindezideig valóban tisztelte a Szűzanyát. Vele történt a következő eset, melyet még soká emlegettek Lyon városában. Egy fiatalember a város utcáján haladva, trágár káromkodásokat mondott a szent Szűz ellen. Egy arra haladó fiatal leány jól arculütötte. *Gimet* Lujza volt.

Az ars-i plébános szavai eleinte semmi benyomást nem tettek rá. Lyonban, majd Párizsban folytatta botrányos életét. Erkölcstelenségből hitetlenségbe esett. Végre mérhetetlen gyűlölettel telt el a papok iránt. Mikor 1871-ben kiűtött a párizsi *kommün*, férfiónak öltözve kardot kötött, háromszalagos csákót vett és *Pigerre* kapitánynak nevezte magát. Kommunista

forradalmár csapat élére állt. Magas termete, parancsoló, erős hangja és magasabbrangú tiszttel való hosszabb ismeretsége folytán sikeresen játszotta szerepét.

Szinte égett az olthatatlan vágytól, hogy a papokon próbálja ki fegyverét. Csapatjával szüntelenül a tömlöcök körül ólálkodott, éber figyelemmel kísérve a távozókat, hogy el ne szalassza zsákmányát. Papgyűlöletét különben szíve kívánsága szerint csillapíthatta az áldozatok vérében. Május 24.-én ő is ott volt a párizsi érsek gyilkosai között: mivel ez még a harmadik lövés után is lélegzett, puskatussal mért néhány csapást a fejére. Május 26.-án pedig lelőtte P. Olivaint jezsuita atyát. Ez a kapitányban felismerte a nőt és nyugodt hangon azt mondá neki: „Kisasszony, ez az egyenruha nem jól áll Önnek“. Lujza később bevalótt, hogy tizenhárom pap meggyilkolásában volt része.

A *kommün* letörése után elfogták és mivel fegyvert találtak nála, halálra ítélték. A szent Lázárról nevezett zárda főnöknője kieszközölte kivégeztetése napjának elhalasztását: ennek köszönhette üdvét. Kis cellájában volt ideje, hogy kalandos életének összes eseményeit részletesen emlékezetébe visszaidézzé. Eszébe jutottak az ars-i plébános szavai is. A szentéletű pap ajkáról elhangzott ígék megkezdték titokzatos munkájukat. De illett, hogy megtérésében a döntő szerep egy pap-áldozatának jusson. Az említett főnöknő már az első napokban mondá neki: „Lelked akarom és azt meg is kapom!“ Később észrevette, hogy a bánat nyiladozni kezd a bűnös lélekben. Ekkor odaadta neki P. Olivaint *Sermons*-jait (beszédjeit). Lujza később beismerte, hogy Istenhez való visszatérésében ezé a könyvé volt a döntőszerep. Teljes megtérése előtt borzasztó küzdelmeket állott ki. De mikor az átalakulás megtörtént, gyökeres volt: húsz éven át bűnbánata és épületes élete által tette jóvá korábbi

életének összes tévedéseit. Montpellier-ben halt meg. Halálos ágyán kérdezték tőle, nem fél-e Isten ítéletétől? „Miért félnék?” — szólt a válasz. — „Hiszen irgalmassága karjaiba vetettem magamat.”

Gimet Lujzában tehát Vianney szavai kezdték meg a megtérés munkáját. Más lelkek (melyek, igaz, hogy nem szakadtak olyan mesze Istentől) nem hallották szavát. Apostolkodásának színhelyét megtekinteni: elegendő volt arra, hogy Istenhez térjenek és kifogástalan katolikus életre adják magukat.

De Saint C. . . gróf öregedett már, de szentségekhez nem akart járulni. Nem volt hitetlen; a vasárnapi szentmisét nem mulasztotta el. De ha szóba hozták a gyónást, ráncbaszedte homlokát és másra terelte a társalgást. Jámbor neje hiába ostromolta a konok lelket. Miután már minden eszközből kifogyott, kérte urát, hogy kísérje el zarándokútján az ars-i plébános sírjához. Szívességből ráállt az öreg úr. A kis templom, a gyóntatószék, ahol annyi százezer bűnös borult a szentéletű plébános lábához, sajátságos hatással volt rá: elfogódást érzett, mely lehangolta őt. Majd felment az ars-i plébános lakásába, mely hősies önmegtagadásainak színhelye volt. Láta a szegényes ágyat, a szegényes bútorzatot; Isten kegyelme bevilágított lelkébe: megértette, hogy a mennyország csakugyan megérdemli ezt a sok fáradságot és még annál is többet. Benső meghatottsága oly nagy volt, hogy mindenkinek feltűnt. Egy jelenlevő misszionárius megértette ebből, hogy a kegyelem órája ütött. Kiejtette a „gyónás” szót. Az öreg gróf ellenkezés nélkül igent bólintott. Kibékült Istenével és nyiltan is kifejezte örömét és boldogságát. Örülhetett is ennek a nagy kegyelemnek, mert csak néhány hónappal később szélhűdéstől érve, eszméletlenül rogyott össze tussieux-i birtokán. Több pap nem tudta magát megértetni vele. Végre elhívták azt az ars-i misszionáriust, aki meggyónattatta. Hangja hallatára a gróf azonnal eszméletre tért, még egyszer

meggyónt és azután örökre lezárta szemét.* Az ars-i plébános tehát egyik utódjában vezette őt vissza Istenhez és vigasztalta meg utolsó órájában. Már nem volt e világon, de apostoli buzgalmának csodálatos ereje még a síron túlról is hatott.

NYOLCADIK FEJEZET.

A zarándoklat III. Hivatások és intézmények.

PÁPAI dekrétum, amely Vianney-ről kimondja, hogy hősies fokban gyakorolta a keresztény erényeket, egyebek között így szól: „Istentől egészen sajátos kegyelmet és segítséget nyert arra, hogy a népet nagy tömegekben vonja a bűnbánat szentségéhez és az üdvösség útjára vezesse vissza azokat az embereket, kik már egészen elmerültek a bűnben“. A dekrétum még megjegyzi, hogy ez volt a főhivatása.

Csakugyan meggyőződhattünk arról, hogy Vianney-nak ez volt a legfőbb, gondviseléses munkája itt a földön. De nem ez volt egyedüli teendője. A bűnbánat szentségét úgyszólván szünet nélkül kiszolgálva, az emberi szívnek mély ismeretére jutott. Isten azonfelül az emberi szív titkai olvasásának rendkívüli adományát is megadta neki. Ezeket a kincseket nemcsak a bűnösök, hanem mások javára is kellett fordítania. A tömött sorokban felvonuló bűnbánó lelkeken kívül sok olyan egyén fordult meg Ars-ban, ki fontos, életbevágó és messze kihatású kérdésekben az Istentől megvilágosított plébános tanácsát akarta kikérni. Így pl. püspökök, plébánosok, szerzetes előljárók, apácák és anyák, ifjak és serdülő leányok.

* Vianey, 132—133.

Vianney a tanácsadásban rövid volt, mert sohasem tévesztette szem elől, hogy idejét elsősorban a bűnösöknek kell fenntartania. Több jámbor női személy elmondta, hogy miután ügyes-bajos dolgaikban tanácsát kikérték, vonakodott gyónásukat meghallgatni: hiszen ezt elvégezhetnék bármilyen más papnál. Hiába volt minden kérés, rimázkodás, méltatlankodás. Vianney bezárta a fülkét és a másik oldalra fordult. A felügyelő rendezők (kik már jól ismerték a plébános eljárásmódját) megmagyarázták nekik, hogy itt hiábavaló minden erőszakoskodás. Ha csökönyösködtek, karjuknál fogva szeliden kivezették őket a gyóntatószékből.

Az ars-i plébános tanácsai és feleletei nem voltak mindig egyformán világosak és érthetők. Érthetőségük a tanácsot kérő személy őszinteségével volt arányban. Ha valaki mérlegelte, kiszabta, hogy milyen nagy bizalmat tanusítson Isten szolgája iránt, úgy a Szentlélek is szűkebb mértékkel osztotta Vianney-nak felvilágosító kegyelmeit. Ha pedig valaki jóhiszeműség nélkül fordult hozzá, vagy csak azért, hogy az önszeretet és kíváncsiság ösztökélését elégítse ki, csak nagyon általános, kitérő, hétköznapi választ kapott. Vianney mintha megvakult volna. De ha valaki őszinte szápdékkal, a lelki haladás igazi vágyával fordult hozzá, jó lelkiületének fényes jutalmát vette: Vianney csak néhány szót szólt és ezek azonnal eloszlatták a kételyeket, a homályt, amelyek bizonyos kérdések körül felmerültek. Csak néhány pillanatig beszéltek vele és megtalálták a kifelé vezető irányt az útvesztőből, amelyben hónapok, évek óta bolyongtak. Ha azt mondotta: „Ime, ide hívja a jó Isten“, azok, kik csak tapogatódzva keresték útjukat, egyszerre fényes világosságban látták kibontakozni és úgyszólván lelkük elé rajzolódni hivatásukat és egész jövőjüket.

A Magasságbelinek kegyelme volt az. Vianney maga is beismerte. Egyszer bizonyos plébános igen

kuszált esetet terjesztett eléje visszatérítés dolgában. Az illető pap soká törte fejét az eset helyes megoldása fölött és mások tanácsát is kikérte, de nem tudott vele dülőre jutni. Vianney olyan gyors és határozott, minden kételyt eloszlató megoldást adott neki, hogy az illető nem tudta elrejtteni meglepetését. „Hol végezte Ön hittudományi tanulmányait, plébános uram?” — kérdezé tőle. Vianney olyan kézmozdulattal, amely inkább tanács volt, mint felelet, imázsámolyára mutatott.

Tanácsát kikérték mindenféle dolgokban, még pusztán földi érdekekben is. Eladjam-e földjeimet? Társat fogadjak-e magam mellé ebben vagy abban az ügyben? Belemenjek-e ebbe vagy abba a vállalatba? Elfogadjam-e ezt vagy azt az állást? Ilyen és hasonló kérdésekben fordultak hozzá nap-nap után. És ő, ki csak burgonyából élt és a földi dolgoktól egészen elszakította lelkét, türelmesen végighallgatta őket. Ezek az emberek, kiknek legfőbb, sőt egyedüli gondjuk a földi jólét volt, olyan jótanácsokat kaptak Ars-ban, amelyek megmentették őket a végromlástól.

De általában nem anyagi érdekekben fordultak Vianney felvilágosító útbaigazításaihoz. A tanácskérésben rendszeren valamely személy, plébánia vagy szerzetescsalád üdvéről, vagy az életszentségben való haladásáról volt szó; leggyakrabban hivatás kérdésében, vagy intézmény alapítása ügyében kellett kimondania a döntő ítéletet.

Nagy tévedésben leledzenék az, ki, midőn hivatást hall emlegetni, azt hinné, hogy az ars-i plébános megfontolatlanul, a kellő megkülönböztetés nélkül a papnöveldékbe utalta az ifjakat, a serdülő leányokat pedig a zárda falai közé. Tanácsai ebben a kérdésben rendkívüli bölcsesség által tűntek ki. Ezen természetfeletti bölcsességének és okos mérsékletének még szentbeszédeiben is számos példáját találjuk. Az a pap, aki éveken át csak egyetlenegyszer étkezett napjában,

szentbeszédeiben is talán ezt a sanyarú életet tanácsolta és ajánlotta boldognak-boldogtalannak? Nem, hanem épen az ellenkezőjét tette. A földműveseknek lelkükre kötötte, hogy kellőképen táplálkozzanak, mert testüket kemény munkára fogják. Ő maga nagyon kedvelte azokat az intézményeket, melyek az egyéni életszentség előmozdítását célozzák és erélyesen megvédte azok létjogosultságát olyanok támadásaival szemben, kik a felebarát lelki gondozását első-sorban célzó intézményeknek akarták amazokat feláldozni; de azért mégis ezeket mondá a szószéken: „Minden egyes cselekedetünkben a keresztény okosság szabályai irányítsanak bennünket. Nem azt kell keresni, mi tetszik nekünk, hanem azt, mi tetszik leginkább Istennek. Teszem, húsz garasod van. Misét akarsz mondatni azon; de ugyanakkor értesülsz arról, hogy szegény család nagy nyomorban sinylődik, úgy hogy még betevő falatja sincsen. Jobb, ha ennek a szegény családnak adod a pénzedet. Mert szentmisét mindennap mondanak, arra mindig lesz pap; de ezek a szegények éhen halhatnak! . . . Vagy például, nagyon kedveled az imát: az egész napot szívesen a templomban töltenéd; de eszedbe jut, hogy nyomorgó család javára kézimunkát vagy más hasznos munkát végezhetnél; a felebaráti szeretetnek ez a cselekedete sokkal kedvesebb lesz Isten színe előtt, mintha egész nap térdenállva imádkoznál.“*

A lelki vezetésben ugyanaz a józanság jellemezte őt. A szellemek megkülönböztetésének csodálatos adományával volt megáldva. Így egyiknek a házasságot ajánlotta, másiknak a szerzetesi életet. A hivatás dolgában sokszor jobban látott, mint maguk az érdekeltek és így nem egyszer megtörtént, hogy letérítette őket arról az útról, amelyre tévedésből léptek, noha

* *Esprit du Curé d'Ars: catéchisme sur les vertus cardinales.*

az illetők azzal hízelegtek maguknak, hogy Vianney is csak buzdítani és ösztökélni fogja őket.

Ebben a tekintetben C. A. kisasszony története nagyon jellemző és sokat mond.*

Az illetőt szinte ellenállhatatlan vonzalom vonta a zárdába. Soká titokban tartá szíve kívánságát, de végre közölte szüleivel és kérte engedélyüket, hogy a vizitációs zárdaszűzek közé léphessen. De ezek határozott *nem*-mel válaszoltak. Apja, egyik déli francia város közismert építőmérnöke, kimutatta neki, hogy segítsége nélkül nem lehet el. Ki vezetné ezután a könyvelést? Ki segítene a tervek kidolgozásában? C. A. ugyanis kiváló tehetséggel volt megáldva ebben az irányban: becsesebb munkatársat atyja keresve sem találhatott volna. M. R. megkérte kezét. De a szülők hiába sürgették, adja beleegyezését; a leány erről hallani sem akart. Hosszú küzdelem indult meg a leány és szülei között, amely szinte végnélkülinek ígérkezett. Végre a leány megkérte apját, engedje Ars-ba. Megígérte, hogy megteszi azt, amit az ars-i plébános tanácsolni fog. Ez 1858-ban történt.

Vianney nagy szeretettel fogadta. A leány előadta neki, hogy milyen vonzalmat érez a szerzetesi élet után; de tudatta vele apjának tett ígérletét is. A jó öreg plébános egy ideig gondolkozóba esett, majd határozottan így szólt: „Gyermekeim, férjhez kell menned“. „De, atyám...“ kezde szabadkozni a leány. „Semmi *de*; menj férjhez, add vissza a családnak a békét és mutasd meg, hogy alapos erényed van.“ C. A. erre szavát adta, hogy Vianney döntése szerint cselekszik. Miután a *fourvières*-i Mária-kegyhelyen kikérte a Szűzanya áldását az új életnemre, visszatért szüleikhez és nőül ment ahhoz az ifjúhoz, ki már korábban megkérte kezét.

Amint serdülő leánvokat visszatartott a világban,

* Vianey 139—40.

úgy tartott vissza az egyházmegye kötelékében olyan papokat, kik azt hitték, hogy másnemű apostolkodásra vannak hivatva. Így visszatartott egy papot, ki a domonkosok rendjébe akart lépni. Az illető maga beszélte el *Monnin* abbénak a *Vianney*-val folytatott társalgást:

— Plébános úr, nagy kedvet érzek arra, hogy a flavigny-i noviciátusba menjek és ott lelkigyakorlatokat végezzek.

— Nagyon jól teszi, barátom! Bárcsak én is követhetném!

— És ha a jó Isten azt találná mondani, hogy maradjak ott?

— Nem, barátom, az nem Önnek való! Maradjon ott, ahol van!

— De nem fogja-e a jó Isten tőlem számon kérni, ha erre a sugallatra nem hallgatok, sőt azt elfojtom szívemben?

— Nem — felelé *Vianney* határozottan. — Ön ott van, ahol Isten akarja, hogy legyen. Maradjon a helyén. Lesz mindig annyi munkája, hogy jut is, marad is belőle.

— Plébános úr, adja rám szent áldását, hogy Isten szent akaratát mindig megismerjem és megtegyem.

— Adja Isten, hogy ez az áldás ösztökélje és visszatartsa.

A jövő nem ritkán megmutatta, hogy milyen vakmerően cselekedett az, aki *Vianney* bölcs tanácsait nem követte. Az *aiguebelle*-i trappista monostor apátjának 1901 május 21.-éről kelt, az akkori ars-i plébánoshoz intézett levele, mely *Vianney*-ről sok értékes adatot közöl, egyebek között a következő érdekes történetet mondja el:

„Ne menjen a trappistákhoz“ — mondá *Vianney* bizonyos ifjúnak, kinek nevét elhallgatjuk. — „De lelkiatyám, tudom és érzem, hogy a kegyelem oda hív.

Szívemben kiolthatatlan vágy ég az önmegtagadás és önsanyargatás után.“ „Fiam, ne menjen oda“ — ismétlé Vianney.

Az ifjú hazamegy, imádkozik, még egyszer fontolóra veszi a dolgot és arra a meggyőződésre jut, hogy hivatása dolgában jobban lát, mint az ars-i plébános. Kevéssel utóbb jelentkezett a monostorban. Felvették; azonnal megkezdhetette próbaidejét. A rendszabály által előírt önmegtagadásokat pontosan és örömmel gyakorolta. A pontosság, engedelmesség, jámborság példaképe volt mindenben, úgy hogy Gábor apát és ujoncmestere, Bruno atya (kik azóta már meghaltak) habozás nélkül kijelentették: „Most az egyszer tévedt Vianney“. De noviciusunk kevésbé a fogadalom előtt — mindnyájunk ámulatára — otthagytá a szerzetesi életet és azóta hírét sem halljuk már.“

„Így ebben az esetben is hebizonyult, hogy a tiszteletreméltó ars-i plébános milyen biztosan ítélt ezekben a dolgokban“ — fejezi be a történetet az aiguebelle-i apát.

Vianney tehát azon volt, hogy a megfontolatlan fellobbanásokat lehűtse és a meggondolatlan buzgalom önámításait eloszlassa. De míg egyrészt a parton tartotta vissza azokat, kik a szerzetesi életre való hivatás jelét látták abban a türelmetlenségben, amellyel csak a természet akarta magát kivonni a mindennapi, feltűnéssel nem járó kötelességteljesítés alól, másrészt a lelkek halászatára buzdítá és küldé ki azokat, kikben valódi kiválasztottakra ismert. Egyesek az ő ajkáról hallották először a kegyelem hívó szavát: mások több világosságot kaptak nála hivatásuk kérdésében; ismét másoknál jelenlétében dőltek halomra mindazok a nehézségek és akadályok, melyeket szülők, családtagok gördítettek hivatásuk útjába. Mások meg, kik már a szerzetben éltek, de a petyhüdt elbátortalanodás krízisében vergődtek, buzdítása melegénél nyerték vissza az első napok buzgóságát.

Lasserre a grenoble-i egyházmegye rondeau-i semináriumában végzi bölcseleti tanulmányait. Misszionáriussá akar lenni. „Lépjen be a kapucinusokhoz“ — mondja neki Vianney. „De biztos-e, hogy ez Isten akarata?“ — veti ellen a fiatal levita, aki hallott ugyan a kapucinusokról, de idegenkedett tőlük. „Igen, biztosítom, ez Isten akarata.“ *Lasserre* a kapucinusokhoz megy. Később az aden-i misszióba küldték, hol püspökké lett.

A lyon-i *Monnet* Miklós a trappistákhoz készül. De a szabály által előírt önsanyargatások visszariasztják őt. „Nincs-e önnek is olyan húsa, csontja, mint azoknak, kik benn vannak?“ — kérdi tőle Vianney (1857 szept.). Néhány bátorító szava után minden habozás és aggodalom eloszlik az ifjú szívében és az aiguebelle-i trappistákhoz szegődik.

Az ifjú G. E. a jezsuita-rendbe kíván lépni. De apja erről hallani sem akar. Az ifjú meg akarja mutatni apjának, hogy nem azért szándékozik elhagyni a világot, mert abban nem tudna jó állást szerezni: beiratkozik a híres *saint-cyr*-i katonai akadémiába és sikeresen végzi tanulmányait. Újra szóba hozza hivatását, de az apa az ars-i plébános véleményét akarja tudni. A fiú természetesen rááll erre a megoldásra. 1856 szeptember végén Ars-ba érkeznek. Elmennek a keresztény tanításra. Vianney épen a szolgálók és alantasak kötelességeiről szól. Majd, átmenet nélkül, elhagyja beszédje tárgyát és elmondja szent Bernát és Gonzaga szent Alajos hivatásának történetét. „Nem kell hozzá mennünk“ — mondja az apa a templomból kijövet. — „Úgy is tudom már, mit fog mondani.“ Mégis ellátogatnak hozzá. Vianney bátorítja az ifjút és olyan jól megvigasztalja az apát, hogy az nagylelkűen hozza meg azt az áldozatot, amely előbb annyira le-sújtotta.

A coublane-i *Brise* Félix 1854 szeptember 8.-án Ars-ba jő. Ezen az ünnepen hatalmas néptömeg verő-

dött össze a téren. Vianney elhaladtában észreveszi az ifjút és egyenesen feléje tart. Félix megvallja, hogy a trappistákhoz érez hivatást. „Igen, fiam, menj oda; a jó Isten meg fog áldani” — erősíti meg őt a szentéletű plébános. Hazaérve, nem talál elegendő bátorságot, hogy tervét kivigye. Egy évig vár, visszatér Ars-ba, majd ismét egy évre elhalasztja belépését; azután, abban a hiszemben, hogy Isten hívásának eleget tesz, bármilyen szerzetbe lép, 1856 vége felé *Mária kis testvérei* kongregációjába jelentkezik. De ott nem találja meg az igazi békét és boldogságot: hat évig vergődik; folytonos elégtelenség és nyugtalanság gyötri, mégsem akarja belátni, hogy csak abban a hivatásban lesz boldog, amelyet Isten szánt neki. Végre jobb belátásra jut, férfias elhatározással abba a szerzetbe lép át, amelytől természet szerint annyira irtózott. Ezzel megtalálja szíve békéjét. 1863-ban a Dombes-vidéki trappista monostorba megy át és ott az ars-i plébános iránti hálából a Filomenus testvér nevet veszi fel.

Ha az ilyen rövid, száraz kivonatokban leköszölt hivatások története nem veszítené el úgyszólván minden érdekességét és báját, még más neveket is fűzhetnénk ehhez a névjegyzékhez. De ha még oly hosszú volna is a lista, az is csak halvány képet nyújtana arról, hogy az ars-i plébános hány hivatást ébresztett a lelkekben és hányat erősített meg. Egész Franciaországban bajosan található szeminárium vagy szerzetesház, amelybe néhány jelöltet nem küldött volna. Ez az igénytelen falusi plébános több szolgát és szolgálót adott az Egyháznak, mint akárhány rendalapító.

És még mennyi intézményt adott neki! Hány, a felebaráti szeretet ápolását célzó intézet jött létre az ő sugalmazása folytán! Hány intézmény, amely közreműködése nélkül keletkezett, nyerte tőle a bátorítást és jótanácsokat, melyek áldásosabb termékenységet biztosítottak neki! Szava úgyszólván mindenható volt, ha nehézségeket kellett eltüntetni, segédforrásokat

megnyitni. Hívó szavára menedékhelyek nyitották meg barátságos ajtajukat, kórházak keletkeztek. Egész Lyon vidékét úgyszólván elárasztotta árva-házakkal. Még könyvek és művészi alkotások keletkezésében is volt szerepe. *Hello* Ernő, vérbeli író, Vianney tanácsát kérte ki első könyvére nézve, melyet a katolikus hit védelmére írt. *Bossan* építőművész kifejtette előtte ama gyönyörűséges templom tervét, mellyel a régi fourvières-i kegyhely helyébe méltóbb szentélyt akart emelni a boldogságos Szűz dicsőségének. Vianney megjövendölte, hogy terve, melyet lelkesen jóváhagyott, valamikor testet fog öltetni. Ez az 1870-iki nagy francia nemzeti veszedelem után meg is történt, mikor Lyon városa fogadalommal kötelezte magát ezen fényesebb templom felépítésére. Az új fourvières-i bazilikában a hitvallók ablaküvegén Vianney képe is látható. Így kívánta a méltányosság.

Az ars-i plébános jóváhagyásával, közreműködésével létesült intézmények épen olyan tartósaknak bizonyultak, mint a hivatások, amelyeket ő irányított. Itt is mindent kifogástalan józansággal tett próbára. Igen sok tervet terjesztettek eléje: ebben az óriási halmazban azonnal megkülönböztette a jót a rossztól, az életrevalót a kivihetettlentől. Visszautasította mindazt, ami felületes vagy vakmerő volt; kijavította azt, ami nem volt eléggé csiszolt. Elhalasztást tanácsolt, ha a tervet nem előzte meg eléggé érett megfontolás. De minden fenntartás nélkül helyeselte azokat az alapításokat, melyeket a hit világosságától vezérelt buzgalom vett tervbe. Az alapítókat a kezdet elmaradhatatlan nehézségeire és csalódásaira figyelmeztette és ahol alig volt remény, ott is reménységet tudott szívükbe önteni.

Egy intézmény történetét tüzetesebben tesszük szóvá, mert annak csakugyan ő volt az atyja. A múlt századnak ez a népszerű alkotása: a „*Dames auxilia-trices du Purgatoire*“, mely a megholt hívek támogatását tüzte ki élete céljául.

Alapítója, *Smet Eugénia*, 1825-ben született a Lille melletti Loos-ban. Gyermekkorra óta nagy részvéttel volt a tisztítótűzben szenvedő lelkek iránt, amivel nála az isteni Gondviselésbe vetet gyermekded bizalom párosult. 1853 november 2.-án, halottak napján, a szentáldozás után hirtelen ez a gondolata támadt: a küzdő Anyaszentegyház minden szükségletének fedezésére van szerzetes közösség, de nincs egy sem, mely a felebaráti szeretet gyakorlása által kizárólagosan a szenvedő egyház istápolásának volna szentelve. Ugyanakkor bensőleg hivatva és bátorítva érezte magát, hogy ezt a hiányt pótolja.

De terve eleinte kevés helyeslésre talált. Loos plébánosa határozottan ellene volt. Szerinte már az a siker, amelyet a leány eddigi buzgólkodása és munkálkodása a plébánia területén megértelt, eléggé bizonyítja, hogy Isten nem hívja másfelé. Belley püspöke, *Mgr. Chalandon*, kinek a lille-i Sacré-Coeur-ben végzett lelkigyakorlatai alkalmával előterjesztette tervét, ugyanígy vélekedett. Előre látva a nagy nehézségeket, amelyekbe ezen új szerzeteskongregáció alapítása ütköznék, azt ajánlotta neki, hogy csak abban az esetben gondoljon a kivitelre, ha Isten a természetfölötti megvilágosítások özönével árasztaná el lelkét. A püspök által kívánt természetfölötti megvilágosítások csak két évi várakozás után áradtak *Smet* lelkébe, de akkor igazán özönével árasztották el.

1855 július havában valami ösztökélte, hogy az ars-i plébánoshoz forduljon az ügyben. Soká meg-hányta-vetette tervét, hogyan léphetne érintkezésbe *Vianney*-val, mikor egyik barátnéja értesítette, hogy *Ars*-ba utazik. *Smet* kifejtette neki egész tervét és kérte, hogy az ars-i plébánostól eszközöljön ki határozott választ, hogy a felmerülő nehézségek ellenére is belefogjon-e a kérdéses kongregáció alapításába? A felelet nemsokára megjött: rövid, de határozottan kedvező volt. „A kongregációt a tisztítótűzben szen-

vedő lelkek segélyezésére meg fogja alapítani, ha annak ideje elérkezik.“ Smet kisasszony október vége felé, Toccanier abbé közbelépésével kérte Vianney-t, hogy halottak napján vegye komolyan fontolóra a tervet. November 11.-én írja az ars-i káplán: „Két dologról biztos lehet: Vianney helyesli a szerzetesi életre való hivatását és az új kongregáció alapítását. Szerinte ez gyors virágzásnak fog indulni“.

Smet-et a kínzó kétségek eloszlása és a soká keregett, határozott válasz nagy örömmel töltötték el. De nemsokára az elválás gondolata kezdte gyötörni. Újra az ars-i plébánoshoz fordult és Toccanier abbé útján a következő választ kapta: „Magam terjesztettem elő a plébános úrnak azokat a nehézségeket, melyeket Ön az oly kínos válásban talál. Nagy csodálkozásomra ő, ki a fiataloknak azt ajánlja, hogy ne ellenkezzenek a szülőkkel, hanem várják meg türelmesen, míg amazok önként megadják beleegyezésüket, az ön esetében egy pillanatig sem habozott. Azt mondja, hogy azok a könnyek, melyeket a természetes szereteten alapuló gyöngédség fog kisajtolni a szemekből, nemsokára felszáradnak. Bátorítja Önt, hogy tervét valósítsa meg és ajánlja fel magát egészen Isten szolgálatára... Ő imádkozik Önért“.

Mikor ez a levél Loos-ba érkezett, Smet anyja már megadta beleegyezését. Vianney-t azonnal értesítették eről. „A jó Isten *fortiter* és *suaviter* (erős kézzel és gyöngéden) intézkedik: jó, ha erősen számíttunk rá“ — szólt a válasz.

1856 januárjában Smet kisasszony már Párizsban volt. A párizsi érsek helyeselte és jóváhagyta a tervet. De a nehézségek és megpróbáltatások úgyszólván minden lépésnél növekedtek. Pénzszűkében voltak; új tagok nem jelentkeztek; az alapítónő fájdalmas betegségbe esett. A panaszok Ars-ig jutottak és ugyancsak Ars-ból érkezett az erős lelkeknek való szíverősítő: „A plébános úr azt mondja, hogy az ön kereszt-

jei virágok, amelyek nemsokára gyümölcsöt fognak teremni“. Egy másik levélben pedig azt írta Toccannier: „A plébános úr állítja, hogy a jó Isten azért küldi Önre ezeket a szenvedéseket, hogy általuk bőséges kegyelmeket eszközöljön ki magának és az intézménynek. Ami a noviciátust illeti, kevéssel kell kezdeni, de azokat jól meg kell válogatni. Legyen az jó vetőmag“.

Végre sikerült megfelelő otthont találni, amelyben az anyaház létesült. De milyen irányban kezdjék a működést? Ezen a kérdésen tépelődtek, mikor a berendezkedést követő harmadik napon ismeretlen személy jelent meg náluk és kérte, hogy valamelyikük jöjjön meglátogatni egy beteg nőt, ki ugyanabban a városrészben lakott. Az alapítónő (ki a *Mère Marie de la Providence* nevet vette fel) ebben a kérdésben az Ég válaszát látta tépelődésükre; elhatározta, hogy a tisztítótűzben szenvedő lelkek „segítőtársnői“ a szegény betegek ápolói is lesznek. Az ars-i plébános fenntartás nélkül helyeselte a tervet: „Maga a jó Isten sugallta Önnek, hogy a tisztítótűzben szenvedő lelkek kiszabadításán fáradozzék és erre eszközül a felebaráti szeretet cselekedeteit válassza. Így egészében és teljességében megtestesíti Krisztus szellemét, midőn egyszerre gyámolítja szenvedő tagjait a földön és a tisztítótűzben is“.

A betegek látogatása nemsokára óriási arányokat öltött. Az új kongregáció tagjai apostolokká lettek. Ahol megjelentek, ott fellendült a hitélet és a hitélettel az erkölcsök is. A test sebeit kötözgetve gyorsan felismerték a lélek sebeit és azok orvoslásában még nagyobb buzgalommal jártak el. Összeházasították a vadházasságban élőket, megkereszteltették a gyermekeket, az elmaradottakat első szentáldozáshoz vezették, a haldoklók számára papról gondoskodtak. Ez a megható, számítás nélküli, önzetlen önfeláldozás olyan prédikáció volt, melynek senki sem tudott ellenállni.

Ezalatt bőven jutott ki nekik a megpróbáltatások-

ból is. De Ars-ból sem maradtak el a vigasztaló szavak. 1857 január havában *Sibour* érsek, kiváló pártfogójuk, váratlan halála kérdésessé tette egész jövőjüket. Vianney azt üzenté nekik: „Mivel ti az isteni Gondviselés gyermekei vagytok, keze munkájának kézzelfoghatóan kell kitűnnie... Az a ház, amely a kereszten épül fel, ne féljen a zivataroktól: a kereszti isteni alapkő“. Még ugyanabban az évben, mikor újabb megpróbáltatás szakadt rájuk, így vigasztalta őket: „Az isteni Gondviselés ezen keresztek által kimutatja, hogy kedvenc gyermekei vagytok és hogy helyesli az intézményt. Szükséges, hogy a tisztító tűzben szenvedő lelkek elmondhassák segítő társnőikről: a földön vannak pártfogóink, kik tudnak imádkozni; de részvéttel is vannak irántunk, mert tapasztalásból tudják, mit tesz szenvedni“.

1859 január havában *Toccanier* abbé meglátogatta az anyaházat. Ars-ba való visszatérése után így írt: „Jó ars-i atyjuknak beszéltem párizsi kis lelki családjáról... Szent megilletődés könnyei csillogtak szemében, mikor azokról a megható eseményekről értesült, melyeket Önök mondtak el nekem. Mindig csodálja, hogy az isteni Gondviselés milyen titokzatos utakon vezeti az Önök társulatát... Mikor azt mondtam neki: Plébános úr, meglehet, hogy a kis társulat anyja meg fogja Önt látogatni, azt felelé: Ó, annak nagyon örülnék! Látogatását többre becsülném királynő látogatásánál. Jól esik az embernek, ha szép lelkekkel találkozik...“

Az ígért látogatás elmaradt, mert ugyanazon év augusztus 4.-én a halál kiragadta az ars-i plébánost szerettei köréből.

A társulat csakugyan szép virágzásnak indult, ahogy Vianney megjövendölte. Párizsban több ház is alakult. Idővel meghonosodott Franciaország több városában, Belgiumban, Olaszországban, Ausztriában, Angolországban, Észak- és Délamerikában is. Mère

Marie de la Providence 11 évvel élte túl az ars-i plébánost. Ő maga küldött egy-egy újabb rajt Nantes-ba, Brüsszelbe, sőt még Kínába is, a kiang-nan-i miszsióba.

Vianney emléke még a kínos halálküzdelem gyötrelmeiben is erőt és vigasztalást adott neki. Gyógyíthatatlan betegsége 1870 augusztus havában ágyra szegte őt. Ettől fogva érezte, hogy az élet fokozatosan elhagyja, mint a vére, amely cseppenként folyt ki borzasztó sebéből. Lelki vezetője, *Olivaint* jezsuita atya, az ars-i plébános szellemében tanította őt tovább a szenvedések jó kihasználására és a kereszt türelmes, készséges viselésére. Vianney férfiassal lelki vezetésével együtt nyelvezetének jellemző kifejezéseit is felelevenítette. Egyszer például azt mondá neki: „Lássa, nekem az nem tetszik, ha valaki berzenkedve, Isten akaratára ellen kapálódzva hal meg“.

1871 január 9.-én már közel látszott a vég. *Olivaint* atya feladta neki az utolsó szentségeket. A porosz ágyúgolyók süvítése, mely miatt a pap hangja alig, vagy nem volt hallható, még hatásosabban beszélt a haldoklónak az elmúlásról. A halálküzdelem elhúzódtott egy hónapig. Lelkiereje nem lankadt, de a szenvedések sem enyhültek. Az ágyúk dőreje sem némult el. Mindez figyelmeztette, hogy milyen sok lélek lépi át az örökkévalóság mesgyéjét: beható prédikáció volt, hogy szenvedéseit ezen lelkek megváltására ajánlja fel. Végre már imát sem tudott rebegni. Fájdalmai pedig csak fokozódtak. Mikor már azt hitte, hogy tovább nem bírja ki, elővette azt, amit csillapítójának nevezett, az ars-i plébános rózsafüzérét és a szemeket pergetve, mindegyiknél csak annyit mondott: „Legyen meg a te akaratod, Jézus!“

Végre február 7.-én (Jézus olajfák-hegyi imájának ünnepe volt az) véget ért ez a nemes élet. Életrajzírói is akadtak már. Lehet, hogy az életszentség évkönyvei egykor együtt fogják emlegetni Vianney János és

Smet Eugénia neveit, amint együtt emlegetik Szalézi szent Ferenc és Chantal szent Franciska, Assiszi szent Ferenc és szent Klára neveit.

KILENCEDIK FEJEZET.

A zárandoklat IV. Vianney küldetésének jelei.

JÉZUS KRISZTUS a szent evangéliumokban a test gyógyulásában gyakran jelképezi a lélek gyógyulását. Azért nem csodálkozhatunk, hogy a csodás gyógyítás kegyelmét adta meg a későbbi századokban a szenteknek, kiket főképp azért támasztott, hogy a bűnösöket a kegyelem rendjében új életre keltsék. Az ars-i plébánosnak is megadta ezt a rendkívüli adományt.

Nincs szándékunkban, hogy az olvasó szemei előtt felvonultassuk a szerencsétlenek ama hosszú sorait, kik ars-i zárandoklatuknak köszönhatték bajaik enyhülését vagy teljes megszűnését. Röviden csak annyit mondunk, hogy sok beteg ment Ars-ba és hazatérve olyan vagy hasonló orvosi bizonyítványt kapott, amilyent Ollier orvos állított ki 1857 január 7.-én: „M. kisasszony felgyógyulását illetőleg feladtam minden reményt. Azt hittem, gyógyíthatatlan tüdősorvadásban szenved. Egy utazása után azonban meg kellett állapítanom, hogy teljesen meggyógyult. Kijelentem, hogy ezt a gyógyulást természetes okokból nem tudom megmagyarázni“.

Az ars-i gyógyulásoknál érdekesebb volt a plébános alázatos viselkedése.

A betegeket szent Filoménához küldötte. Meghagyta nekik, hogy tiszteletére kilencedet végezzenek. Noha ő is imádkozott velük, megáldotta őket, kezüket rájuk tette, a gyógyulásból fakadó dicsőséget egészen a *kis szentre* hárította. Sohasem engedte, hogy azt

neki tulajdonítsák. És mikor a közvélemény mégis csak őt dicsőítette az imája által eszközölt gyógyulások miatt, mindenképen rejtegette azokat.

Ha olykor mégis megvallotta, hogy csodás gyógyulásoknak volt szemtanuja, csak azért tette, mert mások kétségbevonták Isten korlátlan hatalmát. 1842 július havában egyik paptársa szóvá tette előtte, hogy bizonyos beteg meggyógyulása milyen vitákra adott alkalmat. Vianney ezeket jegyzé meg: „Barátom, hagyjuk a világ embereit, hadd beszéljenek, amit akarnak! Hogy is láthatnának, hiszen vakok! Ha Krisztus Urunk szemük láttára művelné azokat a csodákat, melyeket egykor Judeában tett, még akkor sem hinnének! Pedig még nem fogyatkozott meg annak az ereje, akinek megadatott minden hatalom mennyben és földön. Csak a mult héten egy szegény szőlőműves kis fiút hozott a vállán a folyó másik partjáról (t. i. a Saône másik partjáról). A fiú már 12 éves volt, de soha életében nem járt még, mert mind a két lábára béna volt. Ez a derék ember kilencedet végzett szent Filoména tiszteletére és a kilencedik napon fiacskája meggyógyult: hazamenet szaladt, vágatott apja előtt. Hajdanta Krisztus Urunk talpraállította a sántákat, meggyógyította a betegeket, feltámasztotta a halottakat. Voltak olyanok is, kik tulajdon szemükkel látták a csodákat, mégsem hittek. Kedves barátom, az emberek mindig és mindenütt ugyanolyanok“.*

Így nem egyszer megesett, hogy midőn Isten jogainak védelmére kelt, önkéntelenül elmondotta,

* Az ars-i plébános közbenjárására meggyógyult betegek között feltűnő számban szerepelnek gyermekek. Boldoggáavátására is két gyermek gyógyulását tette vizsgálat tárgyává a ritusok kongregációja. Az egyik leányka volt, ki árvaházban talált menedéket. Úgy látszik, hogy az isteni Gondviselés az árvák érdekében kifejtett önzetlen felebaráti szeretete jutalmául adta meg neki azt a hatalmat, hogy főképp beteg gyermekeknek adhassa vissza egészségüket.

mily rendkívüli gyógyulások történtek Ars-ban. De ha Isten mindenhatóságát nem kellett megvédeni, mély hallgatásba burkolta azokat. Ha valaki mégis szóváltette a gyógyulást, vagy háláját fejezte ki, az nagyon bántotta őt. Élete vége felé annyira terhére voltak ezek a hála nyilatkozatok, hogy kérve-kérte szent Filoménát, kímélje meg őt ilyen megpróbáltatásoktól. A szent meghallgatta kérését. Ezután már csak ritkán történt gyógyulás Ars-ban. Az emberek eleinte csodálkoztak; de mikor megtudták, hogy a betegek kevéssel hazatértük után visszanyerték egészségüket, megértették, hogy a változást az alázatos szentnek kell betudniok. Toccanier abbé ezt különben szóvá is tette előtte: „Plébános úr, azt mondják, hogy Ön megtiltotta szent Filoménának, hogy csodákat műveljen“. „Igazuk van“ — felelé amaz naiv hangon. — „Az nagyon sok port vert fel és sokakat hozott ide. Azt mondtam neki, térítse meg a lelkeket, a betegeket pedig gyógyítsa meg távolabb innen. És ő meghallgatott.“

Lelkeket meggyógyítani: ez volt az ars-i plébános egyetlen ambíciója. A többi csak járulék volt hivatásos működésében, csupán jele küldetésének.

Nagy volt a betegek száma, kik a gyógyulás reményében indultak az ars-i zarándokútra; de ugyancsak nagy volt a lelkileg betegek, megtörték száma, kik Vianney-hoz mentek, hogy új erőt, életkedvet merítsenek nála. Hallották, hogy csodálatosan ért a vigasztaláshoz: azért kitárták előtte szívük szomorú titkait. Elmondták neki, milyen anyagi károkat szenvedtek; milyen hajók dűlják fel a családi fészek békéjét; milyen szárnyaszegetten állnak füstbement terveik előtt; mennyire csalódtak nagyratörő ábrándozásaikban. Könnyek között siratták lábánál letört életpályájukat. Vianney elbeszélésük alatt előbb égre emelte szemét: az égtől irgalmat esdő tekintet volt az. De a következő percben már ezen szegény teremtéseken nyugodott tekintete: és az olyan atyai, jóságos és részvéttel teljes

volt, hogy már maga is reményt és életkedvet öntött a megtört szívbe. Azután gyöngéd, de egyúttal férfias vigasztaló szavakat mondott, melyek mindig csodálatos összhangban voltak a lélek állapotával. Megtanulták (ha úgy kellett), hogy jellemhibájukban keressék és ismerjék fel nyomorult sorsuk igazi és végső okát. Így megértették azt is, milyen orvossághoz kell nyulniok. Azután meghagyta nekik, hogy hitükben keressék a vigasztalás kiapadhatatlan forrásait. Ezek a lelkek csakugyan megvigasztalódva és megerősödve távoztak tőle, miután vele együtt térdenállva rövid imában kérték Isten segítségét a jövőre.

Egy ilyen vergődő lelket sem fogadott hidegen, de mégis főképen a szerencsétlenek két osztálya iránt érzett különös részvétet. Először azok iránt, kiknek életpályája és életkedve legdrágábbjaik halála miatt letört. Ilyenek voltak az árvák, kik szüleik halála után segítség, támasz nélkül maradtak. Ilyenek az anyák, kiknek szívében gyermekük halálával együtt kihalt az életkedv is. Másodszor azok iránt, kik buzgó keresztény életet éltek, de egy családtag, rokon vagy ismerős váratlan, szentségek nélküli halála aggodalommal töltötte el őket örök üdvük felől. Az előbbieknél mindig új és új indítóokokat hozott fel, hogy az isteni Gondviselés bölcs intézkedésén megnyugodva, új életkedvvel induljanak meg útjukon. Az utóbbiaknak pedig szinte kimeríthetetlen ékesszólással magyarázta (mintha ő maga nem remegett volna Isten ítéleteitől), hogy az isteni irgalom milyen kifürkészhetetlen utakon vezeti a lelkeket. Sőt olykor, rövid ima után, határozottan megnyugtatta őket. „Férje, barátja megmenekült az örök kárhozattól“ — mondá ilyenkor. — „Csak imádkozzunk sokat, hogy tisztulása mielőbb befejeződjék.“

Vianney-nak természetfölötti megvilágosításai voltak nemcsak a másvilági, hanem a földi jövő életéről

is. Amint életében a gonosz lelkekkel való küzködése vert fel nagy port és szolgáltatott alkalmat különböző vélekedésre, úgy halála után különböző jövőndölései. Az ember gazdagnak könnyen ad hitelt és kölcsönt. Épúgy az ars-i plébánosnak is sok olyan jövőndölést tulajdonítottak, amely nem tőle ered. Még manapság is, ha valami fontosabb esemény történik a francia egyház történetében, bizonyos egyének azonnal előállnak az ars-i plébánosnak erre vonatkozó jövőndölésével. A világháború alatt is sokat feszegették Vianney-nak a nagy küzdés kimenetelére vonatkozó állítólagos jövőndölését.

Vianney jövőndölései általában véve nem az állam vagy Egyház sorsára vonatkoztak, hanem egyes személyek jövőjére. Egyeseknek megjósolta, hogy a halál már a közel jövőben várakozik rájuk. Az érdekeltek leginkább újonnan megtértek voltak, kiknek gyarlóságát a jónak gyakorlásában a közeli halál gondolatával kellett istápolni és megerősíteni; vagy pedig buzgó lelkek, kiknek buzgalmát a közelálló mennyei dicsőség gondolata még csak fokozta. Másoknak megjövendölte, hogy a család tagjai közül a halál nemsókára elragad egyet, apát, anyát, testvért. Olyanoknak, kik szerzetbe akartak lépni, ajánlotta, hogy bizonyos határidőig halasszák el belépésüket. Addig az összes nehézségek elsimultak. Előre látta, hogy ilyen vagy olyan társulat vagy kongregáció fog alakulni, ez vagy az a ház fel fog oszolni. Egy leányt visszatartott attól, hogy bizonyos zárdába lépjen, mert az a ház egy év múlva bezárul. Egy évvel később csakugyan bezárult, az 1848-iki forradalom hatása folytán.

Már ebből láthatjuk, hogy az ars-i plébános jövőndölései is világos és határozott összefüggésben voltak gondviseléses hivatásával: a bűnösök megtérítésével és a lelkek vezetésével.

Ha Isten megadta neki a jövőndölés adományát, annál kevésbbé lephet meg, hogy megadta neki a tá-

volba való látás képességét is. Ez sokkal alantabb áll a rendkívüli adományok sorában, mint a jövendülés. Ma beismerik, hogy ez a képesség még olyanoknál is található, kiknél az embernek nem kell keresnie semmi természetfölöttit. A szenteknél azonban élet-szentségüknek bizonyító jele az, nem annyira magában, mint erényeikkel és küldetésükkal való szoros összefüggése miatt. Vianney-ban is nem az köti le érdeklődésünket, hogy térben távol fekvő dolgokat is látott, hanem inkább az, hogy csak akkor látta, ha ezzel másnak lelkileg jó szolgálatot tehetett, vagy bűnösöket bűneikre emlékeztethetett. Saubin Antalt (megtérését főntebb mondtuk el) kíváncsiságból elkísérte egyik barátja Ars-ba. Vianney észreveszi őt a tolongó tömegben és így szól hozzá: „Siessen haza Lyon-ba, mert a háza ég“. Igaza volt. Az illető a következő évben ismét elment Ars-ba és megtért. Más-kor falusi asszonyt gyóntatott meg és azonnal hazaküldte azzal a figyelmeztetéssel, hogy kígyó van házában. Az asszony hazasietett, tüvé tette az egész házat, de hiába. Végre eszébe jut, hogy kirázza a szalmazsákokat, melyet egész nap künn szárított. És csakugyan kígyó mászott ki belőle. Ismét máskor a templom tornácában látott egy leányt, ki lelkigyakorlatokat kezdett. Meghagyta neki, hogy azonnal térjen haza, mert már várják. A leány azonnal útrakelt. Otthon megtudta, hogy egyik nővére, ki távozásakor jó egészségben volt, akkor halt meg, mikor Vianney a figyelmeztető szavakat intézte hozzá.

Vianney távolba való látásának második érdek-körére a következő példát idézzük: Bizonyos asszony Ars-ba ment gyónni. Útközben kuruzslóhoz fordult; valami betegség ellen tanácsot kért tőle. Az illető palackba zárt bűvös szert adott neki. Az asszony ezt a palackot a falu bejárata előtt bokorba rejtette. Vianney meghallgatta gyónását, majd így szólt: „Még nem említette azt a palackot, melyet a faluba jövet a bo-

korba rejtett“. Azután kioktatta őt, hogy a katolikus Egyház miért tiltja a babonát. Igéretet kellett tennie, hogy többé kuruzslóhoz nem fordul.

Vianney mások érzelmi és gondolati világába is gyakran behatolt. Ez még gyakrabban jelentkezik apostoli működésében, mint a távolba való látás. Olyan gyakori volt nála, olyan szoros összefüggésben volt gondviseléses hivatásával és olyan nehezen különíthető el attól, hogy itt nem is bocsátkozhatnánk nagyobb részletezésbe az előbb mondottak megismétlése nélkül. Csaknem mindennapi jelenségszámba ment, hogy a gyóntatószékénél álló személyek között áthaladva, kitalálta, melyik szorul sürgősen papi segítségére, melyik nem várhat sokáig. Ezeknek jelt adott, hogy elsőeknek jöjjenek a gyóntatószékbe. A gyónók közül senki sem ütközött meg ezen, mert már ismerték Vianney-t. Kitalálta azt is, hogy kik álltak ellen az isteni kegyelemnek: ezeket a templomban is felkereste és kezüknél fogva a sekrestyébe vezette. Nem egy gyónóval megtörtént, hogy a bűnvallomás után Vianney azt mondta neki: „Miért nem gyónta meg ezt meg azt a bűnét?“

Akadtak olyanok is, kik Vianney-t ebben a pontban próbára akarták tenni. De pórul jártak. Bizonyos ifjú nagy bánatot színlelt, mikor lábaihoz borult. Vianney azonban ezekkel a száraz szavakkal utasította őt el: „Barátom, nincs időm, hogy gyónásodat meghallgassam“. Az illető megszégyenülten távozott. Másnap visszajött, de már igazi bánattal. Vianney most már igen barátságosan fogadta. Más ember hosszu, de koholt gyónást mondott el. Vianney nem szakította félbe, de amikor megvolt mondókájával, így szólt hozzá: „Csakugyan nagy bűnös vagy; de bűneid nem azok, melyeket felsoroltál, hanem ezek meg ezek“. A hazug gyónót megszégyenítette a leleplezés és megtért.

A tiszta lelkeket csak úgy felismerte, mint a bűnösöket; a jövődjük, hivatásuk miatt tépelődő lelke-

ket is. Alig kezdték meg az ilyenek mondanivalójukat, Vianney félbeszakította őket: „Tudom; tájékozva vagyok az ügyben“. És azután olyan tanácsokat adott, melyek a helyzetben való tökéletes tájékozottságot tételezték fel. Másoknak megadta a kívánt választ, mielőtt kérésüket előterjesztették volna. Mikor a templomból kijövet a téren tolongó tömegen haladt át, olykor egyenesen bizonyos személy felé tartott és minden előzetes megbeszélés nélkül tárgyalni kezdett vele arról, ami miatt az illető Ars-ba jött. Erre sok, megbízható tény tudunk. Lehet, hogy a gyónók arckifejezése és külső magatartása felvilágosította őt benső érzelmeik felől, vagy kiváló emberismerete révén a mondottakból könnyen következtetett arra, amit még mondani akartak. De ez nem adja meg az összes esetek magyarázatát. Legnagyobb részüket határozottan a lélekbe való látás tünetei közé kell sorolni. Nem tagadjuk, hogy ilyen tünetek jelentkeznek olyan személyeknél is, kiknél életszentségről szó sem lehet. De a szentekben az a lényeges megkülönböztető vonás, hogy náluk ez az adomány mindig üdvös és természetfölötti cél szolgálatában áll. Nem is lehet azt elválasztani azon erényektől, melyek megelőzik, sem az üdvös hatásoktól, melyek nyomában járnak és megadják annak egész jelentőségét. A jelzett tünetények főképp ezen a címen számítanak az életszentség külső megnyilvánulásai közé. Ezt mutatja Vianney példája is. A lélekbe való látásai közül egyetlen egyet sem említhetünk, amely pusztán a kíváncsiaskodást kielégítő dolgokra terjedt volna ki: mindig a lelkek megszentelésére, hivatásos működésének tökéletesebb gyakorlására vonatkozott az. Összes természetfölötti adományaiban különben ez a lényeges megkülönböztető jegy és már ez is mutatja, hogy az ars-i plébános csakugyan Isten Lelkétől vezetett, Isten szellemétől egészen áthatott lény volt.

Vianney-nak a lelkekre gyakorolt hatása terjedel-

mérőn némileg teljes képet csak úgy alkothatunk magunknak, ha megfontoljuk, hogy az sok olyan személyre terjedt ki, kik sohasem jártak Ars-ban. A távolból is gyógyított, vigasztalt, üdvös tanácsokat adott és térített. Mikor délben asztalhoz ült, egész levélhalmazt talált ott. Eredetre, nyelvezetre nézve igen különbözők voltak a levelek. Vianney persze nem ért rá, hogy azokat mind átolvassa; azért a bókokkal kezdődőket egyszerűen tűzbe dobta, a többit gyorsan átfutotta. Halála után egész rakás levelet találtak szobájában. De ez csak elenyészően csekély része a hozzá érkezett levélgarmadának. Hivatás, jellemképzés, hibák elleni küzdés dolgában kérnek felvilágosítást: egyesek apróra leírják multjukat, képességeiket; mások csak rövid adatokat közölnek, a többiben lelki vezetőjük csodás éleslátására hagyatkoznak. Az ars-i plébános a levél elolvasása után megsemmisítette azt, ha bizalmasabb közléseket tartalmazott. Így magyarázható meg, hogy ilyenfajta leveleket nem találtak nagyobb mennyiségben. Sokan betegségeiket, küzködéseiket, családjuk zilált ügyeit, nagy anyagi szerencsétlenségeiket mondják el és gyógyulást vagy vigasztalást kérnek. Sokan imáit kérik egy lélek vagy család megtérése érdekében. Van közöttük igazán megható és szívhez szóló is, mint pl. az a levél, melyben Lord Howard egyik barátja által kéreti Vianney-t, hogy imádkozzék apja, Norfolk hercege, megtéréseért. Más levelekben papok fordulnak hozzá és kérik, hogy imája által eszközölje ki plébániájuk lelki megújítását; püspökök ugyanazt kérik egyházmegyéjük érdekében. A levelek mindenféle intézményeket és kezdeményezéseket is imáiba ajánlanak.

Vianney úgyszólván sohasem felelt sajátkezűleg a levelekre. Honnan vette volna arra az időt? Ha jónak látta, munkatársai által íratott választ. A csak imákat és nem tanácsot kérő levelekre legtöbbször nem válaszolt. De azért a levélírók kérése és bizalma nem

volt hiábavaló. Mert nem ritkán az első levelet más levél követte, amelyben a feladó kisebb-nagyobb lelkisedés hangján hálát mond a kieszközölt kegyelemért. Írják, hogy attól a naptól fogva, mikor imáit kikérték, a beteg fájdalmai alább hagytak, a bűnös szemei nyílni kezdtek, az intézmény vagy kezdeményezés sikeresen haladt megkezdett útján. Ha az ember a levelezés által betekintést nyer abba, hogy mily sokan bízták meg az ars-i plébánost, hogy nevükben hálát mondjon Istennek a vett kegyelemért, úgy minden nehézség nélkül megérti, hogyan juthatott Vianney híre-neve olyan messze vidékekre és hogyan lett ez a falucska csakugyan az intenzívebb katolikus, keresztény életnek hőforrása.

TIZEDIK FEJEZET.

Vianney belső élete a zarándoklás idejében.

Mikor az előző fejezetekben láttuk, hogy Vianney egész nappalát mennyire betöltötte apostoli munkálkodása, bizonyára felvetődött bennünk az a kérdés, hogy ilyen zajongó néptömeg között hogyan tarthatta meg benső összeszedettségét; hogyan találhatott időt, hogy magára is gondoljon egy keveset, ő, ki szüntelenül másokkal foglalkozott. De ahol jóakarát és iparkodás van, ott nincs akadály és legyőzhetetlen nehézség. Vianney-nak a zarándoklás idejében látszólag pillanatnyi szabad ideje sem volt; pedig éppen ekkor ápolta leggondosabban lelki életét. Erényei ekkor fejlődtek ki legpompázóbb színeikben. Ekkor lett a felebaráti szerelet és szelidség, az önfeláldozás, alázatosság és jámborság csodálatos mintaképe. Egy szóval benső életében éppen akkor volt a legtevékenyebb, mikor külső foglalkozásai igénybe vették az egész embert.

Az evangéliumi szegénységnek igazán a legmagasabb fokára hágott: semmije sem volt már. Szalmazsákja sem volt már az övé. Összes bútoraikat eladta; a vevők életfogytiglani használatra hagyták meg neki. De minél inkább vetközött ki a földiekből, annál gazdagabb volt és annál bőségesebben alamizsnálkodhatott: a pénz csak úgy özönlött hozzá. Alamizsnára való pénzt kapott a látogatóktól, levelek útján. Asztalfiókjában nagy pénzösszegeket talált, de nem is sejtette, kik voltak a nagylelkű adományozók.

Az inséget, bármilyen alakban tűnt fel körülötte, enyhítette. Ő vette a mindennapi kenyeret, ő fizette ki a lakbért. 1854 őszén kisebb pénzösszeget követelt egyik adósától. Ez azonban vonakodott kifizetni az adósságot, azzal a megjegyzéssel, hogy az ars-i plébános nem szorul pénzre. „Micsoda? nem szorulok pénzre?” — jegyzé meg Vianney. — „Hiszen már közel járunk szent Márton napjához és nekem több mint 30 lakbért kell fizetnem!” Azidőtájt egyik híve halálakor értesítették, hogy bizonyos összeg rászáll. „Erre az összegre már többen várnak” — jegyzé meg Vianney.

Jótekonysága túlterjedt nemcsak plébániája, hanem egyházmegyéje határain is. Adakozásai valóban fejedelmiek voltak, hiszen csak a belley-i egyházmegyében tartandó missziókra elhelyezett alaptőke 200 ezer frankra rúgott. Pedig egyházmegyéjén kívül is támogatott ilyen intézményeket. De nem akarta Arban felállítani a francia jótekonyság centrumát: nem fogadott el mindent, amit felajánlottak neki. Egyeseknek azt monda: „Az egész összeget nem fogadom el; ha egy részét adja, igen;” másokhoz így szólt: „Gyermelem, tartsd meg a pénzt; nálatok is sok jót tehetsz vele“.

Az adakozásra olyan nagy volt a hajlama, hogy önmaga ellen kellett intézkedéseket tennie, hogy legalább misealapítványainak pénzét megtartsa. Ezt az összeget megbízható ars-i özvegnél tette le és azt

mondá neki: „Klaudia néni, ezt a pénzt Önre bízom; jól vigyázzon rá! De főképen az ars-i plébánostól őrizze azt! És ha kérni fog belőle, egyszerűen tagadja meg neki“.

A vele érintkezők iránt nagy előzékenységet, jóindulatot, tiszteletet és figyelmes szeretetet mutatott és minél inkább haladt korban, annál megnyerőbb, nyájasabb lett modorában. Pedig milyen nehéz próbákra volt téve türelme! Ha végigment a templomon, vagy elhagyta azt, rendesen eléje került valami toladó, ki őt le akarta foglalni: útját állta és mindenféle botor kérdésekkel ostromolta őt. Nem egyszer megesezt vele, hogy egyszerre több felől haszontalan kérdésekkel izgatták, vagy két-három irányban is húzták karingjénél fogva. Vianney-nak erre a kellemetlen toladódásra nem volt rendreutasító, sértő szava. Homlokát sem szedte ráncba, de még elégületlen, haragos tekintetet sem vetett a toladóra. Jó volt és jó maradt, mindenki iránt. Jósága akkora volt, hogy még életében elnevezték őt általánosan: „a jó ars-i plébános“-nak. Ez az elnevezése mindmáig rajtamaradt. Szívjósága oly nagy volt, mondja *Monnin* abbé, hogy ha valaki szívét, mint valami szivacsot, összeszorította volna, abból a keserűségnek egy cseppje sem hullt volna ki. Mindenki „atyám“-nak szólította és pedig azért, mert ez a megszólítás önkéntelenül ajkára tolult annak, aki csak egyszer látta azt a hosszúkás, a fehér hajfürtök között örökké mosolygó arcot és fénylő, de szelíden vonzó szemet, mely a szívekben is olvasott.

Vianney különös jóindulattal volt munkatársai iránt: még a legcsekélyebb kellemetlenséget is iparkodott tőlük elhárítani. Kis rosszullét esetén azonnal magára vállalta összes munkáikat. *Toccanier* abbé egyebek között így ír: „Ars-ban való tartózkodásom elején, egy vasárnapon, a jó szent észrevette, hogy nagyon köhögök. Mily nagy volt meglepetésem, mikor az esti ima után, lámpással kezében, a gonosz idő-

járással és az éj sötétségével nem törődve, hozzám jött és így szólt: Kedves barátom, észrevettem, hogy nagyon köhög. Én nem vagyok fáradt; ha megengedi, elmondom Ön helyett az első szentmisét és a gyermekek katekizmusát is vállalom“. Az Ars-ban megfordult miszionáriusok mind tapasztalták, hogy milyen anyai gonddal örködött egészségük fölött, mint terhelte meg magát, csak hogy őket megkímélje a fáradtságtól és milyen találékony volt, hogy örömet szerezzen nekik. Még azokat az ajándéktárgyakat is odaadta nekik, melyekhez egyedül vonzódnak voltna itt a földön: fesszületeket, érmekeket, olvasókat, ereklyetartókat.

Ebédjük után rövid látogatást tett náluk és nem szerette, ha érkezésekor felkeltek. „Üljenek le, üljenek le!“ — nógatta őket és kényszerítette, hogy helyet foglaljanak, míg ő állva maradt. Este pedig szobájában fogadta őket és néhány benső barátját, olykor néhány zarándokot is.

Látogatóit rendszeren ezekkel a szavakkal üdvözölte: „Örülök, hogy szerencsém van Önt tisztelhetni“. Ha alázatosabb üdvözlő szavakat tudott volna, bizonyára azokat használta volna.

Viszont ha valaki őt akarta megtisztelni, azonnal szavába vágott: „Ó, nem érdemlem meg a tiszteletet. Részesítsen egy kis barátságban; ennél több nem kell nekem!“

Ekkor tárta ki szívét-lelkét a legnagyobb közvetlenséggel. Íróasztalánál vagy télen a kályha közelében állva, olyan üdén és kifogyhatatlan bőbeszédűséggel társalgott, mintha nem beszélt volna egész nap a gyónatószekben. Mindig vidám volt, benső szenvedései dacára is és jóízű humorral tudta fűszerezni a társalgását. Egyszer azt kérdezték tőle, hogy misszionáriusaira hagyja-e Illés-palástját.* Vianney nevetésre

* Illés, az Ó-szövetség legnagyobb prófétája, megígérte tanítványának, Elizeusnak, hogy kettős szellemét (jövendőli és

fakadt, mert soha felöltöje, köpönyege nem volt. A fehérnemű is, melyet magán viselt, el volt zálogosítva. „Barátom, ne keress palástot ott, ahol még ing sincsen!” — válaszolá.

Egyik kövér látogatója azt mondá neki: „Plébános úr, remélem, egy kissé számíthatok Önre, hogy a mennyországba jussak. Bizonyára nem felejtí el barátjait és őket is bűjtjeinek és önmegtagadásainak részeivé teszi. Ha Ön az égbe megy, iparkodom majd papi öltönyébe kapaszkodni“.

„Kedves barátom, vigyázzon magára, mert a mennyország kapuja szűk“ — mondá Vianney hamiskás mosollyal. — „Különben még mind a ketten künnrekedünk.“

Majd alázatosan és finoman bocsánatot kért tőle, ha tréfájával megbántotta volna.

Ha észrevette, hogy belső élete titkait akarják fessegetni, amíg csak tehetette, maga tartotta a beszéd fonalát. De ha profán dolgokra tért a társalgás, Vianney elhallgatott. Ez különben ritkán történt, mert tiszteletből mindig neki engedték át a társalgás vezetését. Ő pedig mindig kedvenc tárgyainál maradt: Isten, az örökkévalóság, a földi örömek hiúsága és a másvilági örömek maradandósága voltak társalgása fő témái.

Ekkor mintegy új keresztény tanítást tartott, mely époly épületes volt, mint a délelőtti, de menetében és mozgásában még sokkal fesztelenebb; festői képekben bővelkedett, az elbeszélések és történetkéek pedig még tekintélyesebb szerepet játszottak benne, mint a templomi előadásban. Ilyenkor száz meg száz anekdotát mondott el a szentek életéből. Vianney kitűnően értett

csodatevő erejét) megkapja, ha rajta lesz a szeme, mikor Isten az égbe ragadja. Elizeus csakugyan szemtanúja volt annak, mikor a Jordán partjáról tüzes lovak tüzes szekéren az égbe ragadták Illést. A próféta válláról leesett palástot fölvette és azzal ugyanolyan csodákat művelt, mint Illés. (V. ö. Királyok IV. könyve, 2. rész.)

az elbeszéléshez. Ékesszólása főképp akkor tündöklött, ha be akarta bizonyítani a szentek életéből vett példákkal, hogy az életszentség úgyszólván úrrá tesz Isten akarata felett. Hallgatói meghatottan lesték szavát, bensejükben azzal a meggyőződéssel, hogy a szentek évkönyvei majdan ő róla is hasonló eseteket fognak elmondani.

Ez a társalgás, mely mindig a meghitt bensőség jegyében állott, nem nyult hosszúra. A látogatók tudták, hogy a plébános pihenésre szorul. Vianney, ha még oly fáradt volt is, kikísérte őket és szívélyesen elbúcsuzott tőlük.

Szóval mások iránt maga a gyöngédség volt, de önmaga iránt mindig szigorú maradt. Keményen bánt testével, melyet hullának nevezett. Élete utolsó tíz esztendejében valamivel bőségesebben táplálkozott; de nem nagyon bőségesen, mert pl. húst sohasem evett két egymást követő napon, sőt olykor heteken át sem. Megengedte azt is, hogy éjjelre kissé befűtsenek szobájában. De ha (főképp előljárói parancsa iránti tiszteletből) szigorú életmódján kissé enyhített, az nem azért történt, mintha az önmegtagadás szellemében megfogyatkozott volna, hanem azért, mert megértette, hogy önmegtagadásai között most már első helyet igényelnek az életkorral és hivatásos teendőivel növekvő kellemetlenségek. Azokat kell türelmesen, békésen elviselnie.*

„Add meg nekem azt a kegyelmet, hogy plébániám megtérjen“ — mondotta Istennek apostolkodása kezdetén. — „Ennek fejében már most elfogadom

* Élete vége felé szentmiséje után reggelizett is. Darabka kenyér és csésze tej volt a reggelije. Jeromos testvér észrevette, hogy a plébános előbb megeszi a kenyeret és csak azután issza meg a tejet. „Plébános uram“ — mondá neki egyszer, mikor észrevette, hogy nehezen tudja lenyelni a kenyeret, — „ha a tejbe mártaná, sokkal könnyebben boldogulna.“ „Tudom“ — válaszolá egyszerűen Vianney.

mindazt a szenvedést, melyet rám akarsz küldeni.“ Imáját meghallgatta Isten. Bélbaja kegyetlen fájdalmakat okozott neki. Ezt a szenvedését iparkodott ugyan elrejtteni, de a fájdalom olykor erősebb volt akarátánál és pl. a szószéken beszéd közben szavát megakasztá, vagy a lépcsőn szinte levette a lábáról, vagy társalgás közben arra kényszeríté, hogy leüljön. Ha kérdezték, mi baja, csak annyit mondott: „Kissé szenvedek“. Konok köhögés rázta folytonosan mellét. Hát még milyen szenvedésre volt ítélve szegény agonygyötört teste abban a szűk faalkotmányban, melyben 16—18 órát töltött naponkint! Lába mozdulatlanul, egész teste meggörnyedve, vállát majd az egyik deszkával horzsolta fel, majd a másik.

Télen ugyancsak fázott, mikor az északkeleti jéghideg szél a Jura havasain és a Dombes-vidéki befagyott tavakon végigszágulva besüvített az arsi templomba, melynek kapuját annyit nyitogatták és a gyóntatószék résein át nekiesett Vianney arcának, élesen, metszően és megdermesztette tagjait. Tailhades abbénak bevallotta, hogy az egyik télen mind a két lába megfagyott. Hozzátette még: „Ha felkelek a gyóntatószékből, keresnem kell a lábamat; végigtapogatom, hogy meggyőződjem, megvan-e még“.*

* A hideg ellen soha semmi intézkedést nem akart tenni. Egyik misszionáriusa egy rideg tél folytán arra a gondolatra jutott, hogy gyóntatószéke alá kihúzható padlózatot tétet és ahba forró vízzel telt edényt helyezett. Ez a csel bámulatosan sikerült. Vianney nem vette észre. „Milyen jó az Isten“ — mondá meghatott lélekkel. — „Ebben az évben, mikor oly hideg volt, a lábaim mindig melegek voltak.“

Egy másik jóbarátja nem volt ily szerencsés. Tudta, hogy Vianney vállalai kisebesedtek. A gyóntatószék belső falait puhán bekárpítoztatta. De Vianney másnap szent felhevüléssel levéte-telt és eltávolíttatott mindent.

Des Garets báróné észrevette, hogy sokat köhög. Egyik szobaleánya által egy csésze szörpöt küldetett neki. „Micsoda ez?“ — kérdezi Vianney. — „Vigye azonnal vissza a hárónénak

Nyáron még rosszabb dolga volt. Gyóntatószéke nyílásán csak kevés levegőt kapott. Ezt a kevés levegőt (melyet a kis függöny fukarul kimért) kétszáz személy lehellete melegítette. A gyóntatószékből felkelve alig tudott a lábán járni: a padokba, székekbe fogódzkodott. Ha ilyenkor még beteghez hívták, egészen meggörnyedve ment végig a falu utcáin; úgyszólván minden percben meg kellett állnia.

Ilyen fáradságos, kimerítő nap után hogyan aludhatott volna nyugodtan? Azt szokta mondani, hogy egy órai jó alvás elegendő neki arra, hogy újra felfrissüljön. Ámde ez az egy órai nyugodt alvás ritkaságszámba ment nála. „Ő maga vallotta meg nekünk“ — írja Monnin abbé, — „hogy mikor el-elakadó lélegzettel lefeküdt nyomorúságos ágyán, úgy szenvedett, mint valami súlyos beteg. Köhögött; az izzadtság át- meg átjárta. Hiába próbált úgy feküdni, hogy ne fájjon; nem sikerült neki. Egy órában négyszer-ötször is felkelt. Mikor tagjai végre zsibbadni kezdtek, mikor kissé elszenderülhetett volna, megérkezett már az óra, melyben ez a szegény 70 éves ember minden éjjel hősies önmegtagadással kiragadta magát az álom karjaiból, mielőtt annak üdítő hatását érezte volna“.

A testi szenvedéssel lelki szenvedések is párosultak. Ez utóbbiak természetét és nagyságát csak úgy értjük meg, ha jól fontolóra vesszük ezt a két dolgot: ő szent volt és szüntelenül bűnösök között élt. Szent volt, vagyis a szó legnemesebb értelmében tiszta, becsületes, szeretettel teljes, önmegtagadott. És egész nap mit kellett hallgatnia a gyóntatószékben? Tisztátalanságokat, csalárdságokat, erőszakoskodásokat, mindenféle kicsapongásokat. Szent volt, vagyis szívéből-lelkéből szerette Istenét, és egész nap nem beszéltek neki másról, mint Isten megbántásáról. Ez éles tör

és köszönje meg. Mondjon el inkább egy Miatyánkot és Üdvözlégyet szegény plébánosáért.“ (*Monnin*, V. 7.; *Gal.* 440.)

gyanánt hatolt szívébe. Bizalmas társalgásaiban nem rejthette el, hogy ez milyen fájdalmat okoz neki.

„Ah, ide kell jönni, hogy az ember lássa, Ádám vétke milyen nagy bajt zúdított ránk“ — szokta mondani. — „Ó, Istenem! meddig tart még, hogy a bűnösökkel kell lennem! Mikor leszek már a szentek társaságában?“ Máskor pedig így szólt: „Az emberek anyyira megbántják Istent, hogy az embernek szinte az a kísértése támad, hogy azt kérje Istentől, vessen véget már a világnak. Ha itt-ott nem találkozónék egy-egy szép lélekkel, mely megnyugtatja a szemet és megvigasztalja a szívet, akkor bizony nem bírnám ki a földön“. Egyik paptársának így ecsetelte lelki szenvedéseit: „Az unalom megemészt ezen a szerencsétlen földön, lelkem pedig szomorú mindhalálíg. Fülem csak bántó dolgokat hall, melyek szívemet végtelenül meg-szomorítják“. Máskor meg azt mondá: „Ha az ember meggondolja, hogy milyen hálátlan a világ Isten iránt, igazán kedve támad, hogy a tengereken túlra menjen, ahol ilyet nem kell többé látnia. Borzasztó látvány ez! Ha még a jó Isten nem volna olyan jó! De Ő olyan nagyon jó!“ És e szavaknál könnyek peregtek alá orcáján.

A gyóntatószékben hallott bűnök mindig élénken emlékezetében voltak. Ez az emlék még hallgatói előtt is fájdalmasan szomorú hangra készítette őt. „Nincs a földön lény, mely olyan szerencsétlen volna, mint a pap! Miben is telik el a pap élete? Abban, hogy Istenét megbántva látja. Szent nevét mindig káromolják! Parancsait mindig megszegik! Szeretetét folyton hálátlansággal viszonzozzák! A pap csak ezt hallja, csak ezt látja . . . Ő olyan, mint szent Péter Pilátus udvarában: mindig szeme előtt a szenvedő Krisztus, a meggyalázott, a megvetett, kigúnyolt, gyalázatokkal, bántalmakkal tetézett Isten-ember . . . Arcába pökdösnek, arcul ütik, löviskoronát szorítanak fejére, nagy ütések mérnek rá. Ide-oda hurcolják, földre taszítják, láb-

bal tapossák, keresztrefeszítik, szívét átdöfik . . . Ó, ha tudtam volna, mit jelent papnak lenni, mesze elkerültem volna a szemináriumot és trappista monostorba menekültem volna.“

Ha ebben a lelki szenvedésben legalább az a tudat lett volna vigasztalója, támogatója, hogy nagy jót tesz maga körül. De ebből a vigasztalásból sem jutott neki.

Valahányszor lelkipásztori hivatására gondolt, mindig borzadás járta át a lelkét. Hányat avattak már szentté közülük? Alig egyet-kettőt, vagy talán egyet sem. Ez a szent szerzetes volt, amaz hithirdető; ezek világiak, amazok püspökök. Pedig a püspökök száma csekély a plébánosokéhoz képest . . . És azután milyen nehéz a feladatunk! Mi kell a papnak? Higgadt, komoly élet, ima, Istennel való szoros egyesülés. A plébános pedig a világban él: társalog, politizál, újságokat olvas; fejében zsong ez a sok mindenféle dolog. Így megy elmondani szentmiséjét, papi zsoltosmáját és sajnos, mindezt úgy végzi, mintha közönséges dologról volna szó. Hát még a gyóntatás! És a többi szentségek! Ah, mily borzasztó dolog, plébánosnak lenni!

Ilyen és hasonló kifejezésekkel élt Vianney.

Azonfelül meg volt győződve, hogy egy plébános vállára sem nehezedik akkora teher, mint az övére. Mert ő még a legkisebb teher viselésére is alkalmatlannak tartotta magát. Jóhiszeműleg, de igazán meg volt győződve, hogy sem kellő tehetsége, sem apostoli buzgalma nincsen. És csakugyan, ha önmagáról és apostolkodásáról beszélt, mindig olyan kifejezésekben tette, melyek a szánakozást fejezik ki, főkép azt a szánakozást, mely némi megvetéssel is vegyül: mindig csak *szegény* lelkéről, *szegény* vétkeiről, *szegény* nyomorúságairól beszélt. Az ellenmondásoknak örült; munkatársait kérte, hogy intsek, korholják őt. Csodálkozott, hogy Isten megtűri a földön. „Milyen jó az Isten, hogy végtelen nyomorúságaimat eltűri és elnézi.

Irgalmasságában azt a nagy jót cselekedte velem, hogy semmit sem adott, amire magamban támaszkodhatnám: sem tehetségem, sem tudományom, sem erőm, sem erényem. Lelkemben nem találok mást, mint *szegény* bűneimet. De még itt sem engedi meg a jó Isten, hogy mindent lássak és hogy azok gonoszságát egészen megértsem. Mert ez bizonyára kétségbeesésbe sodorna.“

A sok dicséret miatt, amellyel elhalmozták, nem lett volna szentté páratlan alázatossága nélkül. Ez volt vértézete, hogy sértetlenül haladjon át ama nagy megpróbáltatásokon, melyeknek erényessége úgyszólván mindennap ki volt téve. Nap-nap után egész néptömeget látott tisztelettel teljesen lábához borulni. Alázatossága annyira kicserélte benne a természete szerint tiszteletre vágyó embert, hogy a tiszteletnyilvánítás legcsekélyebb jele is arcába szöktette a vért. Ha a vasárnapi szónokok róla beszéltek, megszágyenülten a sekrestyébe menekült. Mikor a falun végighaladva, saját képét látta a kirakatokban és megtudta, hogy életrajzát is megírták, egészen kétségbeesve így szólt: „Hát ti vásáron akartok eladni engem?“ Püspöke, Mgr. Devie (noha ismerte Vianney érzékeny alázatosságát) egyszer feledésből „szent plébános“-nak szólította őt. A szegény ars-i plébános szinte kétségbeesett: „Ó, én szerencsétlen! Még a püspök úr sem ismer engem“. Mikor kanonokká való kineveztetéséről értesítették, egészen megzavarodott. Méltósága jelvényeit épen csak installációja napján viselte. Az meg épen-séggel ámulatba ejtette, mikor 1855 augusztus havában a „*Légion d'honneur*“ lovagjává nevezték ki.

A holdoggyáavatási pör egyik tanuja Vianney bizalmas közléséből tudja, hogy a szent plébános mély alázatosságában egyszer azt a kegyelmet kérte Istentől, hogy a saját semmiségét megismerhesse. Isten meghallgatta kérését. „Akkor látta, hogy Isten sugallja jócselekedeteinket és végzi azokat bennünk; mi csak

beleegyezésünkkel járulunk hozzá a jócselekedethez és még ezt is többször megtagadjuk Istentől. Ez utóbbi esetben csak a magunk pöre gonoszsága marad meg bennünk.“ Ez a látomás, mondá Vianney, 18 hónapig tartott. „Attól tartottam, hogy semmiségemnek ez a mély belátása utóvégre még elcsüggeszt. Azért kértem Istent, szüntesse meg. És csakugyan, megszüntette.*

Vianney tehát mélyen meg volt győződve a maga semmiségéről. Vegyük ehhez hozzá, hogy lelkét szünnös-szüntelenül zaklatta az a sok alávalóság, melyet a gyóntatószékben hallott; hogy lelki szeme előtt szüntelenül ott lebegett a sok jó, melyet még tennie kellene és megértjük, hogy ilyen lelki állapotban őszinte meggyőződéssel mondhatta Toccanier abbénak: „Milyen sajnálatraméltó lény vagyok én! Nem ismerek senkit, ki olyan szerencsétlen volna, mint én!“ A szenvedések,

* A kérdés időszerűsége miatt érdemes ebben a pontban a kath. Egyház hitelvi álláspontját külön leszögezni. Dogmatikus szempontból főképen a *trienti* (1545—1563.) és a *vatikáni* szent zsinat (1869—1870.) foglalkozott ezzel a kérdéssel. A protestáns felforgató vallásáramlattal szemben (mely azt hangoztatta, hogy az ember a természetfeletti rendben kellő szabadság hijján az isteni kegyelem rendelkezésének irgalmatlanul és tehetetlenül ki van szolgáltatva üdvözülésre, elkárhozásra) a trienti szent zsinat kijelentelte (sess. VI. cap. 5. Denz.¹² 797), hogy az ember semmi üdvöset, az örök életre érdemszerzőt nem tehet ugyan Isten segítségével nélkül, ki a Szentlélek megvilágosítása által érinti az ember szívét és segíti a jó véghezvitelében; de elítéli és elveti azt a nézetet, hogy az ember holmi élettelen anyag, tehetetlen tuskó módjára áll szemben a kegyelemmel. Az embernek meg kell ragadnia azt a kegyelmet, amelynek ellene is szegülhet. Készséges és hatásos közreműködés által gyümölcsözővé kell tennie azt a lélekben. Ebben mutatkozik az üdvözülésre szükséges jóakarát, amely nélkül szent Ágoston híres mondása szerint még Isten sem üdvözíti a lelket. Ugyanezt hangoztatja XI. Kelemen pápa *Quesnel* tévedéseivel szemben: a kegyelem nem mindezenható és nem az egyedüli tényező jócselekedeteink és üdvösségünk munkálásában. (Denz. 1359. ss.) Korunk téves nézeteivel szemben ugyanazt jelentette ki a *vatikáni* szent zsinat, főképen az üdvözítő hit kérdésében (sess. III. cap. 3.: Denz. 1791).

főképp az érzékeny lelki szenvedések életszentségének haladásával csak fokozódtak. Kevéssel halála előtt ezeket a szavakat ismételte: „Ó, milyen szomorú az élet! Ha Ars-ba jövet előre láttam volna, milyen szenvedések várnak rám, ijedtemben szörnyet haltam volna!”

Sokféle szenvedésében az imához fordult; abban keresett erőt és vigasztalást. „Az ima mindig jótékonyan hat a lélekre” — mondotta. — „Úgy ereszkedik le a lélekbe, mint a méz. Megolvasztja a fájdalmakat, mint a nap megolvasztja a havat.”

Vajjon hogyan és mikor imádkozott Vianney? Mennyire volt bensőséges Istennel való társalgása? Milyen vigasztalásokkal és milyen megpróbáltatásokkal járt az? Válaszul e kérdésekre csak fogyatékos adataink vannak. Keresztény tanításainak rövid összefoglalása legalább sejteti velünk, milyen volt az imaélete. Vianney nem árulta el egyenesen belső élete titkait; de sokszor megtette azt akaratlanul is. Mert amit ezekben az oktatásokban másoknak ajánlott és hangsúlyozva kiemelt, azt bizonyára ő maga gyakorolta előbb. És ha azt mondta: „így kell cselekedni”, a hallgató joggal következtethette, hogy ő maga így cselekedett.

Mondhatjuk tehát, hogy csaknem egész éjjel imádkozott. Mert hiszen minden órában többször is felébredt és akkor bizonyára megtette azt, amit másoknak tanácsolt: „Kedves gyermekeim, ha éjjel felébredtek, siessetek lélekben az Úr Jézus elé, imádjátok őt a szentségházban és mondjátok neki: Uram, Istenem! Ime itt vagyok! Eljöttem, hogy imádjalak, dicsérjelek, áldjalak, neked hálát adjak, téged szereselek és az angyalokkal együtt társaságodban időzöm”.*

Imája akkor még buzgóbb volt, mert arra gon-

* Esprit du Curé d'Ars, catéchisme sur la présence réelle.

dolt, hogy ha ő nem imádná Istenét, senki sem imádná őt abban a pillanatban Ars-ban. Álmatlan éjszakáiban bizonyára sokszor élvezte azt a lelki gyönyört, amelyet egyik oktatásában felemlít. „Milyen gyönyörűség árasztja el a lelket Isten jelenlétében, ha egyedül térdel lábánál... Rajta lelkem! Hevüljön fel buzgóságod! Csak te vagy itt, hogy Istent imádjad! Szeme csak rajtad pihenhet meg“.*

Napközben is minden szabad percét imára szentelte. Bizonyára imádkozott, mikor a sekrestyéből a gyóntatószékbe ment; mikor beteg látogatására az utcán végighaladt. Erről következő szavai győzhetnek meg: „Ha az utcán megyünk, szegezzük tekintetünket Krisztus Urunkra, amint a keresztet viszi előttünk; nézzünk a szent Szűzre, ki szemmel kísér minket; szent őrzőangyalunkra, ki mellettünk van. Ó, milyen szép a benső élet! Ez egyesít bennünket Istennel!“** Máskor meg így szólt: „Az imában töltött idő gyorsan mulik el és olyan kellemesen, hogy az ember észre sem veszi, mennyi időt töltött abban. Mikor Bresse vidékét keresztül-kasul jártam; mikor a plébánosok csaknem mind betegek voltak, akkor naphosszat imádkoztam a jó Istenhez. Biztosítlak, hogy az időt nem találtam hosszúnak“***

Vianney még más, hasonló nyilatkozatokat tett. Naivul, öndicsekvésnek árnyéka nélkül elmondta, hogy mily úton-módon eszközölte ki életének nagy kegyelmeit. Alázatosságában meg volt győződve, hogy ahol ő sikert aratott, ott mások sem vallhatnak kudarcot. „Istennek igen tetsző ima az, ha a szent Szűzet kérjük, hogy vérral borított, összemarcangolt szent Fiát ajánlja fel a mennyei Atyának a bűnösök megtéréséért. Ennél jobb imát nem végezhetünk. Hiszen

* U. o.

** U. o.: catéch. sur les vertus cardinales.

*** U. o. catéch. sur la prière.

minden imát Jézus Krisztus nevében és az ő érdemeire támaszkodva kell végezni. Gyermekeim, jegyezétek meg jól magatoknak! Ha valami nagy kegyelmet eszközöltem ki, azt mindig így kértem. Ennek mindig volt hatása.“*

Mint mindenben, úgy az imában is keresetlen volt. Külső magatartását nagy összeszedettség jellemezte; de ez nem volt sem túlzott, sem mesterkéltné. Nem csinált nagy keresztvetést; térdhajtásait nem nyújtotta hoszúra. Egy pap elmondta Monnin abbénak, hogy Vianney gyónása után azt ajánlotta neki, hogy ne tegyen semmit a templomban, mivel magára vonja a figyelmet. „Bizonyára észrevette, hogy nagyon mélyen hajtottam meg magamat az oltár előtt.“

Még kevésbbé törekedett arra, hogy szép mondatokba szője mondanivalóját. Beszédjeiben sokszor ajánlotta, hogy nagyon egyszerű és közvetlen hangon társalogjunk Istennel, úgy, amint a gyermek szól édesanyjához, ha éhes, vagy eleséshez van közel, vagy azt akarja, hogy anyja megcirógassa. „Nem kell sokat beszélnünk, hogy jól imádkozzunk. Tudjuk, hogy az Úr Jézus ott van a szentségházban; tárjuk ki előtte szívünket, gyönyörködünk szent jelenlétében: ez a legjobb ima.“

„Tudjuk, hogy az Úr Jézus ott van.“ Vianney élő hittel, mélyen meg volt győződve Jézus szentségi jelenlétéről; azért olyan közvetlenül társalgott Istenével, mintha testi szemével látta volna. Ezt magyarázta meg röviden, de velősen valakinek, ki a hitről mondott oktatása után ezzel a kérdéssel fordult hozzá: „Mi is tulajdonképpen a hit?“ „A hit az, hogy az ember úgy beszél Istenével, mint ahogy beszél jelenlévő emberrel.“

Isten jelenlétének ez az átérzése főképpen akkor volt élénk benne, mikor a templomban tartózkodott.

* Esprit du Curé d'Ars, catéch. sur la présence réelle.

„Mikor még nem volt annyi nép a templomban“ — írja Lassagne Katalin feljegyzéseiben, — „papi zsolozsmáját mindig térdenállva mondta. A szentélyben térdelt, semmiire sem támaszkodva. Ima közben meg-megállt, a szentségházra emelte szemét. Tekintetéből kimondhatatlan, mennyei öröm sugárzott. Az ember azt hitte, hogy látja Krisztus Urunkat. Szentségkitételkor sohasem ült le a templomban, legfeljebb, ha idegen pap tett így. Ilyenkor elragadtatásszerű mosollyal ajkán, szinte csüngött az oltáron. Egyik paptársa ilyen alkalommal ösztönszerűen az oltárra nézett, abban a meggyőződésben, hogy neki is kell ott valamit látnia.“

Ha a szentmiséről beszélt, mindig a meghatottság könnyei ültek szemében. „Ó, nézd csak, kedves barátom“ — mondá egy növendékpapnak, kivel a papi méltóság föntségéről beszélt, — „én jobbra viszem *őt* és *ő* a jobboldalon marad; balra viszem *őt* és *ő* baloldalon marad. Csak a mennyben fogjuk megérteni, milyen nagy boldogság a misézés.“

„Ó, gyermekeim, mit tesz az Úr Jézus a szeretet e szentségében?“ — kiáltott fel egyszer. — „Ő jó szívet vett fel, hogy minket szeressen. Ebből a szívből a gyengédségnek és irgalomnak folyama áradoz, mely lemossa a világ bűneit.“

„Be kár“ — írja egy ars-i zárandok 1857-ben, — „be kár, hogy nem volt ez alatt a 40 óra alatt Ars-ban: a mi jó *szentünk* az Oltáriszentségről olyan ajakkal beszélt nekünk, melyet a prófétának égő szene látszott megtisztítani. Az ember az ilyen nyelvezetet alig bírja el: az nagyon isteni a földre nézve. Belőle a szeretetnek oly özöne hatott, mely mindnyájunkat elárasztott.“

Ha az ember olyan erős hittel hiszi, mint Vianney, hogy Isten mindenütt jelen van, az ima, hogy a szív kívánczmainak megfeleljen, szükségképen folytonossá válik és ha az emberi szív még oly kínos szen-

vedésben gyötrődik is, a benső életből, legalább pillanatonként, olyan vigasztalások forrásoznak, melyek az összes fájdalmakat gyönyörűséggé változtatják. Idézzük még egyszer keresztény tanításait. Vianney szűkszavúsága miatt jobb forrás nem áll rendelkezésünkre, hogy benső életébe bepillantsunk. Bizonyos szavak rezgésén át megérezzük és megértjük, hogy akarata ellenére is magáról beszél és magát írja le.

„A benső élet a szeretet fürdője, melyben a lélek alámerül... Mintha elmerült volna a szeretetben... Isten úgy tartja a benső életet élő embert, mint az anya tartja ölében gyermeke fejét, hogy csókjaival, cirógatásaival elhalmozza. Sokszor gondolok arra, milyen nagy volt az apostolok öröme, mikor viszontlátták szeretett Mesterüket. Milyen fájdalmas volt az elválás! Mennyire szerette őket Krisztus Urunk! Ő olyan jó volt hozzájuk! Bizonyára megölelte őket, mikor azt mondá nekik: Békesség veletek! Így öleli meg a mi lelkünket is, mikor imádkozunk. Nekünk is mondja: Békesség veletek!”

„Ha az ember megáldozik“ — mondá máskor, — „valami különös dolgot érez. Jóleső érzés fut végig az egész testén, annak legvégső tagjáig. Mi ez a jóleső érzés? Nem más, mint Krisztus Urunk ereje, ki szentségi hatását közli az egész testtel és megrezegteti azt. Mi is önkéntelenül mondjuk szent János apostollal: *Az Űr az!*“

A lelki élet ezen benső örömein kívül jutottak-e neki még ritkább kegyelmek is? Elragadtatott-e ő is, mint szent Pál, a harmadik égbe? Voltak-e fölséges látomásai is?

Lassagne Katalinnak tett bizalmas nyilatkozatából tudjuk, hogy egyszer parancsoló hangon juttatták eszébe kötelességét, anélkül, hogy tudta volna, honnan jött a parancs. „Nem tudom, csakugyan hangot hallottam-e, vagy csak álmom volt az egész, de annyi bizonyos, hogy felébredtem rá. Ez a hang azt mondotta

nekem, hogy egyetlen egy lelket kiragadni a bűn rab-ságából kedvesebb áldozat Isten színe előtt, mint bár-milyen más áldozat.“ „Mi azt gondoltuk“ — jegyzi meg Lassagne, — „hogy bizonyára valami nagy ön-sanyargatást akart végezni, amely testi erejét nagyon gyengítette volna. Isten ezen rendkívüli úton akarta elterelni szándékától.“

Monnin abbénak tett bizalmas közléséből pedig tudjuk, hogy Isten egyszer nagy szomorúság közepette csodálatosan megvigasztalta őt. „Vagy két napja, nem tudtam aludni, hanem ágyamon ülve, sirattam szegény vétkeimet. Ekkor nagyon lágy hangot hallottam, mely azt zenélé fülembe: *In te Domine speravi, non confun-dar in aeternum* (Benned bízom, Uram; nem szégye-nülök meg örökké). Ez kissé felbátorított. De mivel a levertség tovább tartott, újra és érthetőbben szólalt meg a hang: *In te Domine speravi*. Körülnéztem, de senkit sem láttam. Nem tudtam, ki beszélt nekem ilyen lágyan, szendén.“

Toccanier abbé kevésbé világos bizalmas ki-jelentést hallott tőle, mely még ritkább kegyelmeket tételez fel. 1856 november 2.-án — mondja Toccanier tanuvallomásában — a plébános úr az akkor létesített alapítványokról szólva, *A Szent Család Testvérei*-nek jelenlétében megvallotta nekem, hogy az éjjel kérései-vel nagyon kínozták jó szentjeit. „Hát plébános úr még éjjel is imádkozik?“ — kérdezém. — „Ha felébre-dek“ — szólt a válasz. — „Most már öreg vagyok. Nincs már sok hátralevő napom. Azért ki kell hasz-nálni minden pillanatot.“ „Kemény az ágva azért nem alszik sokat“ — vetém oda. Vianney egészen át-szellemülve azt válaszolá: „Az ember nem fekszik min-dig *a keményen*“. Kevéssel utóbb azt mondtam neki: Ezekkel az alapítványokkal a jó Isten csakugyan ki-mutatja, hogy akarja, hogy Ön itt legyen“. „Egészen más dologról van itt szó“ — jegyzé meg röviden Vianney.

Mi volt az a *más dolog*, melyről Isten tudtul adta neki, hogy szolgálatával meg van elégedve? Talán szent Filoména megjelenésére célzott, melyet közvetlen egyszerűséggel és őszinteséggel mondott el Lassagne Katalinnak? Mit látott vagy hallott, hogy annak még emléke is oly édes és biztató volt? Vianney ezt a titkát sohasem árulta el. Mikor Toccanier szeméből kiolvasta, hogy kíváncsian érdeklődik, megbánta, hogy annyit mondott. Elhallgatott és sem aznap, sem más-kor bővebb felvilágosítást nem adott.

De ebből a burkolt kijelentésből is következtethetjük, hogy már itt a földön a mennyei örömek elő-ízében volt része. Ez még csak fokozta azt a szent nyugtalanságot, amellyel elhagyni kívánta a földet és bemenni az égi hazába. Ezt a lelkiületét egyszer kedves hasonlattal magyarázta meg. „Tegyük fel, hogy kis gyermek volna itt a templomban, anyja pedig fön-n a karzaton. A gyermek anyja felé nyujtaná kis karjait és ha a saját lábán nem mehetne fel a lépcsőn, másokat kérne, vezessék fel oda. Szóval addig nem találna nyugtot, míg csak édesanyja karjába nem kerülne.“

Vianney-nak nagy volt a vágya az után, kit olyan kedvesen anyának mondott ebben a hasonlatban. De még soká kellett itt lenn maradnia. Soká nyujtotta ég felé karját, buzgó imában, szent fohászokban. Mikor az öregedő korról már alkalmatlanná kezdett lenni arra, hogy eddigi fiatalos hevével és acélszívósságával munkálkodjék a bűnösök lelkiüdvén, akkor hangzott el a szózat, mely pihenésre és fáradalmi jutalmára hívta őt. Vianney ekkor már 74-ik évében járt és 42 évet töltött ars-i apostolkodásában.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Halála és boldoggáavatása.

KI AZT várta, hogy a haldokló ars-i plébános szüntelenül könnyeket fog hullatni, nagy-szerű, fönséges mondásokkal fog elbűvölni, ihletett szavakat hallatni a kiválasztottak boldogságáról, az alaposan csalódott. Vianney halálában ép oly szerény volt, mint életében. Itt is a szent egyszerűségben rejlik az igazi nagyság.

1859 július havában az óriási hőség a kis ars-i templomot a sok ember meleg lehelletével együtt valódi tüzes kemencévé tette. Az ember nem is maradhatott soká abban a fülledt, fojtó levegőben. Még a gyóntatószék előtt állók is ki-kimentek a szabadba, hogy friss levegőt szívjanak. De Vianney nem hagyta el azt a szűk és szinte tüzes faalkotmányt, amelyben a lelkekért való buzgalma tartotta őt fogva. Panasz-szó nem jött ajkára, de testi ereje mind jobban gyengült. Hazamenet, a lépcsőn többször összerogyott. „Ah, a bűnösök meg fogják ölni a bűnöst” — sóhajtott ilyenkor.

Pénteken, július 29.-én, szokása szerint 16—17 órát töltött a gyóntatószékben. De már egészen kimerülve tért haza. Székre rogyott és azt nyögte: „Nem bírom tovább”. De nem engedte meg, hogy ágyánál virrasszanak. Munkatársait éjjeli pihenésre küldte. Reggeli egy órakor kicsöngetett. Lassagne Katalin sietett hozzá. „Fáradt, plébános úr?” „Igen, *szegény* végem közeledik már.” De nem akarta, hogy miatta bárkit is zavarjanak éjjeli nyugalmaiban. Reggelre még jobban elgyengült és így elfogadta az ápolást, melyet addig visszautasított. Megengedte Jeromos testvérnek, hogy derekalját csúsztasson nyomorúságos szalma-

zsákja fölé. De mikor legyezővel akarták elkergetni a legyeket arcáról, felemelte tiltakozó szavát: „Hagyjátok engem *szegény* legyeimmel!”

Az a hír, hogy Vianney aznap és talán soha többé szobáját el nem hagyja, rémületbe ejtette egész Ars-ot és a zarándokokat. A templom zsúfolásig megtelt és három napig szakadatlanul szállt fel az ima az ég Urához. Vianney maga azonban nem akart velük imádkozni, mert tudta, hogy az isteni Gondviselés jóságos intézkedése folytán ütött az ő órája. Ezt az órát, úgy látszik, pontosan előre látta, mert a nyár eleje óta egészen határozottan beszélt róla. Mikor 1859-ben igen szép vélumot ajándékoztak neki az Úrnapi körmenetre, azt mondá: „Ezt már csak egyszer fogom viselni”. Július vége felé a saint-étienne-i Pauze asszony, kitűnő keresztény nő, sajnálatát fejezte ki előtte, hogy többé nem látja őt viszont (mert nem szándékozott többé Ars-ba jönni). Vianney azzal vigasztalta, hogy három hét múlva viszontlátják egymást. És csakugyan, három héttel később viszontlátták egymást a másvilágon.

Kedden este ő maga kérte, adják fel neki az utolsó szentségeket. Könnyekre fakadt, mikor hallotta a harang szavát, mely jelezte, hogy a szentségi Jézus elhagyta a templomot, hogy hozzá jöjjön. Ugyancsak könnyek szöktek szemébe, mikor a pap a Szentséggel belépett szobájába. Egyik munkatársa ekkor térdre esett a beteg ágyánál és könyörgött neki, kérje Istentől egészsége visszaállítását. Vianney fejét rázta. A szent kenet feladása után kérdezték, van-e még valami kívánsága. „A teljes búcsút a halál órájára még nem adták meg nekem” — mondá. Toccanier abbé azonnal teljesítette kívánságát. Azután kérték, áldja meg plébániáját, munkatársait és összes apostoli munkáikat. Vianney kissé magába szállt és azután erre az utolsó áldásra emelte fel kezét.

Szerdán este szelid mosollyal fogadta püspökét,

ki sietve jött a haldokló ágyához és gyöngéden megölelte őt. Lélekzete folyton gyengült. Végre csütörtökön, augusztus 4.-én, reggeli 2 órakor megszűnt lélekezni, abban a pillanatban, mikor Monnin abbé a haldoklók imájában ezekhez a szavakhoz jutott: *Veniant illi obviam sancti angeli Dei et perducant eum in civitatem sanctam Jerusalem*. Jöjjenek elébe Isten szent angyalai és vezessék be őt Jeruzsálem szent városába.

Ezután a templomot szorongásig megtöltő nép tudomására hozták, hogy a plébános meghalt. És a nép szava, mely igazán Isten szava volt, azonnal magasztalni és szentnek hirdetni kezdé azt, ki életében annyira szerette az alázatosságot.

A karingbe öltözött, virágokkal teleszórt hült tetem előtt két napig nagy néptömeg vonult fel. Mint valami drága ereklyéhez, érintettek kezéhez érmeket, keresztek, olvasókat, szentképeket és pedig olyan nagy mennyiségben, hogy a tisztet teljesítő papok karja este lehanyatlott a fáradságtól és Ars kegytárgyboltjai kiürültek.

Szombaton, a temetés napján, közel hatezer ember szorongott Ars főterén és az utcákon. Messze vidékekről jött zarándokok voltak köztük. A környék összes harangjait meghúzták. 300 pap ment a koporsó előtt. Útjában mindenki térdreereszkedett, hogy mintegy utolsó áldását fogadja. A szemekben könnyek csillogtak, de a szíveket igazi örömméret járta át. Mindenki meg volt győződve, hogy Vianney elhalálozásának napja egy szent égi születésnapja volt.

Belley püspöke a község terén mondott szentbeszédében valóban az összes jelenlevők meggyőződését szólaltatta meg, mikor jeligéül azokat a szavakat választotta, melyeket az Egyház a szent hitvallók officiumában mond: „*Euge, serve bone et fidelis, intra in gaudium Domini tui*. Örülj, jó és hív szolga, ... menj be a te Uradnak örömébe“. Mindenki megértette, hogy a püspök milyen reménynek adott kifejezést, mikor

épen ezt a szöveget választotta. A beszéd önkénytelenül Vianney-t dicsőítő hangba csapott át. Befejezésül ezeket mondá: „És tudd meg jól, hogy püspöki pályafutásom legszebb és legkívánatosabb napja volna az, mikor az Egyház döntése megengedné, hogy ünnepélyesen e szavakkal üdvözlhesselek és tiszteletedre elénekelhessem: *Euge serve bone et fidelis* . . .“

A püspök ugyan nem érte meg ezt a napot, mert az Egyház nem siet ebbeli ítéleteiben. De ritka boldoggáavatást kezdtek meg és fejeztek be olyan korán, mint Vianney-ét, mert alig 25 évvel elhalálozása után a Szentszék kihirdette a rendeletet, melynek értelmében teljes biztonsággal lehet a boldoggáavatáshoz fogni.

Hat évvel Vianney halála után, 1865 augusztus 4.-én, Ars mintegy ízelítőjét kapta annak, milyen lesz majdan a boldoggáavatási ünnepély ebben a faluban. Ezen a napon avatták fel azt a szentélyt, amelyben Vianney ereklyéi a hívek nyilvános tiszteletére ki vannak téve.

A templom építésének eszméje magától Vianney-től származik. Ő már huzamosabban foglalkozott azzal a gondolattal, hogy szent Filoména tiszteletére méltó oltárt készíttet. Ekkor bizonyos párizsi nő, kinek fia vakságából kigyógyult, 20 frankos aranyat küldött Toccanier abbénak, hogy „a plébános úr tegyen vele, amire a Szentlélek sugallata viszi“. Az abbé Vianney-nak vitte a pénzdarabot és így szólt: „Akarja-e, plébános úr, hogy ez az arany legyen alapja annak az öszszegnek, mely a szent Filoména tiszteletére állítandó oltárhoz szükséges? Csak jóváhagyását és áldását kérem“. Vianney jóváhagyta a tervet és áldását adta rá. Toccanier abbé ezzel megindult kéregető útjára és házról-házra járva, néhány óra alatt 1700 frankot gyűjtött össze. Az oltárt azonnal megrendelték Bossan építőmesternél.

A gyűjtés eredménye vakmerővé tette Vianney-t.

Most már nemcsak oltárt akart építeni, hanem szentélyt. Újabb gyűjtést indított meg; ő maga ezer frankkal kötötte le magát és a gyűjtőív tetejére azokat a szavakat írta, melyek később oly sok pénztárcát nyitottak meg: „Imádkozni fogok azokért, kik segítségemre lesznek, hogy szent Filoménának szép templomot építhessek“. De a saját szemével már nem láthatta annak épülő falait. Sorsjátékot akart rendezni a templom javára, de a kormány nem engedte meg. Nem-sokára ágynak dőlt. Mialatt ájtatos összeszedettségben várta a halált, Toccanier abbé feléje hajolva azt súgta fülébe: „Atyám, így tehát vízbe esett szép templomunk?“ A haldokló felemelte fejét; szeme fényes lett, midőn azt felelő: „Bátorság, fiam, neked sikerülni fog“. Ezekre a bátorító szavakra Toccanier újra munkához látott és néhány kisebb nehézség leküzdése után minden szíve kívánsága szerint ment. A kormány előbb 50 ezer frankra szóló sorsjátékot nem engedett meg; most 100 ezerre adott engedélyt. A pénz özönlött mindenfelől; 1862 május elsején megvolt az alaptőke.

Haladéktalanul munkába fogtak. A terv kivitelével Bossan építőművészt bízták meg, ki jól értett a keresztény szimbolikához. Az ars-i igénytelen templom, mely Vianney csodás működésének színhelye volt, fennmaradt. De föléje nagyarányú, gyönyörű szentély készült. Nyolcszögű, addig ismeretlen stílusban épített főséges kupola emelkedik a szentély fölé. Alapja román stílusban van építve, felfelé, egészen a csúcsáig, kecsesen szűkül. A tetején pálmákkal és liliumokkal díszített szép kereszt emelkedik. A kupola nyolc sarkán művészi kivitelű angyalok láthatók, kik szent Filoména vértanúságának eszközeit tartják. Ezen credeti, belülről érdekes freskókkal tarkított kőkorona alatt állították fel szent Filoména oltárát és még három más oltárt. Az egyik egyelőre oltárkép nélkül maradt.

A felszentelés napján az ünnepi szónokok együtt

emlegették szent Filoména és az ars-i plébános neveit. Öröm ült ki minden arcra, mikor a püspök ugyanarról a helyről, ahol hat év előtt Vianney-től búcsúzott, kihirdette, hogy a szentéletű plébános megdicsőítésére az első fokozaton már túl vannak: a boldoggáavatásra összegyűjtött tanukihallgatások okmányait már átadták a római ritus-kongregációnak.

Franciaországban ezalatt mindjobban terjedt Vianney híre-neve.

A Belley egyházmegyei misszionáriusok folytatták Vianney működését és hogy Ars meg ne szűnjön Lyon vidékén a lelki életnek gyújtópontja lenni, időszakos lelkigyakorlatokat rendeztek, melyek még ma is szép virágzásnak örvendenek.

A betegek hosszú zarándokсорai nem szakadtak meg. De amit előbb szent Filoména közbenjárására kértek, azt most a szentemlékű ars-i plébános pártfogása által merték kérni. A sírnál olyan gyógyulások történtek, melyek nagy feltűnést keltettek. Hitelesen feljegyezték és a boldoggáavatásra szánt többi irathoz csatolták.

Ezalatt a nagyközönség is fokozódó érdeklődéssel fordult az ars-i plébános személye és apostoli munkái felé. Közelebbről akarták megismerni azt, kinek boldoggáavatása már megindult. *Monnin* abbé megfelelt ezeknek a kíváncsalmaknak. Megírta Vianney első életrajzát, melyből mi is sokat merítettünk. Az ars-i plébános más életrajzai fölött az az előnye, hogy szerzője Vianney apostolkodásának munkatársa, meghitt, bizalmas közléseinek letéteményese és halálának szemtanúja volt. Ugyancsak ő tette közzé később Vianney hitoktatásainak és társalgásainak rövid összefoglalását „*Esprit du Curé d'Ars*“ (Az ars-i plébános szelleme) címmel. Vianney-nak más életrajza *Olivier* abbé „*Annales de la Sainteté*“ (A szentség évkönyvei) című gyűjteményében jelent meg. *Delaroche* abbé pedig Vianney beszédjeit (*Sermons*) tette közzé négy kötet-

ben. *Fleurs d'Ars* (Ars virágjai) címmel kis imakönyvet is szerkesztettek, melybe hitoktatásaiból és szentbeszédeiből vett gondolatokat vegyítettek. Halálának évfordulóját, augusztus 4-ikét, mindig ünnepélyesen ülik meg: a legnevesebb szónokok mondanak ilyenkor dicsőítő beszédet róla. 1900 június elsején utódai havi folyóiratot indítottak meg (*Les Annales d'Ars*), amelyben apostoli működéséről eddig ismeretlen adatokat közölnek, tanítását visszaidézik az olvasók emlékezetébe és a zarándoklat krónikáját is megírják. Ebben a folyóiratban megjelent Vianney-nak igen sikerült és alapos szakértéssel megírt életrajza, *Sevin*, Belley egyházmegyei kanonok tollából. Az ars-i plébánosnak legmodernebb, legnagyobb kelendőségnek örvendő életrajzát rokona, *Vianey* József írta meg *Le bienheureux Curé d'Ars* (A boldog ars-i plébános) címmel.

Míg az írók Vianney erkölcsi arculatát megörökítették, *Cabuchet* Emil, tehetséges szobrász, arcvonásait iparkodott megörökíteni és ez feltűnően sikerült neki. Vianney halála előtt a híres ars-i plébános mellszobrát akarta készíteni. Tudatta érkezésének idejét, de Vianney is tudomására hozta, hogy abból nem lesz semmi. Így tehát ismeretlenül ment Ars-ba, meggyőnt Vianney-nál és hogy arcvonásait még jobban megfigyelhesse, mindennap jelen volt a keresztény tanításon és kalapjában mintázta a szobrot. Egy napon az a rossz gondolata támadt, hogy otllétének okát megmondja. Vianney azonnal felszólította, hogy hagyjon fel szándékával és mivel Cobuchet nem engedett a felszólításnak, hallania kellett, hogy a plébános a zsúfolt templomban így szólítja meg: „Barátom, no de most már elég legyen abból! Már jó ideje, hogy a hallgatókat szórakoztatja és engem is“. A művész jobbnak látta engedni. Elhagyta Ars-ot; mikor azt hitte, hogy már elfelejtették, visszatért. De póruljárt, mert Vianney mindjárt az első napon felismerte őt, mikor a

hallgatók közé vegyülve újra munkához látott. „Barátom, hát otthon nincs semmi dolga?” — dörögte feléje. — „Mi rossz fát tettem a tűzre? Hiszen tudja, hogy ártatlan vagyok.”

Szerencsére a tervezet már olyan tökéletes volt, hogy emlékezetből is befejezhette azt. Vianney halála után mellszobor helyett teljes szobrot készített. A művész olyan helyzetben tünteti fel Vianney-t, amilyenben sokszor látták: térdenállva, összekulcsolt kezekkel. Az arcvonások, a kéz- és fejtartás, az arc kifejezése, egyszóval Vianney egész személyisége olyan hűen és művésziesen van megörökítve, hogy ez a szobor az újabbkori szobrászat legkiválóbb alkotásai közé sorozható.

Milyen távol állt az alázatos ars-i plébánostól az a gondolat, hogy *szegény* alakja szobrászati remekművet fog ihletni! De még távolabb állt tőle az a gondolat, hogy a papi szolozsmába nemsokára belekerül egy plébános officiuma és hogy ez a plébános ő lesz.

A boldoggáavatás folyamatából csak a legfőbb dátumokat és a fontosabb eseményeket emeljük ki.

1874 október 3.-án IX. Pius pápa *tiszteletreméltó*-nak nyilvánította Vianney-t. 1896 június 21.-én tartották XIII. Leó elnöklete alatt az utolsó gyűlést, melynek végérvényesen nyilatkoznia kellett, hogy Vianney hősiességekben gyakorolta-e az összes keresztény erényeket. A kongregáció bíboros tagjai egyhangúlag igen-nel válaszoltak. A szentséges Atya még nem nyilatkozott, de már akkor kijelentette, hogy ez az egyhangú szavazat mélyen meghatotta. „Ez az ügy igen jó reményekre jogosít. Mert ha azok a példás erények, melyeket Isten ezen tiszteletreméltó szolgája egész életén át gyakorolt, eddig a maguk fényével ragyogtak, ezen egyhangú elismerő nyilatkozat által még tündöklőbbek lesznek.” Augusztus elsején megjelent a pápai rendelet, mely hivatalosan kimondotta, hogy Vianney hősiességekben gyakorolta a keresztény erényeket.

Ékes szavakban dicséri Isten szolgája kiváló jámborságát, azt a különös kegyelmet, mellyel a bűnbánat szentségéhez vonzotta a bűnösöket, becses lelki tanácsait, hősies felebaráti szeretetét és életszentségének messzeterjedő hírét.

XIII. Leó pápa nagy érdeklődéssel és rokonszenvvel kísérte ezt az ügyet. 1903 július 14.-ikére tűzte ki a kongregációnak ama gyűlését, amelynek az ő személyes elnöklése alatt kellett megvizsgálnia a tiszteletreméltó ars-i plébános közbenjárására eszközölt két csodát, amelyet boldoggáavatására előterjesztettek. De a gyűlés elmaradt, mert az ősz pápa azon a napon már haldokolt.

Az isteni Gondviselés egy volt falusi plébánosnak tartotta fenn azt az örömet, hogy Vianney-t a boldogok közé iktassa. 1903 augusztus 4.-én, épen abban az órában, mikor Ars-ban Vianney elhalálozásának 44. évfordulóján ünnepi misét mondtak, Rómában Salzano egykori plébánosát választották pápává, ki a X. Pius nevet vette fel.

Az 1904 január 26.-án az új pápa vezetése alatt megtartott gyűlésen két csodát terjesztettek elő: a fiatal *Joly* Etelka és a kis *Roussat* Leó csodás gyógyulását. Ez utóbbi epileptikus volt, félkarjára béna, beszélőkéességét csaknem egészen elvesztette és csak nehezen lélezett. Mikor felemelték Vianney sírjáról, előbbi béna karjával alamizsnát nyújtott szegénynek és lábai is megerősödtek a járásra. A megkezdett kilenced végén folyékonyan beszélt. *Joly* Etelka árvaleány volt, ki Lvon-ban, a *szeretet leányai*-nál talált menedéket. 1861 február havában fehér kelés ütött ki a karján. Az orvosok kezelés után kimondták, hogy emberi gyógyszer nem segíthet a bajon. Kötést érintettek a karhoz, mely Vianney karján is volt és a baj azonnal, nyomtalanul eltűnt.

A kongregáció kedvezően nyilatkozott a két csodáról. Február 21.-én jelent meg a pápai dekrétum.

mely kimondta, hogy a két csodás gyógyulás elegendő a boldoggáavatásra. X. Pius egyúttal követendő példaképül állítja Vianney-t az egész katolikus papság szeme elé. Vianney-nak, az egyszerű falusi plébánosnak dicsősége ki fog áradni az összes lelkészekre, kik közvetlenül munkálkodnak a lelkek üdvözítésén. „Adja Isten” — folytatja a pápa, — „hogy az összes plébánosok példát vegyenek tiszteletreméltó Vianney-től. Tanulják meg az ő erényiskolájában azt a csodálatos jámborságot, melynek néma ékesszólása olyan hatalmasan vonzza és magával ragadja a lelkeket, úgy hogy a legcsillogóbb és leggondosabban megszerkesztett beszédek össze sem lehet vele hasonlítani. Tartásuk szem előtt Vianney példáját és tüntessék fel ők is életükben azt a szeretetet, mely előkészíti és készséggé teszi a lelkészt arra, hogy a lelkek üdvéért még életét is feláldozza.”

Végre, 1905 január 8.-án az alázatos ars-i plébánost ünnepélyesen a boldogok sorába iktatták. Páli szent Vince boldoggáavatása óta egy ilyen ünnepet sem ültek meg Franciaországban olyan fénnel és ujjongással, mint Vianney boldoggáavatását. Az az élet, amelyet ismertettünk, eléggé megmondja, hogy miért. Az ars-i plébánosban az egyszerű falusi nép erényeit találjuk meg, amelyeket ő, a kegyelem ihlete által támogatva, fonségesen hősiez fokban gyakorolt és ezáltal az egyszerű népnek, amelynek szülötte volt, mulhatatlan dicsőséget szerzett.

X. Pius 1905 április 12.-én a francia földön élő és a francia fennhatóság alatt álló összes tartományok papjai égi pártfogójává nevezte ki.

Szenttéavatása is már folyamatban van. Az ügy kedvező haladtával remélhetjük, hogy nemsokára a legfőbb lelkipásztor csalhatalan szava fűzi majd Vianney neve elé a legmegtisztelőbb jelzőt és fonja homloka köré a megdicsőült szentek fényes koszorúját, a mindenható isteni kegyelemnek nagyobb dicsőségére,

amely a föld népének ezen alázatos fiából olyan kedves, szóban és cselekedetben hatalmas, szentéletű papot alkotott.

JEGYZET.

Ebben az életrajzban némi eltéréssel írtuk az ars-i plébánosnak és családjának, rokonainak nevét. Az apát pl. *Vianey*-nak írtuk, a fiút pedig *Vianney*-nak. Ennek röviden okát adjuk.

Az ars-i plébános keresztlevelében *Vianey*-nak van írva. Ilyen alakban van feljegyezve a családi név apja és anyja házassági szerződésében, apja elhalálozásáról szóló iratban (1819. július 11.), melyet fia, Vianey Ferenc írt alá. Ez utóbbit ugyancsak Vianey-nak írták az elhalálozásáról szóló iratban (1855. április 6.), melyet fia, Vianey Antal írt alá.

A jövődő ars-i plébános nevét is *Vianey*-nak írták a kisebb rendek és az alszerpappá való szentelés listáján 1814. július 2-iki keltezéssel (ezt a lyoni érseki levéltárban őrzik). De a szerpapok listáján 1815. június 23-án már mint *Vianay* szerepel. Újabb tévedés folytán *Viannay*-nak írták a fiatal szerpapot, mikor Grenoble-ba küldték, hogy ott pappá szenteltessék. A szentelésről szóló okmány is ezt az írásmódot követte és így *Viannay* névvel vezették be az újmisés papot a lyoni egyházmegyei papok jegyzékébe. Ugyancsak *Vianay*-nak van írva az ars-i plébánossá való kineveztetésről szóló okmányban.

Pappászentelésétől fogva a boldog *Vianney*-nak írta nevét. Ezzel bizonyára közeledni akart az írásmódhoz, melyet az érseki hivatal okmányai vettek fel. Talán az édesanya haláláról kiállított okirat is befolyásolta őt (1811. február 8.). Ezt a halálesetet az öreg Vianey Máté jelentette be, de mivel nem tudta aláírni az okiratot, Dardilly segédjegyzője tetszés szerint *Vianney*-t és *Beluse*-t írt (*Beluze* helyett).

Mivel az ars-i plébános *Vianney*-nak írta nevét, a haláláról szóló községi jelentés és a boldoggáavatásra betérjesztett iratok is ezt az írásmódot követték, mi sem írhattuk

másképp a nevét. De szülei, rokonai nevét sem írhattuk másképp, mint ahogy az a család összes irataiban meg van örökítve. Így tehát azt a megoldást választottuk, hogy az apát *Vianey*-nak írjuk, a fiút pedig *Vianney*-nak.

Ennek a helyesírási kérdésnek persze nincs semmi különös jelentősége.

KÖNYVEK JEGYZÉKE.

1. *Monnin*, Alfred: *Le Curé d'Ars. Vie du Vénérable Jean Baptiste-Marie Vianney*. Paris. Douniol, 2 köt.
 2. *U. a.*: *Esprit du Curé d'Ars. M. Vianney dans ses catéchismes, ses homélies et sa conversation*. Paris, Douniol.
 3. *Olivier*, J. H.: *Vie du Vénérable Serviteur de Dieu Jean-Marie-Baptiste Vianney, curé d'Ars*. Paris, Bloud et Barrel.
 4. *U. a.*: *Le Tombeau glorieux du Vénérable Vianney*. Paris. Bloud et Barrel.
 5. *Sevin*, chanoine: *Le Curé d'Ars, a Les Annales d'Ars c. folyóiratban*.
 6. *Vianey*, Joseph: *Le bienheureux Curé d'Ars*, Paris, Le-coffre-Gabalda.
 7. *Delaroche*, Étienne: *Sermons du Vénérable Serviteur de Dieu Jean-Baptiste-Marie Vianney, Curé d'Ars*, Paris, Beauchesne, 4 köt.
 8. *Galambos-Monnin*: *Vianney János-Mária, ars-i plébános élete*,³ Esztergom, Buzárovits, 1901.
-

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Előszó	3
I. Fejezet. A családi nevelés...	6
II. Fejezet. A papi nevelés... ..	18
III. Fejezet. Ars reformja... ..	32
IV. Fejezet. Az ars-i Gondviselés-Otthon. Vianney nagy meg- próbáltatásai... ..	50
V. Fejezet. Vianney szokási kísérletei. Munkatársai...	74
VI. Fejezet. A zárándoklat I. Külső jellege	86
VII. Fejezet. A zárándoklat II. Megtérések... ..	102
VIII. Fejezet. A zárándoklat III. Hivatások és intézmények	117
IX. Fejezet. A zárándoklat IV. Vianney küldetésének jelei	132
X. Fejezet. Vianney benső élete a zárándoklat idején ...	141
XI. Fejezet. Halála és boldoggáavatása	160
Jegyzet	170

A

Szent-István-Társulat

sorozatos

könyvujdonságai:

SZENT ISTVÁN KÖNYVEK:

- 22. sz. Dr. BALOGH ALBIN: Művelődés Magyarország földjén a magyar honfoglalás előtt.
- 23. sz. Dr. MARCZELL MIHÁLY: A katolikus nevelés szelleme.
- 24—25. sz. Dr. MOTZ ATANÁZ: A német irodalom története.
- 26. sz. Dr. BABURA LÁSZLÓ: Szent Ambrus élete.
- 27. sz. Dr. MÁRKI SÁNDOR: II. Rákóczi Ferenc élete.
- 28. sz. Dr. KISS ALBÍN: A magyar társadalomtan története.
- 29. sz. Dr. SZABÓ ZOLTÁN: A növények életmódja.
- 30. sz. Dr. WESZELSZKY GYULA: A rádium és az atomelmélet.
- 31. sz. BALANYI GYÖRGY: Assisi szent Ferenc élete.

Az egyes kötetek alapára 5 korona.

SZENTEK ORSZÁGA SOROZAT:

- 6. STOLZ A.: Magyarországi szent Erzsébet élete. Alapár 1.50 kor.
- 7. REGNIER: Szent Márton élete. Alapár 1.50 kor.
- 8. Dr. KARÁCSONYI J.: Szent Gellért eszterházi püspök és vértanu élete. Alapár 6 kor.
- 9. Dr. BABURA L.: Szent Ambrus élete. Alapár 4 kor.
- 10. LACZIKA F.: Bold. Vianney János arsi plébános élete. 1786—1859. Alapár 6 kor.
- 11. BALANYI GY.: Assisi szent Ferenc élete. Alapár 4 kor.

Kaphatók a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Bpest, Szeged, Pécs, Cegléd, Balassagyarmat, valamint minden más könyvkereskedésben